

Міністерство культури та інформаційної політики України
Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 8
від «29» грудня 2022 р.

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни
«ФОРМОТВОРЕННЯ ТА РОБОТА В МАТЕРІАЛІ»
середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
з декоративного мистецтва початкового професійного спрямування,
класи декоративного мистецтва

Київ
2022

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «ФОРМОТВОРЕННЯ ТА РОБОТА В МАТЕРІАЛІ» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з декоративного мистецтва початкового професійного спрямування, класи декоративного мистецтва (перша редакція). Київ, 2022. 185 с.

Координатори типової навчальної програми:

Витягловська Т. В., викладач, завідувач відділу образотворчого мистецтва Заводської комунальної мистецької школи Заводської селищної ради Чортківського району Тернопільської області, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; заслужений художник України;

Вороніна М. В., викладач дисципліни «Формоутворення» Мистецького коледжу імені Сальвадора Далі (м. Київ); старший викладач кафедри дизайну і технологій Київського національного університету культури і мистецтв; старший науковий співробітник відділу наукового забезпечення змісту культурно-мистецької освіти Державного науково-методичного центру змісту культурно-мистецької освіти; канд. пед. наук;

Тихомирова Т. М., викладач Мистецької художньої школи № 1 імені К. К. Костанді м. Одеси; спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; методист Одеського обласного навчально-методичного центру закладів культури і мистецтв; член Національної спілки художників України.

Склад робочої групи (за техніками):

Вишивка
(ознайомчий,
поглиблений) **Витягловська Т. В.**, завідувач відділу образотворчого мистецтва Заводської комунальної мистецької школи Заводської селищної ради Чортківського району Тернопільської області, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; заслужений художник України; *координатор групи*;
Веселовська-Девдюк Г. Л., викладач Бучацької художньої школи імені Омеляна Васильовича Ментуса (Тернопільська обл.), спеціаліст першої категорії.

Витинанка
(ознайомчий) **Пак Н. Я.**, викладач живопису та композиції, заступник директора Надвірнянської художньої школи (Івано-Франківська обл.), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, *координатор групи*;

Бондаренко Н. Д., викладач рисунку і живопису, директор Надвірнянської художньої школи (Івано-Франківська обл.), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Елеон Н. Є., викладач рисунку, живопису та композиції Шепетівська дитяча художня школа (Хмельницька обл.), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; член Національної спілки народних майстрів України, народний майстер;

Маркитан О. М., завідувач методичного відділу рисунку; викладач рисунку, живопису та композиції Дитячої художньої школи (м. Миколаїв), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Марчук О. Є., викладач образотворчого мистецтва Городоцької дитячої художньої школи (Хмельницька обл.), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; член Національної спілки народних майстрів України, народний майстер.

Ткацтво
(ознайомчий)
Ткацтво /
килимарство /
гобелен
(поглиблений) **Витягловська Т. В.**, викладач, завідувач відділом образотворчого мистецтва Заводської комунальної мистецької школи (Тернопільська обл.), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; заслужений художник України, *координатор групи*;

Гавриш Л. С., викладач Надвірнянської художньої школи (Івано-Франківська обл.), спеціаліст другої категорії;

Лаговська О. М., викладач Мистецької художньої школи № 1 імені К. К. Костанді м. Одеси, спеціаліст вищої категорії, старший викладач.

Кераміка (ознайомчий)	<p>Тихомирова Т. М., викладач малюнка, живопису, композиції Мистецької художньої школи № 1 імені К. К. Костанді м. Одеси, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; методист Одеського обласного навчально-методичного центру закладів культури і мистецтва; член Національної спілки художників України, <i>координатор групи</i>;</p> <p>Димарецька О. В., викладач Харківської дитячої художньої школи № 1 імені І. Ю. Рєпіна, спеціаліст вищої категорії;</p> <p>Нікітіна О. О., викладач скульптури Мистецької художньої школи № 1 імені К. К. Костанді м. Одеси, старший викладач;</p> <p>Ружи́ло О. М., викладач Надвірнянської художньої школи (Івано-Франківська обл.), спеціаліст вищої категорії;</p> <p>Філіпович Н. В., викладач відділу «Образотворче мистецтво» Хмельницької школи мистецтв «Озерна», спеціаліст першої категорії.</p>
Виготовлення народної ляльки (ознайомчий)	<p>Тихомирова Т. М., викладач малюнка, живопису та композиції Мистецької художньої школи № 1 імені К. К. Костанді м. Одеси, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; методист Одеського обласного навчально-методичного центру закладів культури і мистецтва; член Національної спілки художників України, <i>координатор групи</i>;</p> <p>Гоманюк В. М., викладач спеціальних дисциплін, завідувач відділу «Художнє оформлення» Одеського художнього фахового коледжу імені М. Б. Грекова, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; член Національної спілки художників України.</p>
Валяння (ознайомчий)	<p>Тихомирова Т. М., викладач малюнка, живопису та композиції Мистецької художньої школи № 1 імені К. К. Костанді м. Одеси, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; методист Одеського обласного навчально-методичного центру закладів культури і мистецтва; член Національної спілки художників України, <i>координатор групи</i>;</p> <p>Кудрявцева Е. А., викладач рисунку, живопису та композиції Мистецької художньої школи № 1 імені К. К. Костанді м. Одеси, спеціаліст вищої категорії, старший викладач;</p> <p>Нікоряк Т. І., викладач рисунку, живопису та композиції Южненської школи мистецтв (Одеська обл.), спеціаліст вищої категорії, старший викладач;</p> <p>Петрова Н. М., викладач рисунку, живопису та композиції Мистецької художньої школи № 1 імені К. К. Костанді м. Одеси, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.</p>
Вибійка (ознайомчий)	<p>Тихомирова Т. М., викладач малюнка, живопису, композиції Мистецької художньої школи № 1 імені К. К. Костанді м. Одеси, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; методист Одеського обласного навчально-методичного центру закладів культури і мистецтва; член Національної спілки художників України;</p>
Черпаний папір (ознайомчий)	<p>Тихомирова Т. М., викладач малюнка, живопису та композиції Мистецької художньої школи № 1 імені К. К. Костанді м. Одеси, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист; методист Одеського обласного навчально-методичного центру закладів культури і мистецтва, член Національної спілки художників України, <i>координатор групи</i>;</p> <p>Кириленко А. М., викладач рисунку, живопису та композиції Мистецької художньої школи № 1 імені К. К. Костанді м. Одеси, спеціаліст першої категорії;</p> <p>Кудрявцева Е. А., викладач рисунку, живопису та композиції Мистецької художньої школи № 1 імені К. К. Костанді м. Одеси, спеціаліст вищої категорії, старший викладач;</p>

Петрова Н. М., викладач рисунка, живопису та композиції Мистецької художньої школи № 1 імені К. К. Костанді м. Одеси, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

Синель
(ознайомчий)

Витягловська Т. В., викладач, завідувач відділу образотворчого мистецтва Заводської комунальної мистецької школи Заводської селищної ради Чортківського району Тернопільської області, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист, заслужений художник України, *координатор групи;*

Веселовська-Девдюк Г. Л., викладач Бучацької художньої школи імені Омеляна Васильовича Ментуса Тернопільської області, спеціаліст першої категорії;

Корнят М. Р., викладач Заводської комунальної мистецької школи Заводської селищної ради Чортківського району Тернопільської області, спеціаліст першої категорії.

Рецензенти:

Ваврух М. І., заступник директора Львівського фахового коледжу декоративного і ужиткового мистецтва ім. І. Труша, канд. мистецтвознав., доцент, спеціаліст вищої категорії, викладач-методист;

Вакулєнко О. С., викладач Люботинського мистецького ліцею «Дивосвіт»; провідний методист Харківського обласного організаційно-методичного центру культури і мистецтва; голова Харківського обласного осередку Національної спілки майстрів народного мистецтва України, заслужений майстер народної творчості України;

Громова О. П., завідувач науковим відділом виставкової роботи Національного музею народної архітектури та побуту України, член Спілки майстрів народного мистецтва «Журавка» (м. Коломия);

Ковач І. І., викладач дисципліни «Декоративна композиція» Комунального закладу спеціалізованої мистецької освіти «Дизайн-ліцей» (м. Херсон), спеціаліст вищої категорії, викладач-методист.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «**Формотворення та робота в матеріалі**» (далі – типова навчальна програма) розроблена з урахуванням вимог до обсягу та результатів навчання, передбачених Типовою освітньою програмою середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з декоративного мистецтва початкового професійного спрямування (наказ Міністерства культури України від 23.07.2019 № 562), містить загальний нормативний зміст, обсяг та нормативні результати навчання учнів основним закономірностям утворення художньої естетичної форми та прийомам її реалізації в різноманітних матеріалах, а також окреслює рекомендовані підходи до планування й організації освітнього процесу в класах декоративного мистецтва. Нормативний зміст навчання за типовою навчальною програмою базується на образотворчій та декоративній спадщині різних епох, традиціях і сучасних досягненнях національної та світової художніх шкіл. У типовій навчальній програмі навчальний матеріал диференційовано за видами декоративного мистецтва (декоративними техніками).

Типова навчальна програма може бути основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми з навчальної дисципліни «**Формотворення та робота в матеріалі**». *У робочій навчальній програмі, розробленій на основі цієї типової навчальної програми, відповідно до потреб учнів, регіональних особливостей становлення та розвитку декоративного мистецтва, кадрового та матеріально-технічного забезпечення закладів мистецької освіти викладач деталізує, конкретизує та адаптує нормативний зміст дисципліни, передбачений типовою навчальною програмою, визначає організаційні форми проведення та види навчальних занять, комплекс художньо-педагогічних технологій та методів викладання, необхідне методичне забезпечення, форми та засоби контролю якості знань учнів.*

Мета вивчення дисципліни орієнтована на: опанування та застосування базових методів і принципів утворення форми, засобів її візуальної організації та художньої просторової трансформації за допомогою відповідних матеріалів; формування художнього смаку та розвиток творчого мислення; мотивацію подальшого навчання на поглибленому підрівні початкової мистецької освіти або подальшого здобуття мистецької освіти професійного спрямування в закладах фахової передвищої освіти.

Освітній процес з навчальної дисципліни «**Формотворення та робота в матеріалі**» здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю. Основною формою занять є **груповий урок**.

Навчання проводиться за *модулями*. Кожен модуль передбачає формування певної частини компетентностей, що стають основою для подальшого навчання та досягнення нормативних навчальних результатів після завершення опанування типової навчальної програми.

Опанування нормативного змісту навчання за типовою навчальною програмою розраховано на мінімальну нормативну кількість навчальних тижнів – 35 тижнів на рік (без урахування канікулярних періодів) та на мінімальний нормативний обсяг часу на опанування програми, що становить для 1 – 5 років навчання – 70 год. на рік (2 год. занять на тиждень).

З урахуванням вимог щодо реалізації змісту художньо-виконавської компетентності, який передбачає відтворення композиційно цілісного художнього образу у відповідних художньо-пластичних матеріалах з передачею конструктивних особливостей побудови декоративних об'єктів, в межах типової навчальної програми рекомендовано такий алгоритм практичного опанування різноманітних декоративних технік (видів декоративного мистецтва):

– 1 – 3 роки навчання (210 годин) – **ознайомлення з різними декоративними техніками (видами декоративного мистецтва)** – у визначених оптимальних комбінаціях¹ опанування по одній декоративній техніці за відповідне півріччя: протягом 32 годин восени або 38 годин навесні;

– 4 – 5 роки навчання (140 годин) – **поглиблене вивчення певного виду декоративного мистецтва** (з орієнтацією на вступні вимоги до відповідного закладу фахової передвищої мистецької освіти, регіональні традиції тощо).

Типовою навчальною програмою передбачено викладення нормативного змісту (програмного матеріалу) у двох варіантах обсягу:

– **ознайомчий курс** (тривалістю – 32 або 38 годин залежно від півріччя, протягом 1 – 3 років навчання);

– **поглиблений курс** (на 2 роки – 140 годин, протягом 4 та 5 років навчання), який передбачає продовження опанування декоративної техніки, що вивчалася у другому (весняному) півріччі третього року навчання.

Загалом протягом середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з декоративного мистецтва початкового професійного спрямування здобувачі можуть опанувати на практиці 6 (шість) декоративних технік.

Перелік декоративних технік відповідно до класів, вказаних у Типовій освітній програмі середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з декоративного мистецтва початкового професійного спрямування, та стислий опис розроблених варіантів нормативного змісту / програмного матеріалу подано в *таблиці 1*. Для всіх зазначених у переліку видів декоративного мистецтва розроблено нормативний зміст ознайомчого курсу, а для більшості – поглибленого курсу². *Наразі розроблені варіанти нормативного змісту в таблиці виділені сірим кольором.*

¹ Комплекс та послідовність вивчення декоративних технік за ознайомчими курсами визначається рішенням засідання відділу / відділення закладу мистецької освіти з урахуванням кадрового та матеріально-технічного забезпечення тощо. Змістове наповнення навчальних модулів за обраними видами декоративного мистецтва (декоративними техніками) базується на розроблених варіантах обсягу нормативного змісту типової навчальної програми за наданим переліком.

² Розроблений програмний матеріал поглиблених курсів буде опубліковано у схваленій типовій навчальній програмі.

Перелік розроблених варіантів нормативного змісту

№ п/п	Назва декоративної техніки, стислий опис нормативного змісту	Шифр/Код декоративної техніки (О ³ / П)	Кількість навчальних годин	Номер сторінки
1.	Вишивка	ДМ/01		
	<i>Ознайомчий курс:</i> початкові вишивальні шви.	<i>ДМ/01/О</i>	38⁴	10
	<i>Поглиблений курс:</i> 4 р.н. – рахункові прозорі шви; 5 р.н. – традиційні та сучасні техніки вишивки.	<i>ДМ/01/П</i>	140	20
2.	Витинанка	ДМ/02		
	<i>Ознайомчий курс:</i> елементарні прийоми витинанки.	<i>ДМ/02/О</i>	38	40
	<i>Поглиблений курс:</i> 4 р.н. – _____; 5 р.н. – _____.	<i>ДМ/02/П</i>	140	
3.	Петриківський розпис	ДМ/03		
	<i>Ознайомчий курс:</i> елементарні прийоми / техніки петриківського розпису	<i>ДМ/03/О</i>	38	
	<i>Поглиблений курс:</i> 4 р.н. – _____; 5 р.н. – _____.	<i>ДМ/03/П</i>	140	
4.	Ткацтво	ДМ/04		
	<i>Ознайомчий курс:</i> базові прийоми ткацтва.	<i>ДМ/04/О</i>	38	55
	<i>Поглиблений курс:</i> 4 р.н. – базові прийоми килимарства; 5 р.н. – базові прийоми створення гобеленів.	<i>ДМ/04/П</i>	140	65
5.	Кераміка	ДМ/05		
	<i>Ознайомчий курс:</i> елементарні прийоми / техніки	<i>ДМ/05/О</i>	38	93
	<i>Поглиблений курс:</i> 4 р.н. – _____; 5 р.н. – _____.	<i>ДМ/05/П</i>	140	
6.	Лозоплетіння	ДМ/06		
	<i>Ознайомчий курс:</i> елементарні прийоми / техніки	<i>ДМ/06/О</i>	38	
7.	Паперопластика	ДМ/07		
	<i>Ознайомчий курс:</i> елементарні прийоми паперопластики	<i>ДМ/07/О</i>	38	
8.	Батик	ДМ/08		
	<i>Ознайомчий курс:</i> елементарні прийоми / техніки.	<i>ДМ/08/О</i>	38	
	<i>Поглиблений курс:</i> 4 р.н. – _____; 5 р.н. – _____.	<i>ДМ/08/П</i>	140	

³ У шифрах декоративних технік скорочено назви варіантів навчальних курсів до однієї літери (О – ознайомчий, П – поглиблений).

⁴ Усі ознайомчі курси, прописані в типовій навчальній програмі, розраховані на 38 годин (тривалість II півріччя). Кількість годин на опанування ознайомчого курсу може бути зменшена до 32 годин (тривалість I півріччя).

9.	Виготовлення народних ляльок	ДМ/09		
	<i>Ознайомчий курс:</i> вузлова лялька.	<i>ДМ/09/О</i>	38	112
	<i>Поглиблений курс:</i> 4 р.н. – _____; 5 р.н. – _____.	<i>ДМ/09/П</i>	140	
10.	Валяння	ДМ/10		
	<i>Ознайомчий курс:</i> елементарні прийоми сухого валяння	<i>ДМ/10/О</i>	38	132
	<i>Поглиблений курс:</i> 4 р.н. – сухе та мокре валяння / базові прийоми; 5 р.н. – оригінальні прийоми валяння.	<i>ДМ/10/П</i>	140	
11.	Вибійка	ДМ/11		
	<i>Ознайомчий курс:</i> елементарні прийоми / техніки	<i>ДМ/11/О</i>	38	145
	<i>Поглиблений курс:</i> 4 р.н. – _____; 5 р.н. – _____.	<i>ДМ/11/П</i>	140	
12.	Писанкарство	ДМ/12		
	<i>Ознайомчий курс:</i> елементарні прийоми / техніки.	<i>ДМ/12/О</i>	38	
	<i>Поглиблений курс:</i> 4 р.н. – _____; 5 р.н. – _____.	<i>ДМ/12/П</i>	140	
13.	Самчиківський розпис	ДМ/13		
	<i>Ознайомчий курс:</i> елементарні прийоми / техніки	<i>ДМ/13/О</i>	38	
14.	Черпаний папір	ДМ/14		
	<i>Ознайомчий курс:</i> елементарні прийоми / техніки	<i>ДМ/14/О</i>	38	157
	<i>Поглиблений курс:</i> 4 р.н. – створення об'ємних предметів інтер'єру та багатофігурних живописно-графічних композицій; 5 р.н. – створення ажурних полотен та паперової композиції безпосередньо на рамці з сіткою, книга в техніці ручного лиття паперу.	<i>ДМ/14/П</i>	140	
15.	Колаж та асамбляж	ДМ/15		
	<i>Ознайомчий курс:</i> елементарні прийоми / техніки	<i>ДМ/15/О</i>	38	
	<i>Поглиблений курс:</i> 4 р.н. – _____; 5 р.н. – _____.	<i>ДМ/15/П</i>	140	
16.	Синель	ДМ/16		
	<i>Ознайомчий курс:</i> елементарні прийоми / техніки	<i>ДМ/16/О</i>	38	173
17.	Печворк	ДМ/17		
	<i>Ознайомчий курс:</i> елементарні прийоми / техніки	<i>ДМ/17/О</i>	38	
	<i>Поглиблений курс:</i> 4 р.н. – _____; 5 р.н. – _____.	<i>ДМ/17/П</i>	140	

Розроблені варіанти нормативного змісту типової навчальної програми за пропонованими декоративними техніками супроводжуються двома категоріями ілюстративних матеріалів, що подано у таких форматах: посилання на електронні ресурси щодо загальних відомостей про техніку та твори майстрів декоративного мистецтва, а також фото прикладів основних матеріалів, інструментів і робіт учнів.

За шаблоном розробленого нормативного змісту ознайомчого курсу, в якому представлені *узагальнені формулювання показників (назва модуля, зміст, результати)* (додаток 1), викладач може розробити робочу навчальну програму щодо опанування декоративних технік, що наразі не включені до першої редакції типової навчальної програми.

Відповідно до принципів модульної системи навчання в робочій навчальній програмі **загальну кількість навчальних годин** рекомендовано розподіляти на розсуд викладача, зокрема, на:

- поглиблення та вдосконалення набутих навичок та вмінь учнів або збільшення часу на вивчення окремих модулів;
- повторення/закріплення вивченого матеріалу;
- підготовку до контрольних заходів та/або публічних заходів;
- планування та проведення інших форм роботи (відвідування культурно-мистецьких заходів, пов'язаних зі змістом мистецької освіти тощо);
- відпрацювання нормативного змісту навчання через непередбачувані обставини (карантин тощо).

Для моніторингу рівня навчальних досягнень учнів застосовуються форми **поточного та підсумкового контролю**.

Поточний контроль здійснюється: під час навчальних занять (поурочний контроль); за підсумками кожного модуля (модульний контроль). Поточний контроль може здійснюватися у формі контрольних уроків, переглядів. Конкретні форми поточного (поурочного, модульного) контролю визначаються викладачем відповідно до робочої навчальної програми.

Підсумковий річний контроль здійснюється після завершення кожного року навчання у формі:

для 1 – 3 років навчання – *річного контрольного перегляду творчих робіт останнього модуля кожного півріччя (творчих робіт за двома техніками навчального року)*, що включає перевірку результатів навчання за типовою навчальною програмою;

для 4 – 5 років навчання – *річного контрольного перегляду творчих робіт останнього модуля навчального року*, що включає перевірку результатів навчання за типовою навчальною програмою.

Наприкінці п'ятого року навчання проводиться **підсумковий контроль за результатами опанування типової навчальної програми у формі комплексного перегляду підсумкових творчих робіт** з композиції, декоративного живопису, рисунку, а також формотворення та роботи в матеріалі.

Визначення рівня досягнення учнями результатів навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти передбачає оцінювання через виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі за поділом на 4 рівні: початковий (1 – 3 бали), середній (4 – 6 балів), достатній (7 – 9 балів), високий (10 – 12 балів). Метою оцінювання є визначення рівня навчальних досягнень учня/учениці в оволодінні змістом, визначеним цією типовою навчальною програмою на кожному з етапів навчання (додаток 2).

ВИШИВКА
(ДМ/01/О, ознайомчий курс)

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

II півріччя, ознайомчий курс. Завдання: вивчення основних матеріалів та інструментів художньої вишивки; ознайомлення з особливостями прояву та застосування засобів композиції; визначення загальних принципів конструктивної побудови форми; опанування початкових вишивальних швів та оздоблення вишитих виробів; відтворення нескладного декоративного зразка в матеріалі.

ДМ/01/О Вишивка			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 6. Художня вишивка		38	
6.1. Загальні відомості про вишивку	Різновиди вишитих виробів (рушники, скатертини, серветки, штори, одяг тощо). Регіональні осередки художньої вишивки в Україні (Київщина, Полтавщина, Волинь, Гуцульщина, Бойківщина, Покуття, Буковина, Полісся, Чернігівщина, Поділля тощо). Техніки вишивки: хрестиком, гладдю, мережка, стрічками тощо.	<i>1</i>	Описує різновиди вишитих виробів. Знає та називає регіональні осередки художньої вишивки в Україні. Розрізняє та описує вивчені техніки вишивки.
6.2. Основні матеріали та інструменти	Основні види текстильних матеріалів для вишивання (бавовна, льон, шовк, штапель, вовна, змішані тканини тощо). Нитки для вишивання (муліне (бавовна), льон, вовна, мерсеризовані / металізовані, шовк з віскозою тощо). Матеріали для розшивання (бісер, стеклярус, металеві / синтетичні пластинки, лелітки (блискітки) тощо). Інструменти та приладдя для вишивки: голки, ножиці, наперстки,	<i>1</i>	Називає основні вивчені види текстильних матеріалів для вишивки. Описує вивчені матеріали для розшивання. Розрізняє інструменти та необхідне приладдя, вміє

	<p>пристрій для виколування голки, п'яльці, пристрій для розпорювання швів, мірна стрічка, скринька для рукоділля тощо.</p> <p>Правила безпечної роботи з інструментами для вишивання.</p>		<p>безпечно їх застосовувати.</p>
<p>6.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова форми</p>	<p>Композиційні особливості вишитих виробів: застосування орнаментальних або сюжетних мотивів; фонове (регулярне) або фрагментарне (монокомпозиція) заповнення; ритм (метричний або динамічний); масивність та фактурність; кольорові сполучення.</p> <p>Види орнаментів за розташуванням (стрічковий, сітчастий, вазонний, розетковий тощо).</p> <p>Основні орнаментальні мотиви української вишивки: <i>геометричні</i> (коло, квадрат, трикутник, ромб, хрест, лінії); <i>рослинні</i>⁵, («дерево життя», ялинка, листя, квіти), <i>зооморфні</i> (комахи, павук, тварини, птахи); <i>антропоморфні</i> (стилізовані зображення людей) тощо.</p> <p>Вишивка як накладання додаткового декоративного шару ниток або твердих матеріалів на виріб або його окремі деталі.</p> <p>Види вишивальних швів: <i>початкові шви</i> («вперед / назад голка»,</p>	<p>6</p>	<p>Знає та описує вивчені композиційні особливості вишитих виробів.</p> <p>Розрізняє види розташування орнаментів.</p> <p>Описує вивчені орнаментальні мотиви.</p> <p>Описує, що є конструктивною основою вишивки.</p> <p>Називає вивчені види вишивальних швів.</p>

⁵ Рослинні, зооморфні та антропоморфні орнаментальні мотиви можуть бути представлені у м'якій пластиці та геометризovanі.

	<p>стебловий, тамбурний тощо); <i>рахункові</i> (прозорі / непрозорі: хрестик, напівхрестик, солов'їні вічка, товмацька зірка, оксамитовий шов тощо). Навчально-творча робота на створення ескізу орнаментального мотиву (наприклад, «листок», «барвінок», «пташка» тощо). Художні матеріали та інструменти: <i>папір А4, олівець, гумка, кольорові олівці тощо.</i></p> <p>Метод утворення геометризованого орнаментального мотиву («клітинка»).</p> <p>Навчальна робота на геометризацію орнаментального мотиву (<u>доопрацювання попереднього ескізу⁶</u>). Художні матеріали та інструменти: <i>папір А4 в клітинку, гумка, лінійка, олівець, кольорові олівці тощо.</i></p>		<p>Уміє створити робочий ескіз орнаментального мотиву до майбутнього вишиваного зразка.</p>
<p>6.4. Підготовка тканини до вишивання</p>	<p>Розкрій тканини заданого розміру (з урахуванням припусків), обробка країв тканини. Види швів підгину (півстовпчик, стебнівка, затяганка, петельний, обмітка, кривулька, обметниці (одинарна, подвійна, потрійна), хрестиккування тощо). Технічні вимоги щодо якості швів підгину (рівномірний натяг нитки, уникнення затягування полотна) та засоби безпеки (наперсток).</p>	<p>8</p>	<p>Розрізняє вивчені шви підгину.</p>

⁶ Тут та далі в тексті підкреслено ключові моменти / умови виконання.

	<p>Навчальна робота на утворення зразка з підігнутими краями (серветка розміром 10,0 x 15,0 см; розкрій тканини для серветки з врахуванням припусків для обробки її країв, підгин країв серветки двома різними швами за вибором учнів).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>полотно / канва (бавовна, льон), голка, нитки муліне (колір за вибором учнів), оправа (картон / рамка відповідного розміру), ножиці, наперсток.</i></p>		<p>Уміє розкроїти тканину для вишивання та обробити її краї вивченими швами підгину.</p>
<p>6.5 Початкові вишивальні шви</p>	<p>Початкові шви вишивки: шов уперед / назад голку, тамбурний, стебловий, прокладний, козлик, петельний, кривульки (одно / тристібкова) тощо.</p> <p>Технічні вимоги щодо якості виконання швів (рівномірність, однакова довжина стібків / проміжків).</p> <p>Навчально-творча робота на опрацювання початкових вишивальних швів (зразок розміром 10,0 x 15,0 см; <u>не менше 5 видів швів</u>; <i>наприклад, фрагмент рушничка</i>).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>полотно, п'яльці, нитки муліне (5 кольорів), голка, ножиці тощо.</i></p>	<p>10</p>	<p>Розрізняє вивчені початкові шви вишивки.</p> <p>Утворює нескладний зразок рушничка вивченими початковими вишивальними швами.</p>
<p>6.6. Підготовка до підсумкової творчої роботи</p>	<p>Розробка робочого ескізу, підбір колірної гами, виконання зразка вивченими швами.</p> <p>Робота в матеріалі з детальним підбором декількох видів початкових швів (стебловий, тамбурний, прокладний тощо).</p>	<p>12</p>	

	<p>Декорування готового виробу (петельний шов, петелька) тощо).</p> <p>Навчально-творча робота на виконання декоративного зразка вивченими техніками (наприклад, голківниця розміром 8,0 x 8,0 см (у розгорнутому вигляді 8,0 x 16,0 см); наприклад, на тему «Метелик», «Пташка», «Рибка» тощо).</p> <p>Роботі передує ескіз.</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>полотно, нитки муліне (4-6 кольорів, відповідно до ескізу), п'яльці, голка, ножиці, наповнювач тощо.</i></p>		<p>Уміє створити нескладний декоративний виріб за вивченими швами, доповнюючи відповідним декором.</p>
<p>Загальна кількість годин за друге півріччя:</p>	<p>38</p>		

Під час виконання програми **підсумкового контролю ознайомчого курсу** за технікою «Вишивка» учень / учениця:

називає основні види текстильних матеріалів для вишивання та розшивання;

правильно та безпечно використовує прості інструменти та матеріали для художнього вишивання;

застосовує вивчені композиційні засоби для утворення вишитої сюжетно-орнаментальної композиції;

створює робочий ескіз майбутньої декоративної форми;

уміє створити нескладний декоративний вишитий виріб за допомогою початкових вишивальних швів.

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : «Світ», 1992. 272 с.
2. Блог «Інформаційний простір» (для дистанційного навчання вчителя Затоки Ольги). URL: https://computescience.blogspot.com/p/blog-page_8.html (дата звернення: 22.10.2022).
3. Гаврилів Наталія. Сокальська вишивка. Львів : Апріорі, 2018. 28 с.
4. Кара-Васильєва Т. В., Чорноморець А. Д. Українська вишивка. Київ : Либідь, 2002. 160 с.
5. Курс ІКТ-початкові шви вишивання. URL: <https://tankynka.blogspot.com/> (дата звернення: 15.10.2022).
6. Майстер-клас «Початкові вишивальні шви “Петельний”». URL: <https://vseosvita.ua/library/majster-klas-pocatkovi-visivalni-svi-petelnij-346661.html> (дата звернення: 24.10.2022).
7. Методичний посібник з вишивки. URL: https://www.tvorchist.com.ua/content_page_7.html (дата звернення: 25.10.2022).
8. Початкові шви стебловий шов. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0b6VQcsNEuc> (дата звернення: 22.10.2022).
9. Початкові шви. URL: <https://www.pinterest.com/liliacherevata/початкові-шви/> (дата звернення: 22.10.2022).
10. Цікава справа. Початкові шви. Блог учителя трудового навчання Вакули А.Г. URL: <https://allavakula.blogspot.com/2021/07/blog-post.html> (дата звернення: 23.10.2022).
11. Чорній Вікторія. Українська вишивка. *Випуск № 5 («Чорний»)*. Тернопіль : Діана Плюс, 2013. 96 с.
12. Чумарна Марія. Вишивання долі. Символіка і техніка шитва. Львів : Апріорі, 2009. 88 с.
13. Чумарна Марія. На полотні вічності. Таємниці вишивки і вишивання. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2021. 144 с.
14. Чумарна Марія. Тайнопис вишивки. Львів : Апріорі, 2018. 96 с.
15. Шандро Мирослава. Гуцульські вишивки. Чернівці : Букрек, 2022. 140 с.
16. Шви для оздоблення виробу-трудове навчання. URL: <https://uahistory.co/pidruchniki/hodzicka-labor-training-for-girls-5-class-2013/14.php> (дата звернення: 12.10.2022).
17. Як навчитися вишивати хрестиком для початківців покроково. URL: <https://kafedra.com.ua/yak-navchytysya-vyshyvaty-hrestykom-dlya-pochatktivsiv-rokrokovu/> (дата звернення: 22.10.2022).

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ОЗНАЙОМЧОГО КУРСУ ЗА ТЕХНІКОЮ «ВИШИВКА»

6.1. Загальні відомості про вишивку

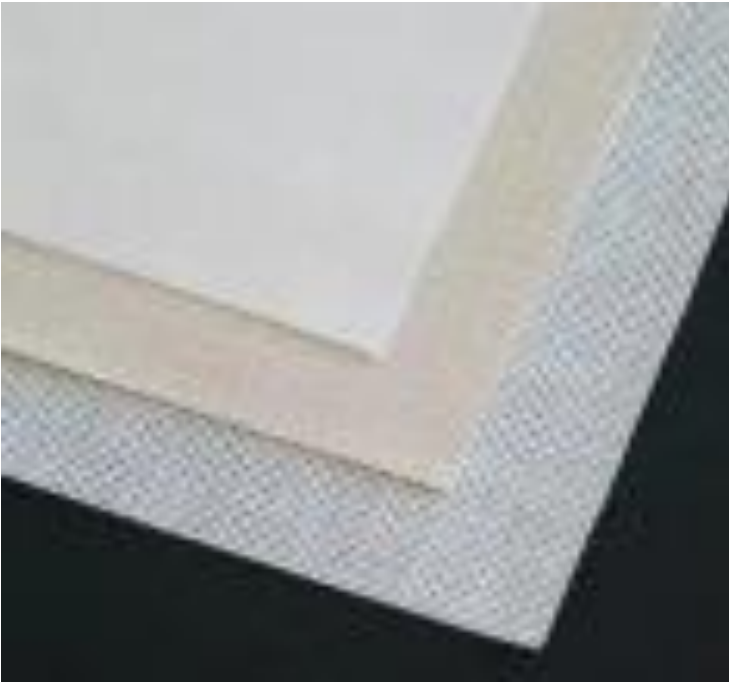
1. Основні шви у вишивці хрестом:

URL: <http://emuna.com.ua/osnovni-shvy-u-vy-shy-vtsi-hrestom.html>

2. Український орнамент у вишивці:

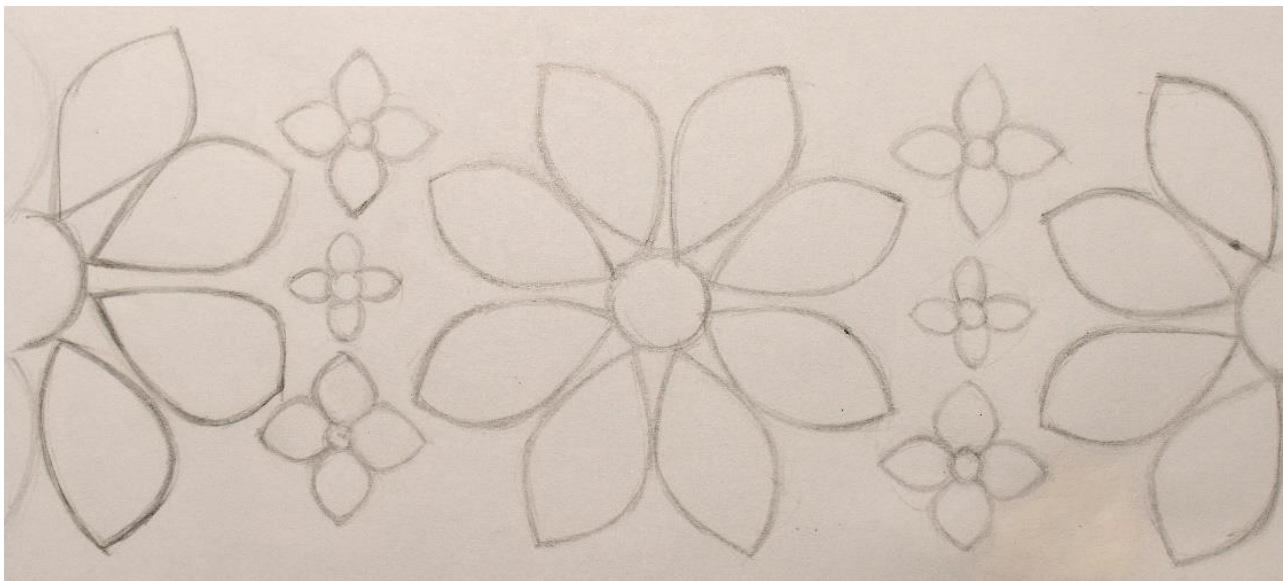
URL: https://ornamentua.blogspot.com/p/blog-page_14.html

6.2. Основні матеріали та інструменти

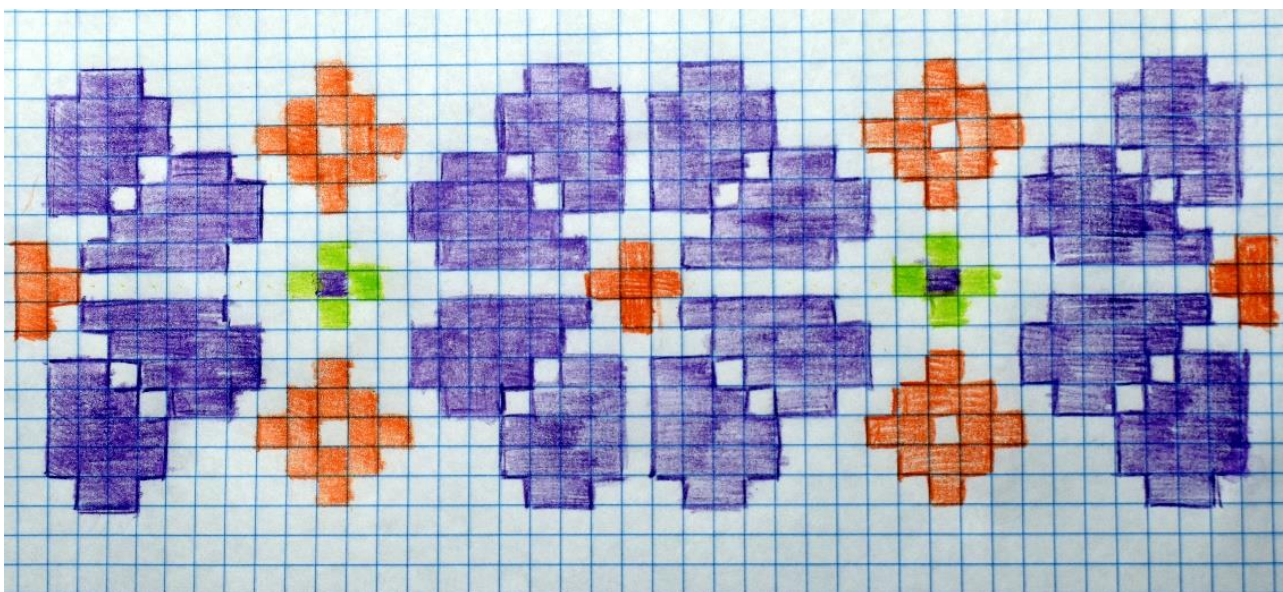

1.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова форми

Навчально-творча робота на створення ескізу орнаментального мотиву (наприклад, «листок», «барвінок», «пташка» тощо).

Навчально-творча робота на геометризацию орнаментального мотиву (доопрацювання попереднього ескізу).

1.4. Підготовка тканини до вишивання

Навчальна робота на утворення зразка з підігнутими краями (серветка розміром 10,0 x 15,0 см).

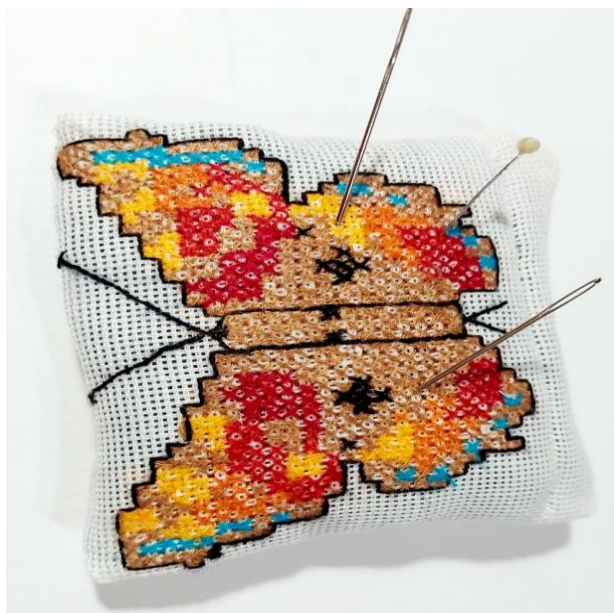
1.5. Початкові вишивальні шви

Навчально-творча робота на опрацювання початкових вишивальних швів (зразок розміром 10,0 x 15,0 см, не менше 5 видів швів; наприклад, фрагмент рушничка).

1.6. Підготовка до підсумкової творчої роботи

Навчально-творча робота на виконання декоративного зразка вивченими техніками (наприклад, голківниця розміром 8,0 x 8,0 см (у розгорнутому вигляді 8,0 x 16,0 см); наприклад, на тему «Квіти», «Пташка», «Рибка» тощо).

ВИШИВКА
(ДМ/01/П, поглиблений курс)

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Четвертий рік навчання (поглиблений курс). *Завдання:* опанування рахункових прозорих вишивальних швів; ознайомлення із особливостями композиційних засобів для посилення художньої виразності форми (ритм, фактура, колірні сполучення); набуття навичок оздоблення вишивальних виробів (зокрема, підрізування, висмикування, обмотування); створення оригінального декоративного зразка в матеріалі.

ДМ/01/П Вишивка			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 7. Рахункові прозори (стелені) вишивальні шви		70	
7.1. Хрестик	<p>Рахункова група вишивальних швів (фізичний рахунок ниток та настил стібків неповністю перекриває тло полотна): пряма / коса гладь, занизування, низь, хрестик, виколювання, вирізування, види мережок (прості / складні / складені), кочелистий шов, зерновий вивід, верхоплут/верхошов тощо.</p> <p>Види хрестиків (прямий, подвійний, по діагоналі тощо).</p> <p>Поширення техніки вишивки хрестиком (Гуцульщина, Галичина, Львівщина тощо).</p> <p>Навчально-творча робота на створення робочого ескізу мотиву для вишивки хрестиком (зразок розміром 17,0x20,0 см, висота зображення розрахована на 40-45 хрестиків⁷; наприклад, монограма, що включає об'єкт</p>	12	<p>Називає та описує вивчені шви рахункової групи вишивальних швів.</p> <p>Розрізняє вивчені види хрестика.</p> <p>Створює робочий ескіз мотиву для вишивки хрестиком.</p>

⁷ Тут і далі підкреслено ключові моменти / умови виконання роботи.

	<p>в романтичному / ліричному образі – парасольку, деревце, в'юнку рослинку, хатинку, котика тощо).</p> <p>Художні матеріали та інструменти: папір А4, олівець, гумка, кольорові олівці / фломастери тощо.</p> <p>Навчально-творча робота на створення декоративного зразка в техніці вишивки хрестиком (серветка розміром 15,0x15,0 см; наприклад, на тему «Монограма» тощо).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: полотно, муліне 5-6 кольорів, п'яльці, голка, наперсток, ножиці тощо.</p>		<p>Утворює нескладний елемент на серветці вишивальним швом «хрестик».</p>
<p>7.2. Кочелистий шов («калінка»)</p>	<p>Кочелистий шов (калінка / гуцульський кучерявий шов з основою у формі кола) виконується за годинниковою стрілкою. Декорування готового виробу (бахрома, китиці тощо).</p> <p>Навчально-творча робота на опрацювання кочелистого шва (зразок у форматі брелка на сумку / ключ розміром 4,0x14,0 см / готовий виріб 4,0x7,0 см; наприклад, на тему «Зорі», «Цвіт» тощо).</p> <p><u>Роботі передуює ескіз.</u></p> <p>Робочі матеріали та інструменти: полотно ляне (світле / темне / гладкофарбоване), вовняні нитки 2-4 кольорів, п'яльці, голка, ножиці, наперсток тощо.</p>	<p>10</p>	<p>Описує особливості виконання кочелистого шва.</p> <p>Уміє утворити аксесуар кочелистим швом та декорувати його.</p>
<p>7.3. Мережки</p>	<p>Мережки (вишивка на смузі висмикнутих ниток, утворення «стовпчиків / прутиків»).</p> <p>Види «прутиків»: прості (одинарний, подвійний, роздільний, схрещений</p>	<p>12</p>	<p>Описує, що є конструктивною основою мережки та називає вивчені види прутиків мережок.</p>

	<p>прутик) та складні (стовпчик, гречка, квадратики тощо). Прийоми виконання мережки: закріпки (шов качалочка), підріз / висмикування ниток, вишивка зліва направо, обмотування стовпчиків ниток (ажурний узор). Створення робочого ескізу фрагменту колективного панно, що об'єднане однією темою / кольором (за мотивами природних форм).</p> <p>Навчально-творча робота на виконання декоративного зразка простими мережками <i>(зразок розміром 10,0x10,0 см; наприклад, на тему «Перший сніг», «Іній», Сніжинки» тощо).</i> Робочі матеріали та інструменти: <u>ляне</u> <u>полотно</u>, <u>муліне біле</u>, <u>голка</u>, <u>п'яльці</u>, <u>ножиці</u>, <u>наперсток</u> <u>тощо</u>.</p>		<p>Описує вивчені прийоми виконання мережок.</p> <p>Втілює власний творчий задум за допомогою вивченого шва простих мережок.</p>
<p>7.4. Лічильна гладь (геометрична)</p>	<p>Різновиди класичної гладі (одностороння / двостороння, з настилом / без настилу, лічильна геометрична / вільна рослинна / тваринна). Поширення техніки вишивки гладдю (Полтавщина / Середнє Подніпров'я). Утворення нескладного геометричного орнаменту.</p> <p>Навчально-творча робота на створення робочого ескізу та картону мотиву для вишивки гладдю <i>(мотив розміром 8.0x15.0 см; наприклад, на тему «Різдвяна Зірка», «Гірські стежини», «Хвилі» тощо).</i> Художні матеріали та інструменти: <u>папір А4</u>,</p>	<p>12</p>	<p>Знає та називає вивчені види класичної гладі.</p> <p>Створює робочий ескіз та картон мотиву для вишивки гладдю.</p>

	<p><i>олівець, гумка, акварельні фарби, лінійка тощо.</i></p> <p>Особливості технології односторонньої гладі (накладання паралельних стібків з відстанню в одну нитку). Напрямки стібків прямої гладі (вертикаль / горизонталь) та косої гладі (стібки під кутом 45°). Навчально-творча робота на опрацювання техніки односторонньої гладі (зразок розміром 15,0-8,0 см; наприклад, фрагмент скатертини / рушника). Робочі матеріали та інструменти: <i>ляне полотно, голка, п'яльці, муліне (3-4 кольорів, відповідно до ескізу), ножиці тощо.</i></p>		<p>Описує особливості виконання односторонньої гладі та напрямки її стібків.</p> <p>Утворює декоративний зразок вишивальним швом лічильної гладі.</p>
<p>7.5. Лічильна гладь (вільна)</p>	<p>Осередки поширення вільної гладі / гаптування (Поділля, Середня Наддніпрянина). Види лічильної вільної гладі: <i>однобічна / двобічна, пласка / випукла (з настилом).</i> Композиційні особливості форми: <i>криволінійні елементи рослинного орнаменту, плавний перехід кольорів.</i> Технологічні особливості виконання вільної гладі: <i>щільне прилягання стібків різної довжини, між якими додаються стібки іншого відтінку; перенесення на тканину чіткої лінії малюнка.</i> Навчально-творча робота на опрацювання техніки вільної гладі (зразок розміром 20,0x20,0 см; наприклад, на тему</p>	<p>12</p>	<p>Називає вивчені осередки поширення вільної гладі.</p> <p>Розрізняє вивчені види вільної лічильної гладі.</p> <p>Описує композиційні особливості форми та технологічні особливості виконання вільної гладі.</p> <p>Утворює декоративний зразок вишивальним швом вільної гладі з плавними переходами кольорів.</p>

	<p><i>«Природні мотиви у поезії Т. Шевченка» тощо).</i> <u>Роботі передуює ескіз.</u> Робочі матеріали та інструменти: <i>ляне полотно, голка, п'яльці, вовняні нитки (5-7 кольорів, відповідно до ескізу), ножиці тощо.</i></p>		
<p>7.6. Шов «колодочки»</p>	<p>Технологічні особливості виконання шва «колодочки»: <i>прямі стібки, що розташовані паралельно ниткам полотна; зміщення на одну нитку по діагоналі; прошив контуру тамбурним швом, <u>перенесення на тканину чіткої лінії малюнка.</u></i> Навчально-творча робота на опрацювання шва «колодочки» <i>(зразок розміром 10,0x15,0 см; наприклад, мініпанно на тему «Весняний віночок», «Пісня гаю», «Пташки і квіти» тощо).</i> <u>Роботі передуює ескіз.</u> Робочі матеріали та інструменти: <i>полотно гладкофарбоване, голка, п'яльці, вовняні нитки (4-6 кольорів, відповідно до ескізу), ножиці тощо.</i></p>	<p>12</p>	<p>Описує вивчені особливості виконання шва «колодочки».</p> <p>Відтворює власний творчий задум вишивальним швом «колодочки».</p>
<p>Загальна кількість годин:</p>		<p>70</p>	

Під час виконання програми підсумкового річного контролю учень / учениця:

застосовує вивчені композиційні засоби для посилення художньої виразності вишитих виробів;

утворює оригінальний декоративний зразок вивченими техніками рахункових прозорих вишивальних швів та оздоблює його відповідними прийомами.

П'ятий рік навчання (продовження поглибленого курсу). Завдання: опанування рахункових непрозорих вишивальних швів; ознайомлення з регіональними композиційними особливостями української вишивки; набуття навичок декорування та оздоблення сучасних вишитих виробів (зокрема,

стрічками, пастками, бісером тощо); створення оригінального декоративного зразка в матеріалі.

ДМ/01/П Вишивка			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 8. Рахункові непрозорі вишивальні шви	<p>Рахункові непрозорі шви (настил вишивальних стібків суцільно перекриває тло полотна).</p> <p>Види рахункових непрозорих вишивальних швів (оксамитовий, хрестик розсипний, заволікання тощо).</p> <p>Шов заволікання (занизування, затування, переволікання): «уперед голку» / імітація узорного перебірного тканина, рахунок стібків та проміжків.</p> <p>Мотиви заволікання Полісся (розетка), Бойківщини (червоний колір / стрічковий орнамент) тощо.</p> <p>Декорування готового виробу (атласні стрічки, бахрома).</p> <p><i>Навчально-творча робота на опрацювання шва заволікання (смуга для жіночого обруча розміром 20,0x8,0 см / готовий виріб 10,0x4,0 см; наприклад, на тему «Кучерики», «Павучки», «Гребінчики» тощо).</i></p> <p><i>Роботі передуює ескіз.</i></p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>полотно, голка, н'яльці, муліне (червоний колір, відповідно до ескізу), ножиці тощо.</i></p>	8	<p>Розрізняє рахункові прозорі та непрозорі шви вишивки.</p> <p>Називає вивчені види рахункових непрозорих вишивальних швів.</p> <p>Описує вивчені регіональні мотиви заволікання.</p> <p>Уміє створити нескладний жіночий аксесуар вивченими швами заволікання.</p>
Модуль 9. Графіка у вишивці	<p>Шов «стебловий» / «позад голку» як графічний засіб / лінія / штрих на тканині з вільною композицією.</p> <p><i>Навчально-творча робота</i></p>	10	

	<p><i>на створення графічного зображення швом «стебловий» / «позад голку» (зразок розміром 25,0x17,0 см; наприклад, на тему «Мій Шевченко», «Моя сім'я» тощо).</i></p> <p><i><u>Роботі передує ескіз.</u></i></p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i><u>кольорове полотно, н'яльці, муліне (чорного / білого кольору), наперсток, голка, ножиці тощо.</u></i></p>		<p>Уміє відтворити нескладне графічне зображення у вишивці швом «позад голку».</p>
<p>Модуль 10. Регіональні особливості української народної вишивки</p>	<p>Колірні поєднання та орнаментальні мотиви:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Покуття (білим по білому; геометризовані орнаменти); - Яворівщина (зелений / жовтий / чорний; рослинні мотиви); - Черкащина (червоний / чорний; виноград, квіти, ягоди); - Полтавщина (білий; квітковий орнамент); - Дніпропетровщина (червоний / жовтий / синій / чорний; зірки, квіти, виноград); - Гуцульщина (різнобарвний геометризований орнамент); - Волинь (червоний / зелений; геометризований мотив); - Чернігівщина (білим по білому; хрещаті орнаменти / ромби / лінії / зигзаг); - Тернопільщина (Борщів) (чорний / червоний; рослинний мотив); - тощо. <p>Колективна робота – текстильне панно-колаж (розміром 50,0x40,0 см) карти України <u>за індивідуальними фрагментами вишитих орнаментів</u> відповідно до</p>	<p>12</p>	<p>Описує характерні особливості колористики та орнаментів у вишивках вивчених регіонів України.</p>

	<p>обраного регіону (на вибір учнів). Розробка робочого ескізу. Навчально-творча робота на виконання фрагментів текстильного панно вивченими вишивальними швами (2-3 фрагменти розміром 8,0х6,0 см). Робочі матеріали та інструменти: <i>полотно, голка, п'яльці, муліне (колір, відповідно до ескізу), ножиці тощо.</i></p>		<p>Утворює нескладний декоративний зразок за вивченими вишивальними швами (регіональні мотиви вишивки України).</p>
Модуль 11. Вишивка в моді		22	
11.1. Вишивка сучасного одягу	<p>Трансформація вишивальних швів у вишивку стрічками. Комбінування швів та вишивальних матеріалів (стрічки, бісер, пастки, вовна тощо). Декорування виробу (бахрома, стрази тощо). Навчально-творча робота на створення декору в одязі комбінованою технікою вишивки (наприклад, на тему «Життя квітів», «Мій сад» тощо). <u>Роботі передуює ескіз.</u> Робочі матеріали та інструменти: <i>виріб (зокрема, джинсовий), п'яльці, вовна, атласні стрічки (шириною 0,2-0,5 см, кольорова гамма згідно з ескізом), голка, бісер, пастки, стрази тощо).</i></p>	12	<p>Уміє оздоблювати елементи одягу комбінованою технікою вишивки та додатковими матеріалами.</p>
11.2. Вишивка в аксесуарах	<p>Підбір мотиву для вишитої аплікації. Шов «уперед голку» на аплікаціях із принтованих матеріалів. Навчально-творча робота на створення композиції швом «уперед голка» (наприклад, на тему «Образи з творів</p>	10	<p>Уміє декорувати предмет ужиткового призначення вишивальним швом «уперед голка» на</p>

	<i>М. Приймаченко» тощо).</i> <i>Роботі передуює ескіз.</i> Робочі матеріали та інструменти: <i>текстильний аксесуар (фетр, мішковина, шкіра тощо), п'яльці, бавовняні / вовняні нитки, принтований матеріал, голки, стрази, ножиці, булавки тощо.</i>		принтованому матеріалі.
Модуль 12. Підсумкова творча робота	Робота в матеріалі з використанням швів вишивки (на вибір учнів). Створення декоративних вишитих зразків (наприклад, у форматі рушничків), об'єднаних однією темою. <i>Навчально-творча робота на виконання декоративної композиції вивченими вишивальними швами (3 зразки розміром до 30,0x15,0 см; наприклад, на тему «Сонце моєї країни» тощо).</i> Робочі матеріали та інструменти: <i>полотно, п'яльці, муліне (кольори згідно ескізу), голка, ножиці тощо.</i>	18	Втілює власний творчий задум за допомогою вивчених вишивальних швів.
Загальна кількість годин:		70	

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** учень / учениця:

- описує регіональні композиційні особливості української вишивки;
- застосовує вивчені вишивальні прийоми оздоблення й декорування сучасного одягу та аксесуарів;
- створює оригінальний вишитий декоративний зразок у матеріалі (зокрема, технікою заволокання).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : «Світ», 1992. 272 с.
2. Гаврилів Н. Сокальська вишивка. Львів : Априорі, 2015 – 2022. 28 с.
3. Гурська А. С. Мова та граматики українського орнаменту : навчально-методичний посібник. Київ : Альтернативи, 2003. 144 с.
4. Кара-Васильєва Т. В., Заволокіна А. О. Українська народна вишивка. Київ : Либідь, 1996. 96 с.
5. Кара-Васильєва Т. В., Чорноморець А. Д. Українська вишивка. Київ : Либідь, 2002. 160 с.
6. Ковчег. Українське народне мистецтво : альбом-каталог. Львів : Коло, 2021. 432 с.
7. Косміна О. Ю. Українське народне вбрання. Київ : Балтія-Друк, 2006. 64 с.
8. Селівачов М. Р. Лексикон української орнаментики. Київ : Редакція вісника «АНТ», 2002. 340 с.
9. Цибульова Г. К., Гаврилова Г. Ф. Ручне вишивання. Київ : Техніка, 1982. 55 с.
10. Чорній В. Українська вишивка. Білий. *Сер. Українська вишивка. Золота колекція*. Вип. № 6. Тернопіль : Діана Плюс, 2015. 96 с.
11. Чумарна М. На полотні вічності. Таємниці вишивки і вишивання. Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2021. 144 с.
12. Чумарна Марія. Вишивання долі. Символіка і техніка шитва. Львів : Априорі, 2009. 88 с.
13. Чумарна Марія. Тайнопис вишивки. Львів : Априорі, 2018. 96 с.
14. Чорноморець А. Д. Вишивка в сучасному костюмі. Київ : Реклама, 1987. 104 с.
15. Шандро М. Гуцульські вишивки. Чернівці : Букрек, 2022. 140 с.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ПОГЛИБЛЕНОГО КУРСУ ЗА ТЕХНІКОЮ «ВИШИВКА»

Модуль 7. Рахункові прозорі (стелені) вишивальні шви

7.1. Хрестик

Навчально-творча робота на створення робочого ескізу мотиву для вишивки хрестиком (зразок розміром 17,0x20,0 см, висота зображення розрахована на 40-45 хрестиків; наприклад, монограма, що включає об'єкт в романтичному / ліричному образі – парасольку, деревце, в'юнку рослинку, хатинку, котика тощо).

Навчально-творча робота на створення декоративного зразка в техніці вишивки хрестиком (серветка розміром 15,0x15,0см; наприклад, на тему «Монограма» тощо).

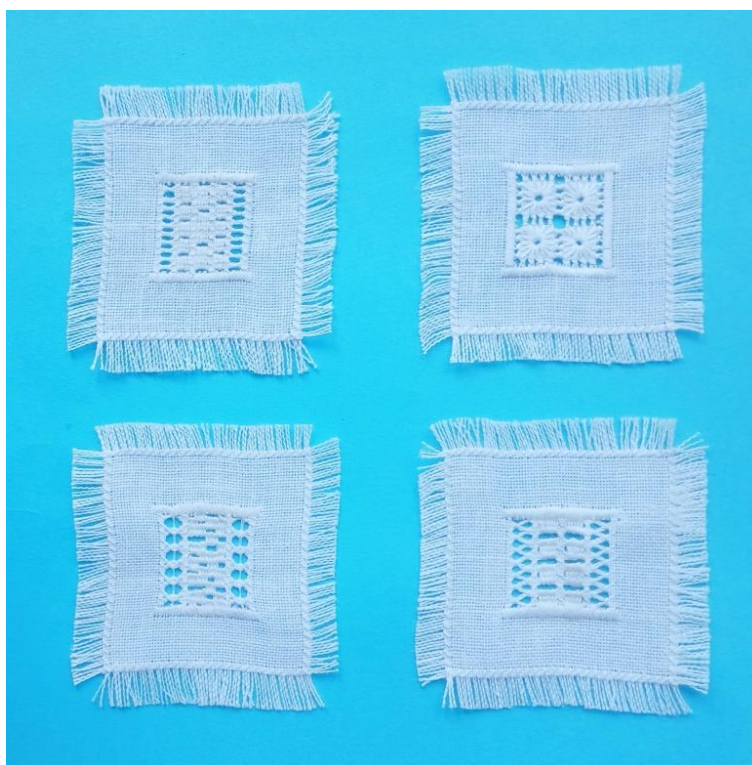
7.2. Кочелистий шов («калінка»)

Навчально-творча робота на опрацювання кочелистого шва (зразок у форматі брелка на сумку/ключ розміром 4,0x14,0 см / готовий виріб 4,0x7,0 см; наприклад, на тему «Зорі», «Цвіт» тощо).

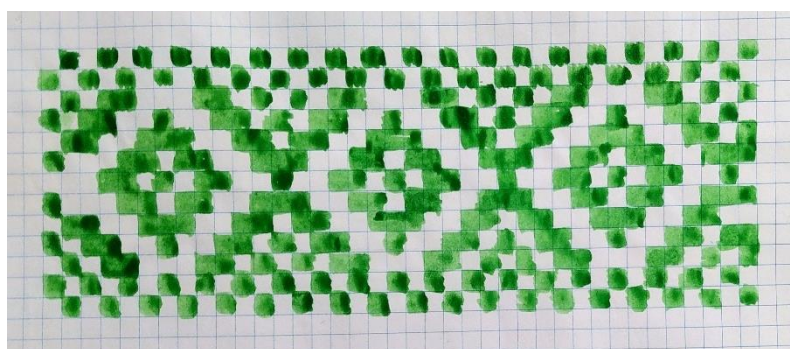
7.3. Мережки

Навчально-творча робота на виконання декоративного зразка простими мережками (зразок розміром 10,0x10,0 см; наприклад, на тему «Перший сніг», «Іній», Сніжинки» тощо).

7.4. Лічильна гладь (геометрична)

Навчально-творча робота на створення робочого ескізу та картону мотиву для вишивки гладдю (мотив розміром 8,0x15,0 см; наприклад, на тему «Різдвяна Зірка», «Гірські стежини», «Хвилі» тощо).

Навчально-творча робота на опрацювання техніки односторонньої гладі (зразок розміром 15,0-8,0 см; наприклад, фрагмент скатертини / рушника).

7.5. Лічильна гладь (вільна)

Навчально-творча робота на опрацювання вільної гладі (зразок розміром 20,0x20,0 см; наприклад, на тему «Природні мотиви у поезії Т. Шевченка» тощо).

7.6. Шов «колодочки»

Навчально-творча робота на опрацювання шва «колодочки» (зразок розміром 10,0x15,0 см; наприклад, мініпанно на тему «Весняний віночок», «Пісня гаю», «Пташки і квіти» тощо).

Модуль 8. Рахункові непрозорі вишивальні шви

Навчально-творча робота на опрацювання шва заволікання (смуга для жіночого обруча розміром 20,0x8,0 см / готовий виріб 10,0x4,0 см; наприклад, на тему «Кучерики», «Павучки», «Гребінчики» тощо).

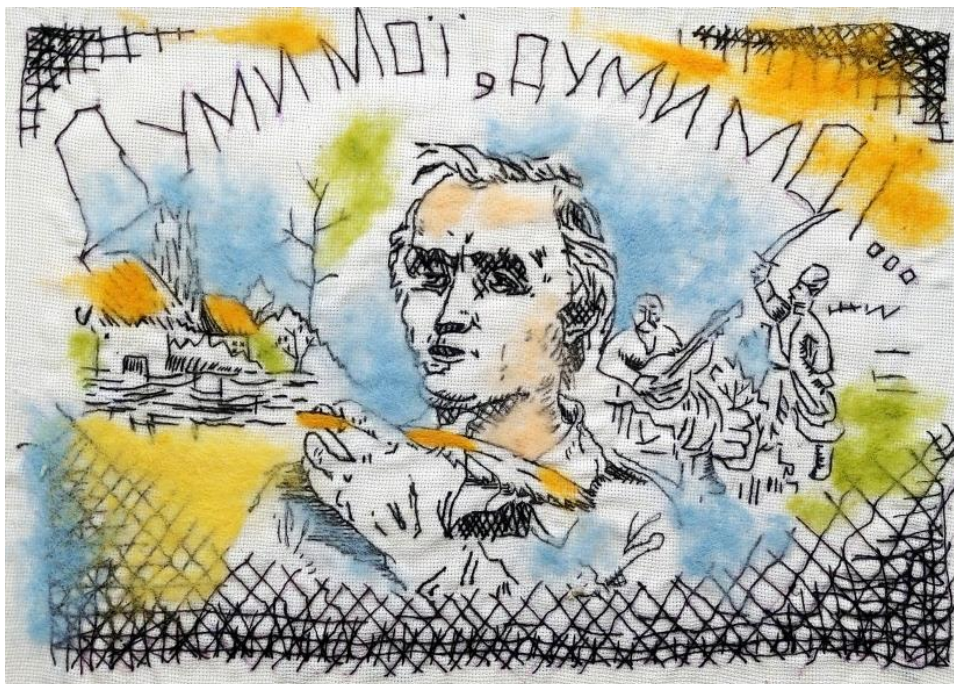

Модуль 9. Графіка у вишивці

Навчально-творча робота на створення композиції швом «стебловий» / «позад голку» (зразок розміром 25,0x17,0 см; наприклад, на тему «Мій Шевченко», «Моя сім'я» тощо).

(продовження)

Модуль 10. Регіональні особливості української народної вишивки
Навчально-творча робота на виконання фрагментів текстильного панно вивченими вишивальними швами (2-3 фрагменти розміром 8,0х6,0 см).

Модуль 11. Вишивка в моді

11.1. Вишивка сучасного одягу

Навчально-творча робота на створення декору в одязі комбінованою технікою вишивки (наприклад, на тему «Життя квітів», «Мій сад» тощо).

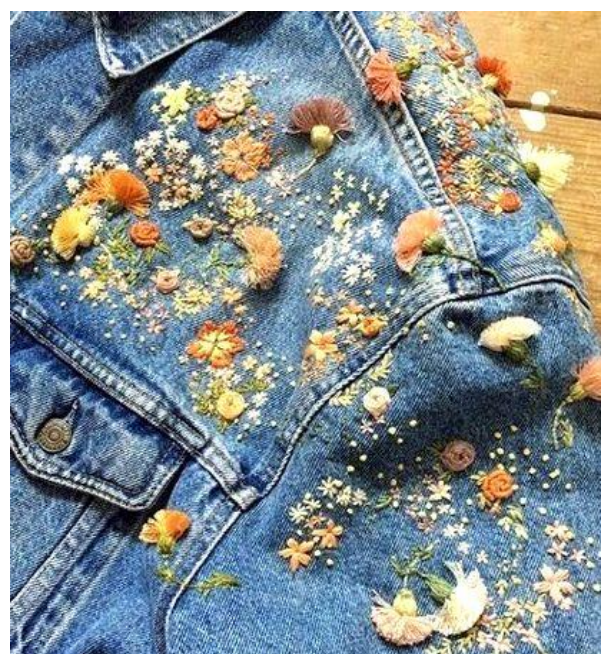

Фото з соціального сервісу «Pinterest»

11.2. Вишивка в аксесуарах

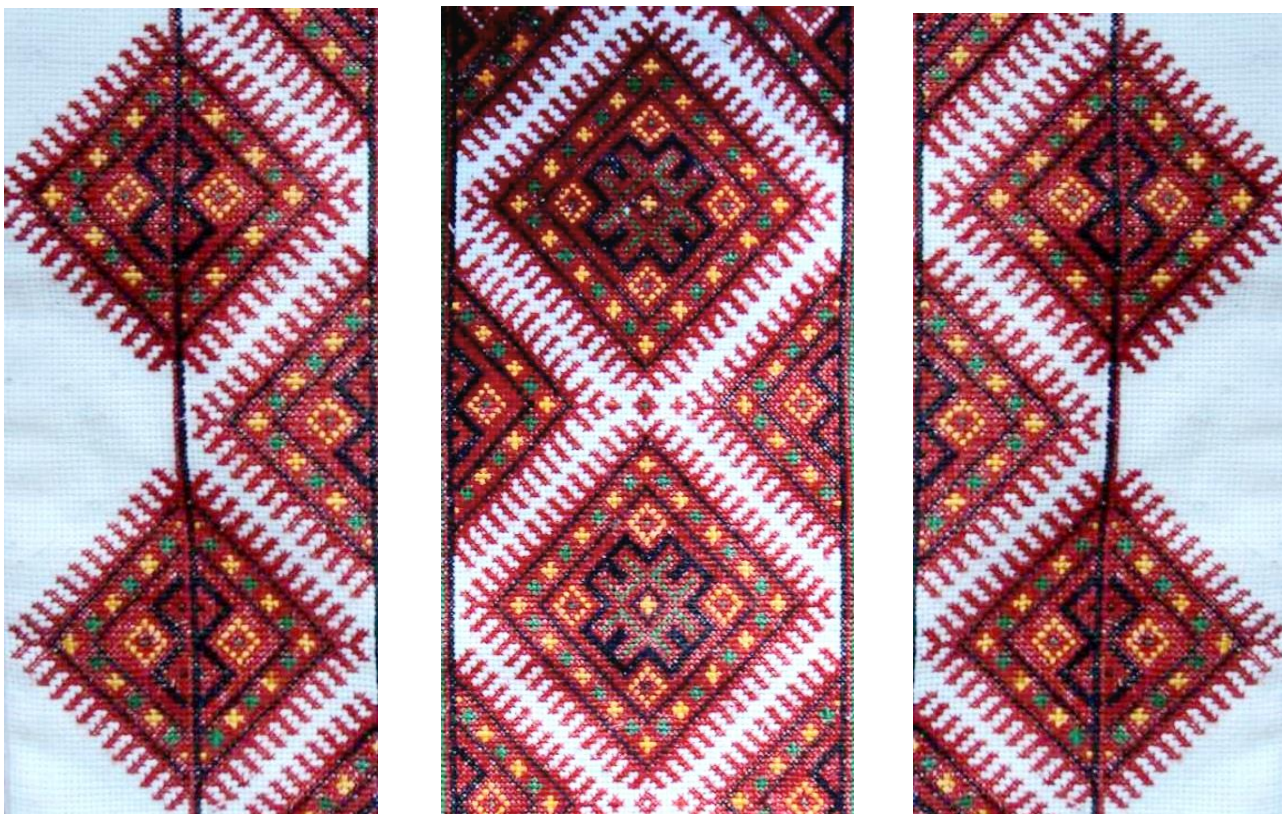
Навчально-творча робота на створення композиції швом «уперед голка» (наприклад, на тему «Образи з творів М. Приймаченко» тощо).

Фото з соціального сервісу «Pinterest»

Модуль 12. Підсумкова творча робота

Навчально-творча робота на виконання декоративної композиції вивченими вишивальними швами (3 зразки розміром до 30,0x15,0 см; наприклад, на тему «Сонце моєї країни» тощо).

(продовження)

ВИТИНАНКА
(ДМ/02/О, ознайомчий курс)

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

II півріччя, ознайомчий курс. Завдання: вивчення основних матеріалів та інструментів художньої витинанки; ознайомлення із особливостями прояву та застосування засобів композиції; визначення загальних принципів конструктивної побудови форми; опанування елементарних технічних прийомів вирізування та виривання, а також способів декорування витинанок; відтворення нескладного декоративного зразка в матеріалі.

ДМ/02/О Витинанка			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 6. Основи витинанкарства		38	
6.1. Загальні відомості про витинанку	Різновиди витинанки (силуетна, ажурна, одношарова та багатошарова, вириванка). Художні осередки української витинанки (Київщина, Поділля, Подністров'я, Дніпропетровщина, Слобожанщина, Прикарпаття, Буковина тощо).	1	Описує вивчені види витинанки. Називає вивчені художні осередки української витинанки.
6.2. Основні матеріали та інструменти	Види основних матеріалів: - папір (офісний, газетний, кольоровий, гофрований, обгортковий, шпалерний, альбомний, картон тощо); - клей (ПВА, гумовий, шпалерний тощо); - двостороння клейова стрічка тощо. Інструменти та приладдя: (ножиці, різці, пробійники тощо), килимок для вирізання. Правила безпечної роботи з інструментами.	1	Називає вивчені види основних матеріалів для витинанки. Розрізняє вивчені інструменти та вміє безпечно їх використовувати.
6.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова форми	Композиційні особливості витинанки (лаконічність, силует, ритм, усталеність та врівноваженість форми, відповідність пропорцій	2	Називає вивчені композиційні особливості витинанки.

	<p>головних і другорядних елементів, фактурність, кольорові сполучення, симетрія / асиметрія тощо). Утворення із окремих шарів паперу образної силуетної форми як конструктивна основа витинанки. Силуети оточуючих предметів на основі простих геометричних фігур (трикутник, коло, квадрат, ромб тощо). Навчально-творча робота на створення ескізу предметів нескладної силуетної форми (наприклад, на тему «Квітка», «Посуд», «Листочок» тощо). Художні матеріали та інструменти: папір А4, олівець, гумка тощо.</p>		<p>Описує, що є конструктивною основою витинанки.</p> <p>Уміє створити робочий ескіз для витинанки, правильно розміщуючи на визначеному форматі 2-3 силуети.</p>
6.4. Елементарні технологічні прийоми витинання		34	
6.4.1. Симетрична одноаркушева витинанка	<p>Побудова дзеркально-симетричної витинанки (вісь симетрії). Складання паперу навпіл. Прийоми роботи з матеріалом (декорування та вирізування тощо). Навчально-творча робота на стилізацію силуетного симетричного зображення (наприклад, на тему «Жук», «Комаха», «Будиночок» тощо). <u>Роботі передуює ескіз.</u>⁸ Робочі матеріали та інструменти: папір А5, олівець, гумка, різці, ножиці, килимок для вирізання.</p>	4	<p>Застосовує технологічні прийоми вирізування та декорування силуету.</p> <p>Відтворює форму нескладного симетричного зображення вивченою технікою.</p>
6.4.2. Хороводна витинанка (стрічковий орнамент)	<p>Ритм у хороводних витинанках (чергування та повторення). Складання паперової смуги / стрічки (відповідна кількість складань).</p>	4	<p>Розрізняє вивчені види ритму.</p> <p>Уміє скласти папір, щоб отримати стрічковий орнамент.</p>

⁸ Тут і далі підкреслено ключові моменти / умови виконання роботи.

	<p>Стрічковий орнамент з геометричних, рослинних, тваринних та архітектурних мотивів.</p> <p>Навчально-творча робота на створення стрічкового орнаменту (наприклад, у форматі «Закладка», «Рамка» тощо).</p> <p><u>Роботі передуює ескіз.</u></p> <p>Робочі матеріали та інструменти: папір А4, олівець, гумка, різці, ножиці, пробійники, лінійка, килимок для вирізання.</p>		Відтворює стрічковий орнамент у витинанці.
6.4.3. Змістовно-цілісна витинанка	<p>Виділення композиційного центру (кольором, розміром), підкладка фону шматками паперу.</p> <p>Способи наклеювання витинанки на фон (точково або площиною).</p> <p>Асоціативно-образне поєднання витинанок, виготовлених на попередніх заняттях (симетрична одноаркушева витинанка слугує композиційним центром, а хороводні витинанки – рамкою).</p> <p>Навчально-творча робота на створення змістовно-цілісної композиції (наприклад, на тему «Світ навколо мене» тощо).</p> <p><u>Роботі передуює ескіз.</u></p> <p>Робочі матеріали та інструменти: папір А3, клей, елементи витинанок, виготовлених попередньо.</p>	2	<p>Уміє виділити композиційний центр вивченими прийомами.</p> <p>Демонструє охайність під час наклеювання роботи на фон.</p> <p>Уміє скласти змістовно-цілісну композицію з елементів витинанок.</p>
6.4.4. Центральньо-обертова витинанка	<p>Побудова багатоосьової витинанки.</p> <p>Складання паперу вчетверо (по прямій) та ввосьмеро (по діагоналі).</p> <p>Вирізування витинанки на основі композиції у квадраті, колі, ромбі.</p>	8	<p>Уміє складати папір відповідно до заданої форми.</p> <p>Уміє наклеїти двошарову витинанку.</p>

	<p>Наклеювання двошарової витинанки (від центру до країв).</p> <p>Навчально-творчі роботи на утворення центрально-обертової витинанки (зокрема, двошарової; наприклад, на тему «Сонце», «Колесо» тощо).</p> <p><u>Роботі передуює ескіз.</u></p> <p>Робочі матеріали та інструменти: папір А4/А2, олівець, гумка, різці, ножиці, пробійники, циркуль, клей або малярна стрічка, килимок для вирізання.</p>		<p>Уміє утворити центрально-обертову витинанку.</p>
6.4.5. Вириванка	<p>Характерні особливості вириванки (лаконічність, нечіткий край).</p> <p>Прийоми утворення вириванки (відщипування, обривання, змінання, розмочування тощо).</p> <p>Послідовність наклеювання шарів вириванки.</p> <p>Навчально-творча робота на створення вириванки (наприклад, на тему «Пори року», «Птах», «На морі» тощо).</p> <p><u>Роботі передуює ескіз.</u></p> <p>Робочі матеріали та інструменти: папір А4, олівець, клей або двостороння клейова стрічка.</p>	4	<p>Називає вивчені характерні особливості вириванки.</p> <p>Володіє вивченими прийомами утворення вириванки з урахуванням товщини паперу.</p> <p>Уміє утворити вириванку.</p>
6.4.6. Підготовка до підсумкової творчої роботи	<p>Створення робочого ескізу, узгодження колірної гами, підбір паперу за фактурою, визначення способу складання паперу (відповідно до задуманої композиції).</p> <p>Робота в матеріалі (поєднання витинанки та вириванки).</p> <p>Навчально-творча робота на утворення нескладної багатошарової композиції (наприклад, на тему «Дерево життя»,</p>	12	<p>Створює робочий ескіз багатошарової композиції.</p> <p>Володіє навичками вирізання витинанки різними інструментами.</p> <p>Утворює багатошарову композицію, поєднуючи витинанку та вириванку</p>

	<p><i>«Козаччина», «Берегиня» тощо).</i></p> <p><i>Роботі передуює ескіз.</i></p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>папір А3 та А4, олівець, гумка, різці, ножиці, пробійники, клей або двостороння клейова стрічка, килимок для вирізання.</i></p>		
Загальна кількість годин за друге півріччя:		38	

Під час виконання програми **підсумкового контролю ознайомчого курсу** за технікою «Витинанка» учень / учениця :

називає основні види матеріалів, правильно та безпечно використовує вивчені інструменти;

володіє вивченими композиційними засобами для утворення абстрактної або сюжетної композиції;

описує конструктивну основу як утворення образної силуетної форми із окремих шарів паперу;

застосовує різні способи складання аркушу та базові прийоми витинання, відповідно до видів паперу;

створює робочий ескіз декоративної форми;

уміє створити нескладну композицію вивченими прийомами витинання, виривання та декорування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : «Світ», 1992. 272 с.
2. Всеукраїнське свято народного мистецтва «Українська витинанка», присвячене 90-річчю від дня народження народної майстрині Марії Руденко. 27–31 трав. 2005 р. м. Могилів-Подільський. *Світлиця* (спецвипуск). 2005. 16 с.
3. Дудар Г. М. Дивовижний витинанковий світ. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2018. 72 с.
4. Ковчег. Українське народне мистецтво : альбом-каталог. Львів : Коло, 2021. 432 с.
5. Косицька З. Витинанки. *Історія декоративного мистецтва України* : у 5т. / голов. ред. Г. Скрипник; наук. ред. Т. Кара-Васильєва. Київ : [ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України], 2011. Т. 4 : Народне мистецтво та художні промисли ХХ ст. 512 с.: іл. С. 323–358.
6. Мельников В. М., Трач С. К. Витинанки на уроках образотворчого мистецтва. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2000. 48 с.
7. Міщенко Г. М. Витинанка – від традицій до сучасного образотворення. *Народне мистецтво*. 2004. № 1–2. С. 28–29.
8. Селівачов М. Р. Лексикон української орнаментики. Київ : Редакція вісника «АНТ», 2002. 340 с.
9. Стрілець О. В. Українське мистецтво витинанки : навчально-методичний посібник. Переяслав-хмельницький, 2013. 80 с.
10. Тихонюк О. В. Мистецтво витинанки в Україні кінця ХХ – початку ХХІ століть : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. мистецтвознав. : 17.00.06. Івано-Франківськ, 2010. 17 с.
11. Українська витинанка : альбом-каталог. Київ : Народні джерела, 2013. 112 с.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ОЗНАЙОМЧОГО КУРСУ ЗА ТЕХНІКОЮ «ВИТИНАНКА»

6.1. Загальні відомості про витинанку

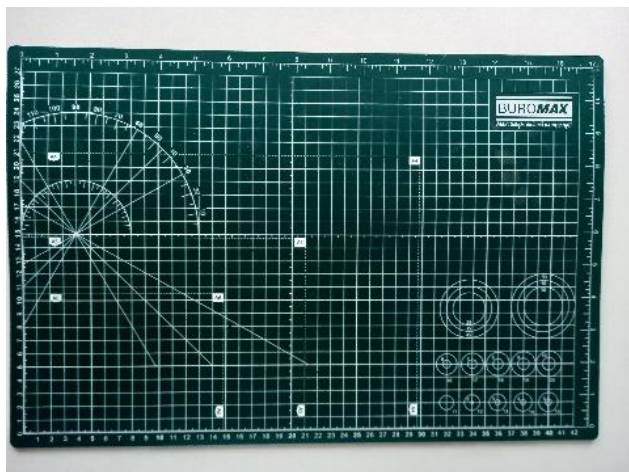
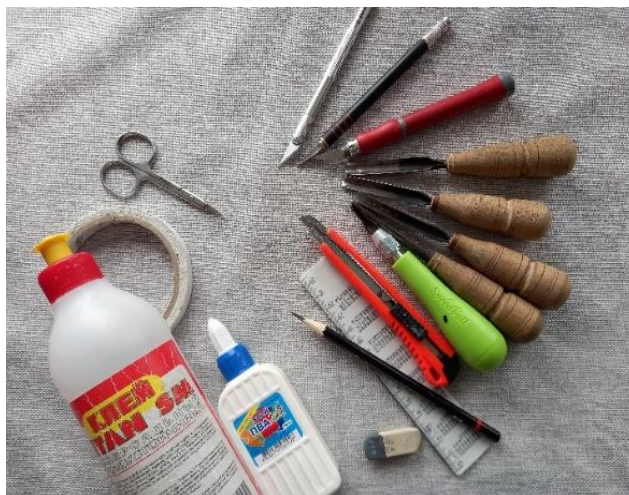
Історія витинанок. URL: <https://uamodna.com/articles/paperovi-vizerunki/>

Українська витинанка:

URL: <https://spadok.org.ua/narodni-promyly/ukrayinska-vytynanka>

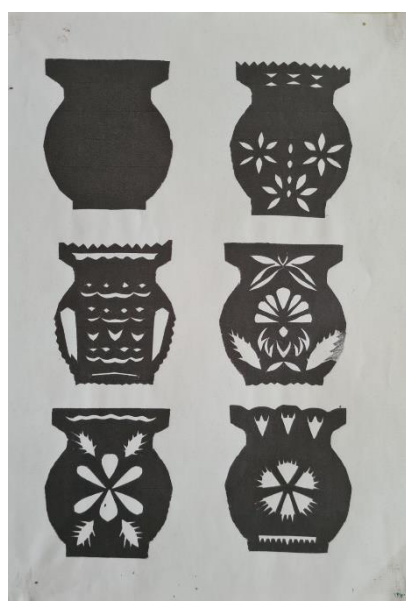
З історії подільської витинанки. URL: <https://www.vocnt.org.ua>

6.2. Основні матеріали та інструменти

6.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова форми

Навчально-творча робота на створення ескізу предметів нескладної силуетної форми (наприклад, на тему «Квітка», «Посуд», «Листочок» тощо).

6.4.1. Симетрична одноаркушева витинанка

Навчально-творча робота на стилізацію силуетного симетричного зображення (наприклад, на тему «Жук», «Комаха», «Будиночок» тощо).

6.4.2. Хороводна витинанка (стрічковий орнамент)

Навчально-творча робота на створення стрічкового орнаменту (наприклад, у форматі «Закладка», «Рамка» тощо).

6.4.3. Змістовно-цілісна витинанка

Навчально-творча робота на створення змістовно-цілісної композиції (наприклад, на тему «Світ навколо мене» тощо).

Точки наклеювання витинанки

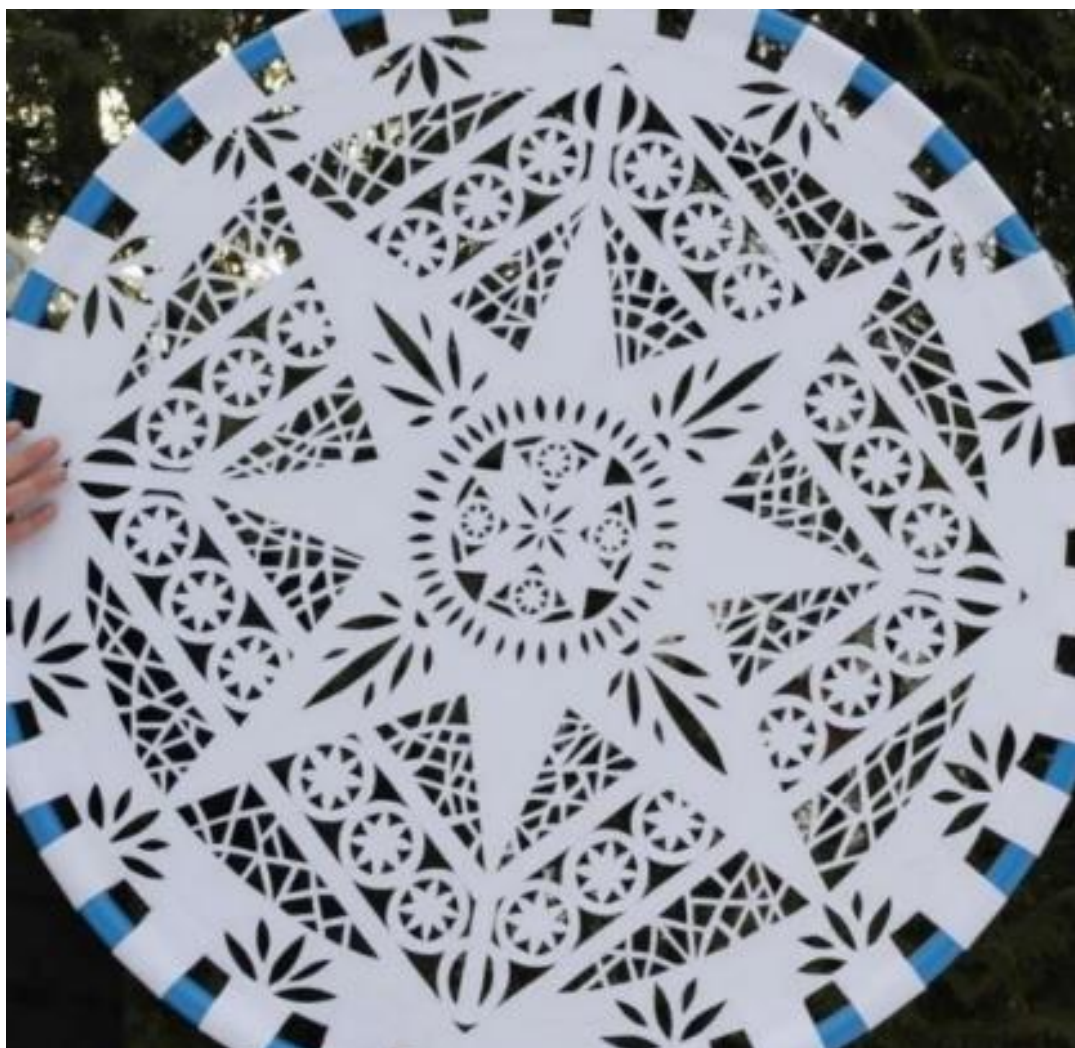

6.4.4. Центральньо-обертובה витинанка

Навчально-творчі роботи на утворення центральньо-обертובה витинанки (зокрема, двошарової; наприклад, на тему «Сонце», «Колесо» тощо).

Складання паперу

Двошарова витинанка

6.4.5. Вириванка

Навчально-творча робота на створення вириванки (наприклад, на тему «Пори року», «Птах», «На морі» тощо).

(продовження)

6.4.6. Підготовка до підсумкової творчої роботи

Навчально-творча робота на створення нескладної багатошарової композиції (наприклад, на тему «Дерево життя», «Козаччина», «Берегиня» тощо).

(продовження)

ТКАЦТВО
(ДМ/04/О, ознайомчий курс)

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

II півріччя, ознайомчий курс. Завдання: вивчення основних матеріалів та інструментів для створення художнього текстилю; ознайомлення із особливостями прояву та застосування засобів композиції; визначення загальних принципів конструктивної побудови форми; опанування елементарних технічних прийомів ткацтва та оздоблення ткацьких виробів; відтворення нескладного декоративного зразка (об'єкту) у матеріалі.

ДМ/04/О Ткацтво			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 6. Художнє ткацтво		38	
6.1. Загальні відомості про ткацтво	Різновиди ткацьких виробів (рушники, скатертини, серветки, покривала, тканини для одягу тощо). Регіональні осередки художнього ткацтва в Україні (Решетилівка, Кролевець, Богуслав, Дігтярі, Переяслав-Хмельницький, Обуховичі тощо). Світові центри текстилю (Франція, Німеччина, Англія, Польща тощо).	1	Описує вивчені види ткацьких виробів. Знає та називає найвідоміші осередки художнього ткацтва в Україні та світі.
6.2. Основні матеріали та інструменти	Основні види текстильної сировини (льон, бавовна, коноплі, вовна). Нитка для основи виробу (бавовна). Устрій ткацького верстата: рама, ремізки, човник, бердо тощо. Інструменти та приладдя ткацтва (дерев'яна рамка довільних розмірів, лінійка згідно з шириною рамки, гребінець, голка / човник тощо). Правила безпечної роботи в майстерні.	1	Називає основні вивчені види сировини для ткацтва. Описує елементи устрою ткацького верстата. Розрізняє інструменти та приладдя ткацтва, вміє безпечно їх застосовувати.
6.3. Композиційні засоби та	Композиційно-орнаментальні особливості ткацьких виробів (основні	6	Описує вивчені ткацькі орнаментальні мотиви.

<p>конструктивна побудова форми</p>	<p>мотиви: розетки, ромби, «зірочки», геометризовані рослинні зображення, «дерево життя», птахи тощо).</p> <p>Переплетення як конструктивна основа ткацьких виробів (послідовне чергування ниток основи та піткання). Види ткацьких переплетень (полотняне, саржеве, перебірне, килимові, ворсові тощо).</p> <p>Навчально-творча робота на створення ескізу орнаментального мотиву (мотив за вибором учнів).</p> <p>Художні матеріали та інструменти: папір А4, олівець, гумка, кольорові олівці / акварельні фарби тощо.</p> <p>Метод утворення геометризованого орнаментального мотиву («сіточка», «клітинка»).</p> <p>Навчальна робота на геометризацію орнаментального мотиву (доопрацювання попереднього ескізу⁹).</p> <p>Художні матеріали та інструменти: папір А4 в клітинку, лінійка, олівець, кольорові олівці тощо.</p>		<p>Описує, що є конструктивною основою ткацтва.</p> <p>Знає та розрізняє вивчені види ткацьких переплетень.</p> <p>Уміє створити робочий ескіз орнаментального мотиву до майбутнього ткацького зразка.</p>
<p>6.4. Полотняне переплетення</p>	<p>Намотування нитки основи за принципом «вісімки».</p> <p>Плетення косички на основі (рівномірний розподіл вертикальних ниток з відстанню 4 – 5 мм).</p> <p>Технічні вимоги щодо рівномірного натягу вовняної нитки піткання (уникнення стягування країв виробу).</p>	<p>8</p>	<p>Виконує всі підготовчі етапи ткацького виробництва із дотриманням технічних вимог.</p>

⁹ Тут та далі в тексті підкреслено ключові моменти / умови виконання.

	<p>Утворення тканого полотна. Декорування полотняних виробів (нитками, шнуром, намистом, бісером тощо). Обробка країв та завершення виробу. Навчально-творча робота на утворення та декорування зразка полотняного переплетення (серветка розміром 10,0 x 10,0 см; наприклад, на тему «Дерево життя», «Метелик», «Рибка» тощо). Робочі матеріали та інструменти: рамка, нитки основи, бавовняна нитка для фону (піткання), голка / човник, гребінець, бавовняний шнур, клей «Момент», нитки, намистини, ножиці.</p>		<p>Утворює нескладний ткацький зразок полотняного переплетення, уміє його декорувати.</p>
<p>6.5. Прості візерунчаті техніки ткацтва</p>	<p>Перебірна техніка ткацтва (зміна / додавання ниток піткання іншого кольору). Навчально-творча робота на опрацювання перебірної техніки (наприклад, фрагмент Кролевецького рушника розміром 12,0 x 16,0 см). Робочі матеріали та інструменти: рамка, нитки основи, бавовняні нитки піткання 2 кольорів (біла та червона), голка / човник, гребінець, ножиці тощо.</p> <p>Ремізна техніка ткацтва (чергування груп ремізок та ниток піткання різного кольору). Утворення простого геометричного орнаменту (прямокутники, квадрати, смуги). Завершення країв виробу (фіксація основи у вигляді бахроми 3,0 – 5,0 см)</p>	<p>10</p>	<p>Утворює нескладний ткацький зразок у перебірній техніці.</p>

	<p>Навчально-творча робота на опрацювання ремізної техніки (наприклад, фрагмент плахти розміром 12,0 x 16,0 см).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>рамка, нитки основи, бавовняні нитки піткання (2 – 3 кольорів), голка / човник, гребінець, ножиці.</i></p>		<p>Утворює нескладний ткацький зразок у ремізній техніці, уміє завершувати краї виробу.</p>
<p>6.6. Підготовка підсумкової творчої роботи</p>	<p>Пошук ідеї, підбір формату, техніки та матеріалів для реалізації власного задуму. Створення робочого ескізу. Робота в матеріалі з деталізацією елементів та декоруванням виробу. Утворення нескладних індивідуальних зразків, що можуть бути об'єднані в одну композицію, із передачею відповідного настрою.</p> <p>Навчально-творча робота на виконання декоративного зразка вивченими техніками (зразок висотою 20,0 – 25,0 см; наприклад, на тему «Хор», «Веселі хлоп'ята» тощо).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>рамка, нитки основи, вовняні, бавовняні нитки піткання (5 – 6 кольорів), голка / човник, гребінець, ножиці, шнури, намисто, гудзики тощо.</i></p>	<p>12</p>	<p>Уміє створити нескладний декоративний зразок за вивченими ткацькими техніками, підсилює його образність відповідним декором.</p>
<p>Загальна кількість годин за друге півріччя:</p>		<p>38</p>	

Під час виконання програми **підсумкового контролю ознайомчого курсу** за технікою «Ткацтво» учень / учениця:

називає основні види текстильної сировини, правильно та безпечно використовує прості інструменти для художнього ткацтва;

застосовує вивчені композиційні засоби для утворення орнаментальної композиції;

описує конструктивну побудову форми як взаємодію ниток основи та піткання;

створює робочий ескіз майбутньої декоративної форми;

уміє утворити нескладний ткацький зразок та декорувати його.

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : «Світ», 1992. 272 с.
2. Жук А. К. Сучасні українські художні тканини. Київ : Наукова думка, 1985. 120 с.
3. Кісільова Н. Н., Попенко Н. Н. Художні промисли України. Київ : Мистецтво, 1979. 256 с.
4. Ковчег. Українське народне мистецтво : альбом-каталог. Львів : Коло, 2021. 432 с.
5. Косміна О. Традиційне вбрання українців. Київ : Балтія-Друк, 2008. 160 с.
6. Легенький Ю. Г. Від ремесла до творчості. Київ : Час, 1990. 152 с.
7. Никорак О. Сучасні художні тканини Українських Карпат. Київ : Наукова думка, 1988. 224 с.
8. Никорак О. Українська народна тканина ХІХ–ХХ ст. Львів, 2004. 560 с.
9. Селівачов М. Р. Лексикон української орнаментики. Київ : Редакція вісника «АНТ», 2002. 340 с.
10. Печенюк Т. Г. Кольорознавство. Київ : Грані, 2009. 191 с.
11. Сидорович С. Й. Художня тканина західних областей УРСР. Київ : Наукова думка, 1979. 156 с.
12. Стельмащук Г. Українське народне вбрання. Київ : Україна, 2019. 256 с.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ОЗНАЙОМЧОГО КУРСУ ЗА ТЕХНІКОЮ «ТКАЦТВО»

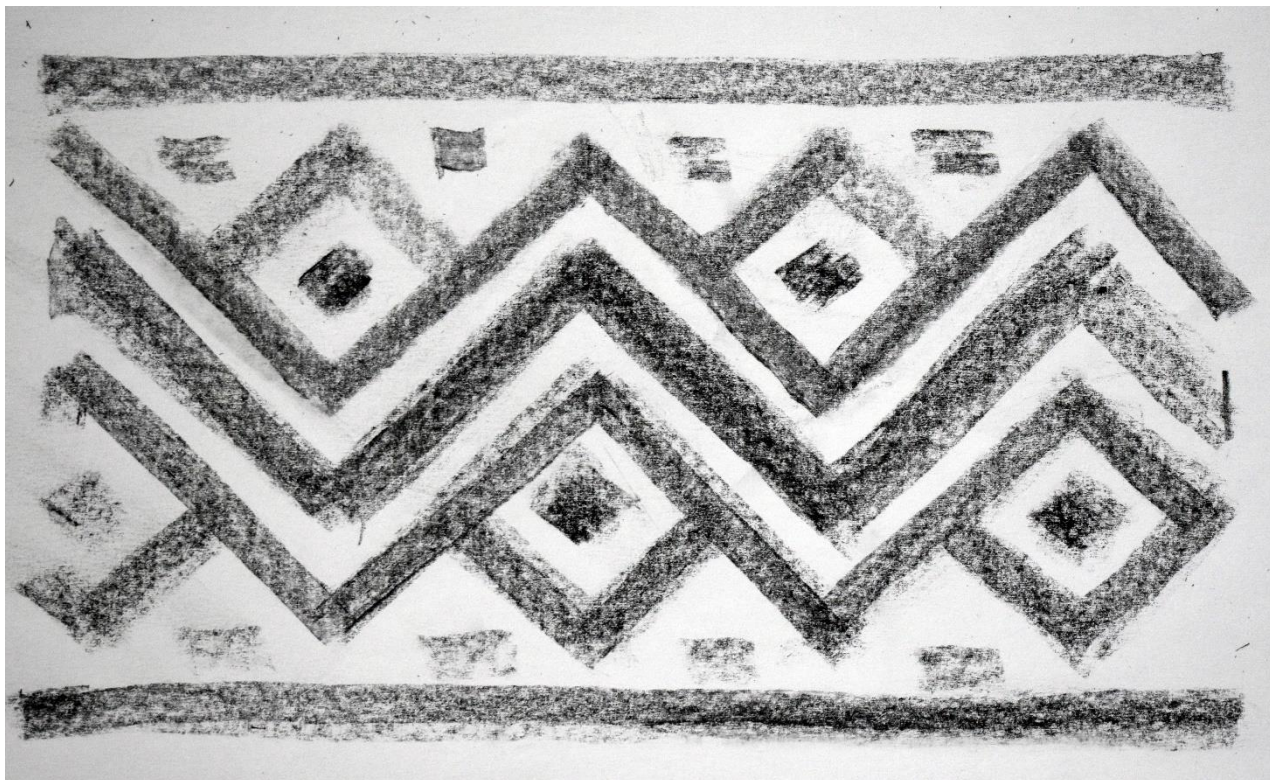
6.1. Загальні відомості про ткацтво

1. Про Україну. Ткацтво. URL: <http://about-ukraine.com/tkatstvo/>
2. Традиційні українські народні ремесла. Ткацтво. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=NgDf2HxgLiE>
3. Автентична Україна. Нематеріальна спадщина. Традиційні ремесла. URL: <https://authenticukraine.com.ua/traditions-crafts>
4. Українські традиції. Ткацтво. URL: <https://traditions.in.ua/remesla/1552-tkatstvo>
5. Історія текстилю у Франції. Подорож у минуле. URL: <https://uk.wm3procycling.com/textile-history-853>
6. Лодзь-чарівна сила текстилю. URL: <http://asonov.com/goroda-i-strany/lodz-volshebnaaya-sila-tekstilya.html>
7. Біла фабрика – Музей Текстилю. URL: <https://tropter.com/ru/polsha/lodz/belaia-fabrika---muzei-tekstilia>

6.2. Основні матеріали та інструменти

6.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова форми
Навчально-творча робота на створення ескізу орнаментального
мотиву (мотив за вибором учнів).

Навчальна робота на геометризацию орнаментального мотиву
(доопрацювання попереднього ескізу).

6.4. Полотняне переплетення

Навчально-творча робота на утворення та декорування зразка полотняного переплетення (серветка розміром 10,0 x 10,0 см; наприклад, на тему «Дерево життя», «Метелик», «Рибка» тощо).

6.5. Прості візерунчаті техніки ткацтва

Навчально-творча робота на опрацювання перебірної техніки (наприклад, фрагмент Крелевецького рушника розміром 12,0 x 16,0 см).

*Навчально-творча робота на опрацювання ремісної техніки
(наприклад, фрагмент плахти розміром 12,0 x 16,0 см).*

6.6. Підготовка підсумкової творчої роботи.

Навчально-творча робота на виконання декоративного зразка вивченими техніками (зразок висотою 20,0 – 25,0 см; наприклад, на тему «Хор», «Веселі хлоп'ята» тощо).

ТКАЦТВО / КИЛИМАРСТВО)
(ДМ/04/П, поглиблений курс)

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Четвертий рік навчання (поглиблений курс). Завдання: вивчення асортименту текстильної сировини для килимарства; застосування композиційних засобів (зокрема, ритму, фактури та кольорових сполучень) для посилення художньої виразності килимових виробів; опанування базових способів утворення килимових вузлів; набуття навичок оздоблення килимових виробів (зокрема, бахромою, обметуванням та вирізуванням); відтворення / створення оригінального декоративного зразка (об'єкту) у матеріалі.

ДМ/04/П Ткацтво / килимарство)			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 7. Художнє килимарство		32	
7.1. Загальні відомості про килимарство	Розмаїття килимових виробів (доріжки, килими, коци тощо). Техніки утворення килимів: безворсові (лічильна, гребінкова) та ворсові. Регіональні осередки килимарства та коцарства в Україні (Кролевець, Дігтярі, Косів, Глиняни, Решетилівка, Богуслав, Слобожанщина тощо). Світові центри килимарства (Іран (Персія), Середня Азія (Туркменістан, Узбекистан, Таджикистан тощо), Китай, Туреччина тощо).	<i>1</i>	Описує вивчені килимові вироби та розрізняє їх за техніками утворення. Знає та називає найвідоміші осередки художнього килимарства в Україні та світі.
7.2. Основні матеріали та інструменти	Основні види текстильної сировини для килимарства (льон, бавовна, коноплі, вовна, шовк). Нитка для основи виробу (бавовна). Устрій килимарського верстату: рама, човник, бердо тощо. Інструменти та приладдя килимарства (дерев'яна рамка в межах 40,0 x 50,0 см, лінійка	<i>1</i>	Називає основні вивчені види сировини для килимарства. Описує елементи устрою килимарського верстату. Розрізняє інструменти та приладдя килимарства, вміє

	згідно з шириною рамки, голка / човник, гачок, гребінець тощо). Правила безпечної роботи в майстерні.		безпечно їх застосовувати.
7.3. Регіональні особливості українських килимів	Орнаментика та колористика українських килимів. <i>Подільський килим:</i> дерево роду в горщику. <i>Гуцульський килим:</i> геометричні мотиви. <i>Глинянський килим:</i> графічний візерунковий орнамент. <i>Полтавський килим:</i> рослинний орнамент. Навчально-творча робота на створення робочого ескізу орнаментального мотиву певного регіону України (регіон за вибором учнів). Художні матеріали та інструменти: папір А3, олівець, гумка, акварельні фарби тощо.	6	Розрізняє вивчені килимові вироби за регіональною орнаментикою та колористикою. Створює робочий ескіз орнаментального мотиву до майбутнього килимового зразка.
7.4. Килимові безворсові техніки	Верета із базовим килимовим переплетенням (лічильна техніка, ткані матеріали піткання). Навчально-творча робота на створення зразка верети (килимова доріжка розміром 15,0 x 25,0 см з ритмом кольорових смуг). Робочі матеріали та інструменти: рамка, нитки основи, смужки тканин шириною 8-10 мм для піткання (4-5 кольорів, за вибором учнів), човник, гребінець, ножиці тощо. Техніки «гребінкова» та «на спільну нитку». Плавний перехід контурів фону та орнаменту. Трипільські мотиви «Вазон», «Берегиня». Навчально-творча робота на опрацювання	12	Знає, що таке верета та описує особливості тканих матеріалів піткання. Утворює нескладний зразок верети. Відтворює у килимових зразках трипільські

	<p>трипільських орнаментів (серветка розміром 15,0 x17,0 см). <u>Роботі передуює ескіз</u>¹⁰. Робочі матеріали та інструменти: рамка, нитки основи, вовняні нитки піткання (3-4 кольори відповідно до ескізу), голка / човник, гребінець, ножиці тощо.</p>		орнаментальні мотиви з плавними переходами фону і мотивів.
<p>7.5. Ворсова і петельна килимові техніки</p>	<p>Технологічні різновиди ворсових килимів (ворсові, петельні). Види вузлів (подвійний, турецький, персидський, коптський тощо) та способи їх в'язання (обмотування, зав'язування, витягування тощо). Особливості коців Слобожанщини (непряжена вовняна нитка, довжина ворсу 2,5 – 10,0 см, призначення, орнаментика, кольорові сполучення). Навчально-творча робота на відтворення фрагменту слобожанського коцу (мініпанно розміром 16,0 x 16,0 см із чергуванням ворсового рядка та безворсової ділянки шириною по 2,0 см; наприклад, на тему «Пшеничне поле», «Захід сонця», «Водоспад» тощо). <u>Роботі передуює ескіз</u>. Робочі матеріали та інструменти: рамка, нитки основи, вовняні нитки піткання (5-8 кольорів відповідно до ескізу), човник, гачок, гребінець, ножиці тощо.</p> <p>Регіональні особливості петельних килимів Полісся, Буковини (рельєфний орнамент (птахи, вазони, квіти, розетки, ромби), кольорові сполучення тощо).</p>	12	<p>Називає різновиди ворсових килимів.</p> <p>Розрізняє вивчені види килимових вузлів та способи їх в'язання.</p> <p>Описує вивчені особливості Слобожанських коців.</p> <p>Відтворює зразок слобожанського коцу.</p> <p>Описує вивчені особливості петельних килимів Полісся та Буковини.</p>

¹⁰ Тут та далі в тексті підкреслено ключові моменти / умови виконання.

	<p>Поєднання полотняного та петельного переплетень.</p> <p>Навчально-творча робота на відтворення фрагменту килима Полісся (мініпанно розміром 16,0 x 16,0 см, наприклад, на тему «Курчатко», «Море» тощо).</p> <p><u>Роботі передуює ескіз.</u></p> <p>Робочі матеріали та інструменти: рамка, нитки основи, вовняні нитки піткання (3-4 кольори відповідно до ескізу), голка / човник, гачок, гребінець, ножиці, паличка довжиною 15,0 см діаметром 2-8 мм тощо.</p>		<p>Уміє утворити петельні фрагменти на зразках килимів.</p>
Модуль 8. Традиції народного килимарства в сучасному інтер'єрі та моді		26	
8.1. Ткані прикраси Західної України	<p>Особливості перебірної техніки «на косу нитку» (геометричний візерунок зі скісними зубчастими контурами).</p> <p>Інтерпретація килимових мотивів у тканих прикрасах.</p> <p>Декорування виробу бахромою (торочками з ниток), намистинами тощо.</p> <p>Навчально-творча робота на створення декоративної прикраси в техніці ткацтва полотняним та перебірним переплетеннями (наприклад, гердан чи кулон розміром 5,0 x 5,0 см, 5,0 x 8,0 см на тему «Зоря», «Ружа» тощо).</p> <p><u>Роботі передуює ескіз.</u></p> <p>Робочі матеріали та інструменти: рамка, нитки основи, бавовняні, металізовані нитки</p>	6	<p>Описує вивчені особливості перебірної техніки «на косу нитку».</p> <p>Уміє створити та декорувати ткану прикрасу у перебірній техніці.</p>

	<i>пiткання (3-4 кольори вiдповiдно до ескiзу), намистини, голка, гребiнець, ножицi тощо.</i>		
8.2. Закладне ткацтво в предметах ужиткового призначення	<p>Особливостi закладної техніки ткацтва (утворення узорного елемента на полотні за допомогою вовняного пiткання). Створення екосумки на основi прототипу бесаги, тайстри (обробленi краї, полотнище складене навпiл). Декорування готового виробу бахромою, джгутом тощо.</p> <p>Навчально-творча робота на опрацювання закладної техніки (полотно розміром 24,0 x 15,0 см / готовий вирiб розміром 12,0 x 15,0 см; наприклад, на тему «Мелодiя степу», «Квітка» тощо).</p> <p><u>Роботi передуює ескiз.</u> Робочi матерiали та iнструменти: <i>рамка, нитки основи, вовняні нитки пiткання (2-3 кольори вiдповiдно до ескiзу), голка / човник, гребiнець, ножицi, гудзик, кнопка, голка з ниткою / гачок тощо.</i></p>	10	<p>Описує вивченi особливостi закладної техніки ткацтва.</p> <p>Умiє створити та декорувати предмет ужиткового призначення в закладній техніцi ткацтва.</p>
8.3. Карпатський килим-лiжник	<p>Осередки виробництва карпатських лiжників (Яворiв, Косiв, Космач). Призначення карпатського лiжника (iнтер'єрне, практичне та обрядове). Особливостi технологiї виготовлення (ткання, валяння, вичiсування). Утворення простого геометричного орнаменту (поперечно-смугастого).</p> <p>Навчально-творча робота на опрацювання зразка карпатського лiжника (зразок розміром 25,0 x 16,0 см; наприклад, на тему «Лiсовi стежини», «Полонини» тощо).</p>	10	<p>Знає та називає вивченi осередки виробництва карпатських лiжників Описує призначення карпатського лiжника.</p> <p>Розрiзняє технологiчні процеси пiд час виготовлення карпатських лiжників.</p> <p>Умiє утворити зразок карпатського лiжника (без валяння).</p>

	<i>Роботі передуює ескіз. Робочі матеріали та інструменти: рамка, нитки основи, грубі натуральні вовняні нитки піткання (2-3 кольори відповідно до ескізу), голка, гребінець, щітка для вичісування тощо.</i>		
9. Підготовка підсумкової творчої роботи	<p>Текстильна композиція в інтер'єрі. Розробка робочого ескізу (збір матеріалу). Робота в матеріалі з використанням ткацьких переплетень, обраних за власним задумом. Декорування готового виробу (оброблені краї тканих смуг). Передача настрою в композиції. Створення фрагментів колективного панно або зразка сувенірної продукції. Навчально-творча робота на виконання декоративного зразка вивченими техніками (фрагмент розміром 20,0 x 20,0 см; наприклад, на тему «Вільний птах», «Морські глибини» тощо). Робочі матеріали та інструменти: рамка, нитки основи, вовняні нитки піткання (кольори відповідно до ескізу), голка / човник, гребінець, ножиці, гудзики, шнур, намистини тощо.</p>	12	Втілює власний творчий задум за допомогою вивчених ткацьких та килимових технік.
Загальна кількість годин:		70	

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** за технікою «Ткацтво / килимарство» учень / учениця:

- називає основні види текстильної сировини для килимарства;
- застосовує вивчені композиційні засоби для посилення художньої виразності килимових виробів;
- володіє базовими способами утворення килимових вузлів та прийомами декорування килимових виробів;
- уміє створити декоративний килимовий зразок та оздобити його згідно з робочим ескізом.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : «Світ», 1992. 272 с.
2. Білоус Л., Строкова Л. Український килим XVIII–XXI століть. Київ : Саміт-книга, 2020. 168 с.
3. Голубець М. Український килим. Видавництво ЦУЛ, 2020. 36 с.
4. Жук А. К. Сучасні українські художні тканини. Київ : Наукова думка, 1985. 120 с.
5. Запаско Я. Українське народне килимарство. Київ : Мистецтво, 1973. 112 с.
6. Кісільова Н. Н., Попенко Н. Н. Художні промисли України. Київ : Мистецтво, 1979. 256 с.
7. Ковчег. Українське народне мистецтво : альбом-каталог. Львів : Коло, 2021. 432 с.
8. Косміна О. Традиційне вбрання українців. Балтія-Друк, 2008. 160 с.
9. Легенький Ю. Г. Від ремесла до творчості. Київ : Час, 1990. 152 с.
10. Селівачов М. Р. Лексикон української орнаментики. Київ : Редакція вісника «АНТ», 2002. 340 с.
11. Стельмашук Г. Українське народне вбрання. Київ : Україна, 2019. 256 с.
12. Сидорович С. Й. Художня тканина західних областей УРСР. Київ : Наукова думка, 1979. 156 с.
13. Титаренко В. Подільський килим. Київ : Родовід, 2018. 308 с.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ПОГЛИБЛЕНОГО КУРСУ ЗА ТЕХНІКОЮ «ТКАЦТВО (КИЛИМАРСТВО)»

7.1. Загальні відомості про килимарство.

1. Народне килимарство Поділля.

URL: https://www.vocnt.org.ua/statti/kilimy_titarengo

2. Килимарство. URL: <http://surl.li/dnlzl>

3. Автентична Україна. Нематеріальна спадщина. Традиційні ремесла.

URL: <https://authenticukraine.com.ua/traditions-crafts>

4. Про Україну. Ткацтво. URL: <http://about-ukraine.com/tkatstvo/>

5. Про Україну. Килимарство. URL: <http://about-ukraine.com/kilimarstvo/>

6. Традиційне Харківське коцарство. URL:

<https://www.cultura.kh.ua/uk/intangible-cultural-heritage/elements/6271-kocarstvo>

7. Українські килими. URL: <https://ukr.sovfarfor.com/dekorativno-prikladne-mistectvo/kilimarstvo/222-ukransk-kilimi.html>

8. Косівські килими.

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=XAxgGyZrdMU>

9. Барвисті килими Глинян.

URL: <https://localhistory.org.ua/texts/kolonki/barvisti-kilimi-glinian-zolota-galitska-provintsia/>

10. Історія розвитку глинянського килима. URL: https://hlynyany-fest.ucoz.ua/publ/glinjani/istorija_rozvitku_glinjanskogo_kilima/5-1-0-9

11. Традиції рослинного килимарства селища Решетилівка Решетилівського району Полтавської області. URL: <https://authenticukraine.com.ua/blog/resetilivski-kilimi>

12. Килимарство. URL: <https://carpathy.nadvirna.com/index.php/hutsulsky-kray/lyalky-motanky/kylymarstvo>

13. Майстерня килимарства Валентини Ткач. URL: <https://discover.ua/locations/masterskaya-kovrotkachestva-valentiny-tkach>

14. Килимарство один із найважливіших видів прикладного мистецтва мусульманського світу. URL: https://studopedia.su/5_16499_kilimarstvo--odin-iz-nayvazhlivishih-vidiv-prikladnogo-mistetstva-musulmanskogo-svitu.html

15. Мистецтво. URL: <https://art-in-mptu.blogspot.com/2021/10/12.html>

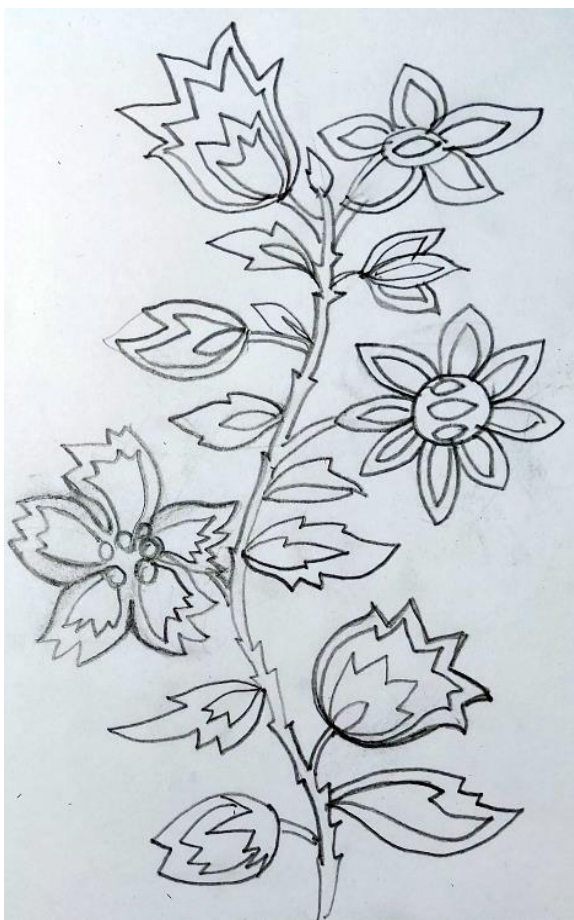
16. Килимарство. Про Україну. URL: <http://about-ukraine.com/kilimarstvo/>

7.2. Основні матеріали та інструменти

7.3. Регіональні особливості українських килимів.

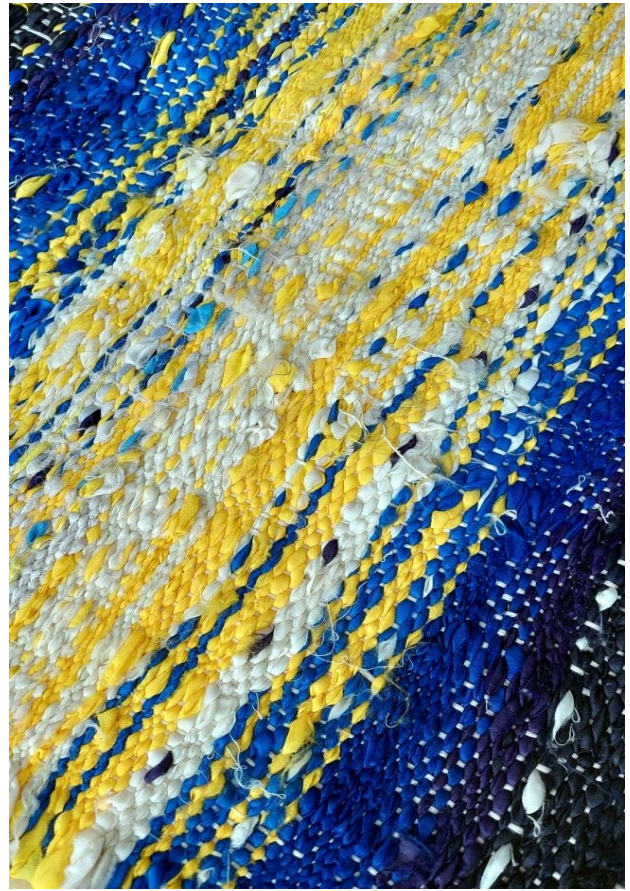
Навчально-творча робота на створення робочого ескізу орнаментального мотиву певного регіону України (регіон за вибором учнів).

7.4. Килимові безворсові техніки

Навчально-творча робота на створення зразка верети (килимова доріжка розміром 15,0 x 25,0 см з ритмом кольорових смуг).

Навчально-творча робота на опрацювання трипільських орнаментів (серветка розміром 15,0 x 17,0 см).

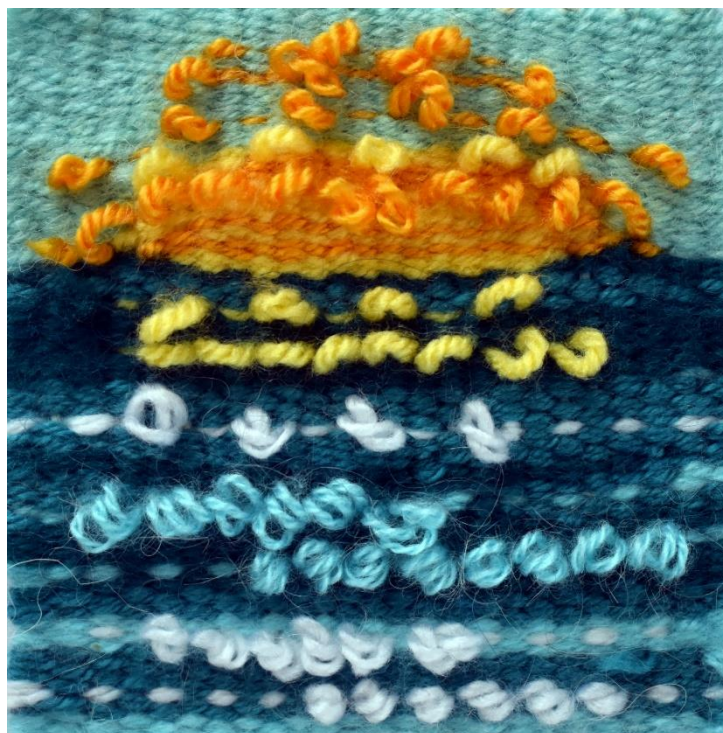

7.5. Ворсова і петельна килимові техніки

Навчально-творча робота на відтворення фрагменту слобожанського коцу (мініпанно розміром 16х16см із чергуванням ворсового рядка та безворсової ділянки шириною по 2 см, наприклад, на тему «Пшеничне поле», «Захід сонця», «Водоспад» тощо).

Навчально-творча робота на відтворення фрагменту килима Полісся (мініпанно розміром 16,0 x 16,0см, з поєднанням полотняного та петельного переплетень, наприклад, на тему «Курчатко», «Море» тощо).

Модуль 8. Традиції народного килимарства в сучасному інтер'єрі та моді

8.1. Ткані прикраси Західної України.

Навчально-творча робота на створення декоративної прикраси в техніці ткацтва полотняним та перебірним переплетеннями (наприклад, тердан чи кулон розміром 5,0 x 5,0 см, 5,0 x 8,0 см на тему «Зоря», «Ружа» тощо).

8.2. Закладне ткацтво в предметах ужиткового призначення

Навчально-творча робота на опрацювання закладної техніки (полотно розміром 24,0 x 15,0 см / готовий виріб розміром 12,0 x 15,0 см; наприклад, на тему «Мелодія степу», «Квітка» тощо).

8.3. Карпатський килим-ліжчик

Навчально-творча робота на опрацювання зразка карпатського ліжника (зразок розміром 25,0 x 16,0 см; наприклад, на тему «Лісові стежини», «Полонини» тощо).

Модуль 9. Підготовка підсумкової творчої роботи

Навчально-творча робота на виконання декоративного зразка вивченими техніками (фрагмент розміром 20,0 x 20,0 см; наприклад, на тему «Вільний птах», «Морські глибини» тощо

ТКАЦТВО / ГОБЕЛЕН
(ДМ/04/П, поглиблений курс)

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

П'ятий рік навчання (продовження поглибленого курсу). Завдання: вивчення асортименту текстильної сировини для гобеленів; застосування композиційних засобів (зокрема, пропорційних співвідношень форми, симетрії / асиметрії, фактури) для посилення художньої виразності; опанування базових способів утворення гобеленових переплетень; набуття навичок оздоблення гобеленових виробів (зокрема, бахромою, обметуванням та стриженням); відтворення / створення оригінального декоративного зразка (об'єкту) у матеріалі.

ДМ/04/П Ткацтво / гобелен			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 10. Художній гобелен		24	
10.1. Загальні відомості про гобелен	Особливості гобелена як різновиду художнього ткацтва (сюжетно-тематична, орнаментальна, абстрактна композиція). Техніки утворення гобеленів: безворсова, перехресне переплетення (вибірне ручне ткання) тощо. Українські центри виготовлення гобеленів (Полтавщина / Решетилівка, Київщина тощо). Світові центри виготовлення гобеленів (Єгипет, Франція, Англія, Нідерланди тощо).	<i>1</i>	Описує вивчені особливості гобелена. Розрізняє вивчені техніки утворення гобеленів. Знає та називає вивчені центри виготовлення гобеленів в Україні та світі.
10.2. Основні матеріали та інструменти	Основні види текстильної сировини для гобеленів (вовна, шовк тощо). Нитка для основи виробу (бавовна). Устрій верстата для гобелена: рама горизонтальна / вертикальна, човник, бердо тощо. Інструменти та приладдя (дерев'яна рамка в межах 40,0 x 50,0 см, лінійка згідно	<i>1</i>	Називає основні вивчені види сировини для гобеленів. Описує елементи устрою верстата для гобелена. Розрізняє інструменти та приладдя ткання гобелена, вміє

	<p>з шириною рамки, човник, гребінець тощо).</p> <p>Правила безпечної роботи в майстерні.</p> <p>Монтаж та презентація килимових та гобеленових виробів (на планці, у рамі тощо).</p>		<p>безпечно їх застосовувати.</p> <p>Знає та описує, як можна монтувати та презентувати килимові й гобеленові вироби.</p>
<p>10.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова гобеленів малої форми</p>	<p>Специфічні композиційні засоби гобеленів (геометрична форма та пропорційні співвідношення її елементів, симетрія / асиметрія, фактура).</p> <p>Принципи стилізації зображення об'єктів (узагальнення, геометризація, декоративність).</p> <p>Картон до виконання в матеріалі декоративного зразка (масштаб 1:1).</p> <p>Навчально-творча робота на створення робочого ескізу та картону до гобелена малої форми (картон розміром 12,0 x 12,0 см; наприклад, на тему «Веселка», «Водоспад» тощо)</p> <p>Художні матеріали та інструменти: папір А4, картон А4, олівець, гумка, акварельні фарби, лінійка тощо.</p> <p>Види ткацьких гобеленових переплетень (полотняне, кружляння).</p> <p>Прикріплення картону до зворотного боку роботи.</p> <p>Обробка країв для завершення виробу (підгин).</p> <p>Навчально-творча робота на створення гобелена малої форми за розробленим картоном.</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: рамка, нитки основи (бавовна), вовняні нитки піткання (8-10</p>	<p>12</p>	<p>Знає та називає вивчені специфічні композиційні засоби гобеленів.</p> <p>Називає провідні принципи стилізації для створення ескізу гобелена.</p> <p>Уміє створити ескіз та картон до майбутнього зразка в матеріалі.</p> <p>Розрізняє вивчені види ткацьких гобеленових переплетень.</p> <p>Уміє створити зразок гобелена малої форми та правильно завершити його.</p>

	<i>кольорів відповідно до ескізу), гребінець, голка, нитка, ножиці тощо.</i>		
10.4. Фактурний гобелен	<p>Види фасонної (спірально, вузликова, петельна тощо) та текстурованої (об'ємна, пориста, пухнаста тощо) пряжі для гобеленів. Поєднання ниток різної товщини та фактури (льон, бавовна, вовна, сизаль тощо). Комбінація різних видів ткацьких переплетень (полотняне, ворсове, перебірне).</p> <p>Навчально-творча робота на створення фактурного гобелена (зразок розміром 15,0 x 15,0 см; наприклад, на тему «Осінь пісня», «Падолист» тощо).</p> <p><u>Роботі передують ескіз та картон.</u></p> <p>Робочі матеріали та інструменти: картон, рамка, нитки основи (бавовна), вовняні, лляні, бавовняні нитки піткання, сизаль (8-10 кольорів, відповідно до ескізу), гребінець, голка, нитка, ножиці, гуаш тощо.</p>	10	<p>Розрізняє вивчені види фасонної та текстурованої пряжі для гобеленів.</p> <p>Уміє створити нескладний зразок фактурного гобелена.</p>
Модуль 11. Творчі пошуки в гобеленовій техніці		32	
11.1. Художній образ в гобелені	<p>Етапи роботи над художнім образом (ідея / задум, ескізний пошук, створення картону, робота в матеріалі). Особливості рельєфного гобелена (стрижений ворс). Декорування виробу додатковими елементами (помпони, торочки тощо).</p> <p>Навчально-творча робота на створення художнього образу в гобелені (зразок розміром 15,0 x 15,0 см; наприклад, на тему «Веселі сніговики», «Курчата», «Ялинка» тощо.)</p>	8	<p>Описує етапи створення художнього образу в гобелені.</p> <p>Уміє утворити рельєф в гобелені за допомогою вистригання ворсу.</p> <p>Уміє відтворити нескладний художній образ в гобелені та декорувати зразок.</p>

	<p><u>Роботі передують ескіз та картон.</u> Робочі матеріали та інструменти: картон, рамка, нитки основи (бавовна), вовняні нитки п'яткування (8-10 кольорів відповідно до ескізу), гребінець, голка, нитка, ножиці тощо</p>		
<p>11.2. Декоративний натюрморт в гобелені</p>	<p>Стилізація предметів побуту в ескізі до гобелена. Кольорові контрасти у гобеленових натюрмортах (на прикладах творів декоративного мистецтва). Навчально-творча робота на створення ескізу та картону декоративного гобеленового натюрморту (картон розміром 17,0 x 17,0 см або 17,0 x 24,0 см; наприклад, на тему «Маки в глеку», «Глек і яблука» тощо). Художні матеріали та інструменти: папір А4, картон, олівець, пензлик, гумка, гуаш, лінійка тощо.</p> <p>Базові ткацькі переплетення (полотняне, перебірне, петельне, «косичка»). Уникнення стягування центральної частини полотна. Навчально-творча робота на створення декоративного гобеленового натюрморту за розробленим картоном. Робочі матеріали та інструменти: рамка, нитки основи (бавовна), бавовна, вовняні нитки п'яткування (8-10 кольорів відповідно до ескізу), сизаль, гребінець, голка, нитка, ножиці тощо.</p>	14	<p>Створює кольоровий ескіз та картон до майбутнього декоративного гобеленового натюрморту.</p> <p>Уміє створити нескладний декоративний гобеленовий натюрморт.</p>
<p>11.3. Екологічний гобелен</p>	<p>Рослинні матеріали як засіб втілення творчого задуму в гобелені (суха трава, кукурудзяне листя, солома, сизаль, тонкі гілки тощо).</p>	10	

	<p>Поєднання бавовняної нитки піткання з рослинною сировиною. Декорування виробу природними матеріалами (сушені цитрини, рапани тощо). Навчально-творча робота на створення декоративного панно із застосуванням природних матеріалів (панно розміром 25,0 x 40,0 см; наприклад, на тему «Вільний вітер степу», «Степ цвіте» тощо). <u>Роботі передуює ескіз та картон.</u> Робочі матеріали та інструменти: картон, рамка, нитки основи (бавовна), ножиці, голка, нитки, льон, екошнур (джгут), сизаль, солома, суха трава, цитрини, листя кукурудзи тощо.</p>		<p>Уміє поєднувати в гобелені традиційні текстильні та природні матеріали.</p>
<p>Модуль 12. Підготовка підсумкової творчої роботи</p>	<p>Об'ємно-просторовий гобелен в інтер'єрі. Пошук ідеї, підбір формату, техніки та матеріалів для реалізації власного задуму. Передача настрою в композиції. Створення робочого ескізу та картону. Робота в матеріалі з використанням ткацьких переплетень, обраних за власним задумом. Декорування готового виробу. Створення фрагментів колективного пейзажного панно або індивідуального зразка сувенірної продукції. Навчально-творча робота на створення декоративного пейзажного панно (наприклад, на тему «Старе місто», «Місто майбутнього» тощо). <u>Роботі передуює ескіз та картон.</u></p>	<p>14</p>	<p>Уміє створювати пейзажне гобеленове панно за допомогою вивчених технік, презентує власну роботу.</p>

	Робочі матеріали та інструменти: <i>картон, рамка, нитки основи (бавовна), вовняні нитки п'іткання (кількість кольорів відповідно до ескізу), сизаль, шнур, джгут, гребінець, голка, човник нитка, ножиці тощо.</i>		
Загальна кількість годин:		70	

Під час виконання програми **підсумкового річного контролю** за технікою «Ткацтво / гобелен» учень / учениця:

- описує основні види сировини для гобеленів (зокрема, текстильної);
- застосовує вивчені композиційні засоби для підсилення художньої виразності в гобеленах;
- володіє базовими способами утворення гобеленових переплетень;
- уміє оздоблювати гобеленові вироби вивченими методами;
- створює в матеріалі оригінальний тканий декоративний зразок за власним задумом.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : «Світ», 1992. 272 с.
2. Жук А. К. Сучасні українські художні тканини. Київ : Наукова думка, 1985. 120 с.
3. Жоголь Л. Є. Тканини в інтер'єрі. Київ : Будівельник, 1968. 96 с.
4. Кісільова Н. Н., Попенко Н. Н. Художні промисли України. Київ : Мистецтво, 1979. 256 с.
5. Ковчег. Українське народне мистецтво : альбом-каталог. Львів : Коло, 2021. 432 с.
6. Кротова Г. Ручне ткання гобеленів. Київ : Наїрі, 2011. 64 с.
7. Легенький Ю. Г. Від ремесла до творчості. Київ : Час, 1990. 152 с.
8. Селівачов М. Р. Лексикон української орнаментики. Київ : Редакція вісника «АНТ», 2002. 340 с.
9. Печенюк Т. Г. Кольорознавство. Київ : Грані, 2009. 191 с.
10. Чегусова З., Кара-Васильєва Т. Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю». Київ : Либідь, 2005. 280 с.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ПОГЛИБЛЕНОГО КУРСУ ЗА ТЕХНІКОЮ «ТКАЦТВО (ГОБЕЛЕН)»

10.1. Загальні відомості про гобелен.

1. Про Україну. Ткацтво. URL: <http://about-ukraine.com/tkatstvo/>

2. Художній текстиль. Гобелен своїми руками.

URL: <https://sites.google.com/site/hudoznijtekstil11/realizacia-garantovanih-konstitucieu-ukraieni-prav-gromadan-v-nas-cas>

3. Як зробити гобелен своїми руками.

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=V1RkuYTKdT4>

4. Українське ткацтво. URL: <https://ukr.sovfarfor.com/dekorativno-prikladne-mistectvo/229-ukranske-tkactvo.html>

5. Гобелени. URL: <https://helpiks.org/4-111917.html>

6. Основа для ручного ткацтва: типи, матеріали. URL: https://tvistatik.com/ua/handmade/blog/osnova_dlya_ruchnogo_tkatstva_tipi_materiali_ta_rozrahunki_dlya_riznih_tkanih_virobiv

10.2. Основні матеріали та інструменти

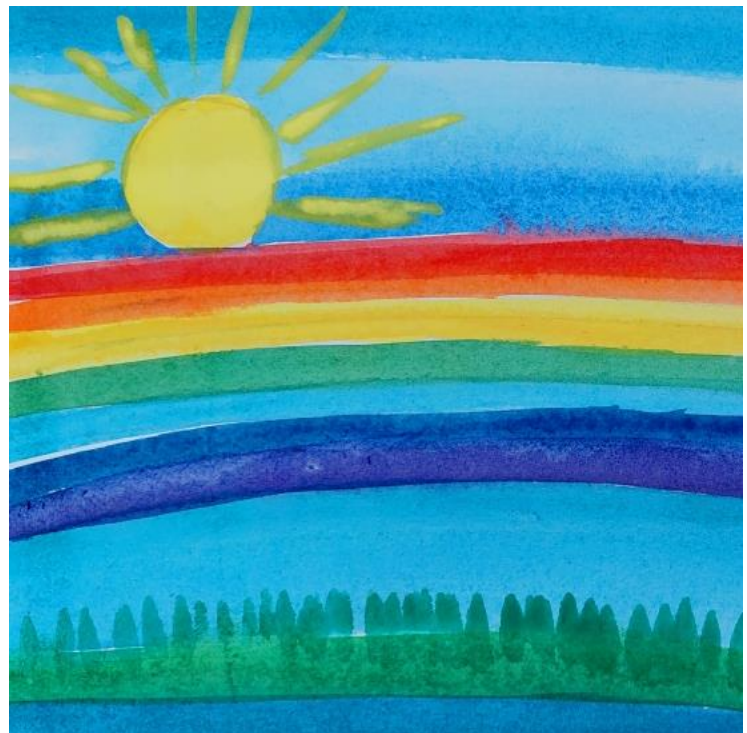

(продовження)

10.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова гобеленів малої форми.

Навчально-творча робота на створення робочого ескізу та картону до гобелена малої форми (картон розміром 12,0 x 12,0 см; наприклад, на тему «Веселка», «Водоспад» тощо).

Навчально-творча робота на створення гобелена малої форми за розробленим картоном.

10.4. Фактурний гобелен

Навчально-творча робота на створення фактурного гобелена (зразок розміром 15,0 x 15,0 см; наприклад, на тему «Осіння пісня», «Падоліст» тощо).

Модуль 11. Творчі пошуки в гобеленовій техніці

11.1. Художній образ в гобелені

Навчально-творча робота на створення художнього образу у гобелені (зразок розміром 15 x 15 см.; наприклад, на тему «Веселі сніговики», «Курчата», «Ялинка» тощо.)

11.2. Декоративний натюрморт в гобелені

Навчально-творча робота на створення ескізу та картону декоративного гобеленового натюрморту (картон розміром 17,0 x 17,0 см або 17,0 x 24,0 см; наприклад, на тему «Маки в глеку», «Глек і яблука» тощо).

Навчально-творча робота на створення декоративного гобеленового натюрморту за розробленим картоном.

11.3. Екологічний гобелен

Навчально-творча робота на створення декоративного панно із застосуванням природних матеріалів (панно розміром 25,0 x 40,0 см; наприклад, на тему «Вільний вітер степу», «Степ цвіте» тощо).

Модуль 12. Підготовка підсумкової творчої роботи

Навчально-творча робота на створення декоративного пейзажного панно (наприклад, на тему «Старе місто», «Місто майбутнього» тощо).

КЕРАМІКА
(ДМ/05/О, ознайомчий курс)

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

II півріччя, ознайомчий курс. Завдання: вивчення основних матеріалів та інструментів для створення художньої кераміки; ознайомлення із особливостями прояву та застосування основних композиційних засобів; визначення загальних принципів конструктивної побудови форми; опанування елементарних технічних прийомів у створенні кераміки та її оздоблення; відтворення нескладного декоративного зразка (об'єкта) у матеріалі.

ДМ/05/О Кераміка			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 6. Кераміка		38	
6.1. Загальні відомості про художню кераміку	Народна кераміка (Стародавня Греція, Японія, Перу, Мексика, Таджикистан тощо). Осередки народної кераміки України (Опішня, Гуцульщина, Гавареччина, Бар). Народні майстри української кераміки. Види кераміки (порцеляна, теракота, фаянс, гончарні вироби) та її призначення.	1	Називає вивчені осередки народної кераміки в Україні та світі. Називає українських народних майстрів кераміки. Описує вивчені види кераміки.
6.2. Основні матеріали та інструменти	Матеріали для виготовлення керамічних виробів (глина, шамот, шлікер, фаянс) та їх пластичні властивості. Фарби: ангоби, глазури, емалі. Інструменти: стеки, петлі, ніж, металеві скребки, рамка для розкочування певного шару глини, скалки, пензлі, гумові груші, турнетки, поролонові губки, ємності для води, полотно тощо.	1	Описує вивчені матеріали для виготовлення та декорування керамічних виробів. Називає вивчені інструменти та приладдя для кераміки.

	Матеріали для декорування: мереживо, листя рослин, фактурні тканини, різні штампи для витискання рельєфу. Правила безпечної роботи у майстерні.		Дотримується правил безпечної роботи у майстерні.
6.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова форми	Композиційні особливості народної кераміки: виразна пластика, узгодженість статичної і динаміки, ритмічність елементів та орнаменталізація, фактурність, яскравість та пропорційність узагальнених образів. Утворення форми в кераміці в результаті випалювання ущільненої глини (для набуття твердого стану). Пласке, силуетне зображення антропоморфного образу за мотивами орнаментики і символіки зображень на писанках. Навчально-творча робота на створення робочого ескізу композиції (наприклад, на тему «Велика Богиня (образ-метафора)» Художні матеріали та інструменти: папір А4, графітні олівці, гумка.	2	Називає вивчені композиційні особливості народної кераміки. Описує, що є основою конструктивної побудови кераміки (керамічних виробів). Створює робочий ескіз антропоморфного образу.
6.4. Ручне ліплення та техніки декорування (елементарні прийоми)		34	
6.4.1. Утворення керамічних намистин	Основна послідовність дій: - розкочування джгутика глини (діаметром 1,5 – 2,0 см. та довжиною 25,0 – 30,0 см); - нарізання джгутика глини на шматочки розміром 1,5 – 3,5 см;	2	Описує вивчену послідовність створення намистин.

	<ul style="list-style-type: none"> - формування намистин різної форми (круглих, прямокутних, подовжених тощо); - декорування намистин тисненням штампиками чи стекою (за центром, за осями); - пророблення отвору для нитки (паличкою, спицею тощо); - сушка, випалювання¹¹. <p>Навчально-творча робота на створення керамічних намистин (наприклад, на тему «Моя нова краса» тощо).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: глина, прямокутник полотна (50,0x50,0 см), розпорошувач з водою, стеки, петлі, штампиками.</p>		<p>Уміє утворити керамічні намистини різної форми.</p>
<p>6.4.2. Круглий ліпний декор в кераміці</p>	<p>Предметне та художнє зображення.</p> <p>Елементарні правила роботи з глиною (на прикладі утворення форми тварини / риби / птаха):</p> <ul style="list-style-type: none"> - розкочування пласта глини потрібного розміру товщиною 0,5 см. за допомогою скалки; - вирізування з пласта кола; - ліплення злегка опуклої форми панцира з додаванням деталей форми (лапки, голова тощо); - декорування форми способом наліплювання джгутиків, кульок та орнаментування способом продавлювання; - полив ангобом; - сушка, випалювання, полив слабким розчином глазури, повторне випалювання. 	<p>2</p>	<p>Розрізняє предметне та художнє зображенням. Виконує елементарні правила роботи з глиною.</p>

¹¹ Операція випалювання проводиться викладачем.

	<p>Навчально-творча робота на утворення сплющеної природної форми з круглим ліпним декором (зразок розміром 10,0x7,0 см / 12,0x8,0 см; наприклад, на тему «Краб», «Черепашка» тощо).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: глина, прямокутник тканини 50,0x50,0 см; розпорошувач з водою, губка, ніж, стека, скалка, рамка, ємність для води.</p>		<p>Уміє утворити простий керамічний зразок з круглим ліпним декором.</p>
<p>6.4.3. Гравірування (ритування)</p>	<p>Інтерпретація образу. Створення пласкої форми за мотивами орнаментики і символіки зображень на писанках (за ескізом, розробленим у підмодулі 6.3)¹²:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вирізування паперової форми (шаблону) за розробленим ескізом; - розкочування пласта глини товщиною 0,7 см за допомогою скалки та рамки; - накладення паперової форми на глиняний пласт, вирізування; - декорування способом подряпування ще сирого черепка металевою чи дерев'яною паличкою після поливу форми білим ангобом (зокрема, знаками / символами родючості: землі, води, солярними знаками життя тощо); - сушка, випалювання. <p>Навчально-творча робота на створення силуетного антропоморфного образу «Велика Богиня» (зразок розміром 7,0x10,0 см).</p>	2	<p>Описує вивчену послідовність створення пласкої форми.</p> <p>Уміє утворити ритуванням простий зразок силуетної форми.</p>

¹² Тут і далі підкреслено ключові моменти / умови виконання завдання.

	<p>Робочі матеріали та інструменти: глина, стека, ангоби, <i>царапки, прямокутник тканини (льон) 50,0x50,0 см;</i> розпорошувач з водою, <i>скалка, рамка, губка.</i></p>		
<p>6.4.4. Текстильний метод побудови форми в кераміці</p>	<p>Набір форми пластами за викрійками: - вирізування паперової форми за ескізом; - розкочування пласта глини товщиною 0,7 см за допомогою скалки та рамки; - вирізування з пласта деталей форми; - пластичне формування ручним відтиском за допомогою штампів; - збір та з'єднання окремих деталей форми густим шлікером; - обробка швів; - сушка, випалювання. Навчально-творча робота на створення композиції (зразок розміром 10,0 – 15,0 см. заввишки; наприклад, на тему «Хатинка», «Будка для собаки», «Дім Киці», «Кубики», «Кораблики» тощо). Робочі матеріали та інструменти: <i>глина, шлікер, стека, скалка, рамка, ніж, штампика, прямокутник тканини (льон) 50,0x50,0 см;</i> розпорошувач з водою, <i>губка.</i></p>	4	<p>Описує вивчену послідовність утворення форми за викрійкою.</p> <p>Уміє утворити нескладний об'ємний зразок способом об'єднання окремих деталей форми.</p>
<p>6.4.5. Джгутовий метод побудови форми в кераміці</p>	<p>Набір форми глиняними джгутами. - розкочування потрібної кількості джгутиків глини однакової товщини; - укладання їх за формою, промазування шлікером між собою;</p>	5	<p>Описує вивчену послідовність утворення форми глиняними джгутами.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - вигинання готової форми за задумом; - полив ангобом, - сушка, перше випалювання; - полив слабким розчином глазури; - повторне випалювання. <p>Навчально-творча робота на створення об'ємної форми джгутовим методом (наприклад, на тему «Хвиля», «Пінь з метеликами», «Глек» тощо).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>глина, шлікер, стека, ніж, розпорошувач з водою, губка, тканина.</i></p>		<p>Уміє утворити нескладний керамічний зразок джгутовим методом.</p>
<p>6.4.6. Текстильний метод побудови форми зображення людини в кераміці</p>	<p>Утворення базових форм для зображення людини – циліндр та конус (образне узагальнення форми):</p> <ul style="list-style-type: none"> - розкочування глиняного пласту товщиною 0,5 см; - вирізання за викройкою конуса та циліндра; - моделювання узагальненої форми людини на основі отриманих форм; - додавання необхідних деталей; - декорування вивченими способами (за вибором учнів); - сушка, випалювання. <p>Навчально-творча робота на створення форми зображення людини (наприклад, на тему «Весілля. Молоді», «Дівчина-підсвічник» тощо).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>глина, шлікер, стека, ніж, скалка, рамка, штампика, розпорошувач з водою, губка.</i></p>	3	<p>Описує вивчену послідовність утворення форми зображення людини глиняними викрійками.</p> <p>Уміє утворити нескладний зразок із зображенням людини за допомогою окремих пластів глини.</p>

<p>6.4.7. Побудова форми способом набивання по гіпсу</p>	<p>Створення зразка / макета тарілки за мотивами косівської кераміки:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розкочування глиняного пласту товщиною 0,5 – 0,7 см; - надання йому круглої форми способом набивання за гіпсовою формою; - обрізання зайвих країв, замивання; - нанесення ангобу флейцом; - розмітка симетричних форм орнаменту тарілки; - риткування по ангобу (лінійна та тональна вибірка по сирій глині гострим інструментом за ескізом); - сушка, перше випалювання; - повторне випалювання з глазурною поливою. <p>Навчально-творча робота на створення зразка косівської тарелі (зразок діаметром 11,0 – 20,0 см, риткування). <u>Роботі передуює ескіз.</u></p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>глина, ангоб, глазур, стека, петлі, шило, ніж, скалка, рамка, розпорошувач з водою, губка.</i></p>	<p>6</p>	<p>Описує вивчену послідовність утворення форми способом набивання глини по гіпсу.</p> <p>Уміє утворити нескладний зразок за допомогою готової гіпсової форми та техніки риткування.</p>
<p>6.4.8. Утворення пустотілої форми способом з'єднання окремих деталей</p>	<p>Скульптура малих форм: (на прикладі створення «Птаха Сирін»):</p> <ul style="list-style-type: none"> - побудова порожньої форми тіла та шиї птаха на основі «вареника»; - з'єднання двох форм примазуванням; - ліплення голови, ніг, крил птаха за образом; - декорування круглим ліпним декором; - полив ангобом, сушка, перше випалювання; 	<p>10</p>	<p>Описує вивчену послідовність утворення пустотілої форми способом з'єднання окремих деталей.</p>

	<p>- полив слабким розчином глазури, повторне випалювання.</p> <p>Навчально-творча робота на створення пустотілої керамічної форми (наприклад, на тему «Птах Сирін» тощо).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>глина, стека, петлі, ніж, скалка, рамка, розпорошувач з водою, губка, тканина.</i></p>		<p>Уміє утворити пустотілу керамічну форму з ліпним декором.</p>
<p>Загальна кількість годин другого півріччя:</p>	<p>38</p>		

Під час виконання програми **підсумкового контролю ознайомчого курсу** за технікою «Кераміка» учень / учениця:

називає основні види матеріалів для кераміки, правильно та безпечно використовує інструменти для її створення та декорування;

застосовує вивчені композиційні засоби для утворення абстрактної або сюжетної композиції;

описує конструктивну основу керамічної форми як отримання твердого стану глини після ущільнення та випалювання;

володіє елементарними прийомами утворення керамічної форми та орнаментального візерунка на її поверхні;

уміє створити нескладний керамічний зразок.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ОЗНАЙОМЧОГО КУРСУ ЗА ТЕХНІКОЮ «КЕРАМІКА»

6.1. Загальні відомості про художню кераміку

Гаварецька кераміка. Чорніша за дим

URL: <https://www.youtube.com/watch?v=qYdNRQiYaXg>

Майстри мальованої косівської кераміки. Традиційні цінності народного мистецтва (фото)

URL: <https://www.0342.ua/news/2618994/majstri-malovanoi-kosivskoi-keramiki-tradicijni-cinnosti-narodnogo-mistetstva-foto>

Усе про опішнянську й косівську кераміку: від глини до розпису

URL: <https://ocnt.com.ua/use-pro-opishnyansku-j-kosivsku-keramiku-vid-glini-rozpisu/>

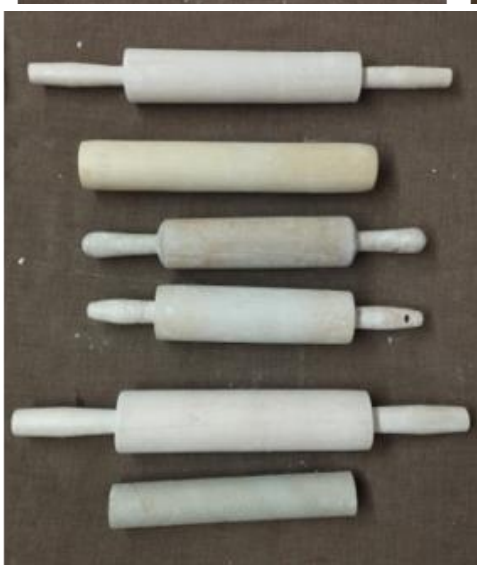
Шедеври гончарного мистецтва Опішні

URL: <https://spadok.org.ua/narodni-promysly/shedevry-goncharnogo-mystetstva-opishni>

Що таке косівська кераміка?

URL: <https://ukrainer.net/kosiv-keramika/>

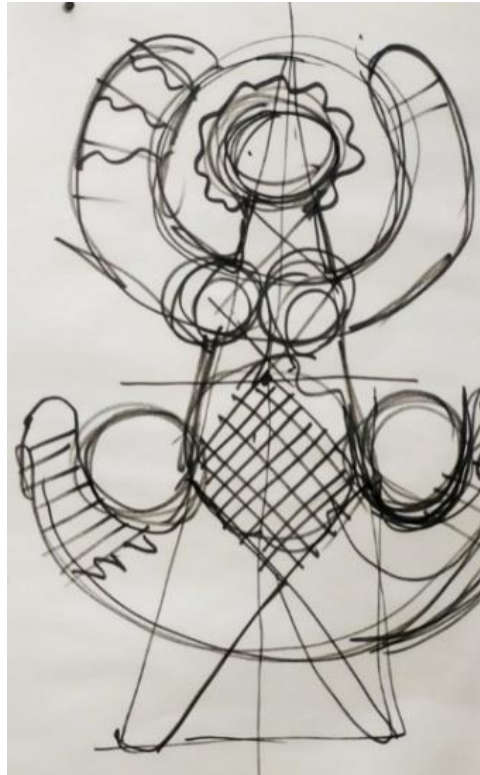
6.2. Основні матеріали та інструменти

(продовження)

6.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова форми
Навчально-творча робота на створення робочого ескізу композиції
(наприклад, на тему «Велика Богиня (образ-метафора)»)

6.4.1. Утворення керамічних намистин
Навчально-творча робота на створення керамічних намистин
(наприклад, на тему «Моя нова прикраса» тощо).

(продовження)

6.4.2. Круглий лінійний декор в кераміці

Навчально-творча робота на утворення сплющеної природної форми з круглим лінійним декором (зразок розміром 10,0x7,0 см / 12,0x8,0 см; наприклад, на тему «Краб», «Черепашка» тощо).

6.4.3. Гравірування (ритування)

Навчально-творча робота на створення силуетного антропоморфного образу «Велика Богиня» (зразок розміром 7,0x10,0 см.; за ескізом, розробленим у підмодулі 6.3).

6.4.4. Текстильний метод побудови форми в кераміці

Навчально-творча робота на створення композиції (зразок розміром 10,0 – 15,0 см. заввишки; наприклад, на тему «Хатинка», «Будка для собаки», «Дім Киці», «Кубики», «Кораблики» тощо).

6.4.5. Джгутовий метод побудови форми в кераміці
Навчально-творча робота на створення об'ємної форми джгутовим методом (наприклад, на тему «Хвиля», «Пінь з метеликами», «Глек» тощо).

6.4.6. Текстильний метод побудови форми зображення людини в кераміці

Навчально-творча робота на створення форми зображення людини (наприклад, на тему «Весілля. Молоді», «Дівчина-підсвічник» тощо).

6.4.7. Побудова форми способом набивання по гіпсу

Навчально-творча робота на створення зразка косівської тарелі (зразок діаметром 11,0 – 20,0 см, ритування).

(продовження)

6.4.8. Утворення порожньої форми способом з'єднання окремих деталей

Навчально-творча робота на створення порожньої керамічної форми (наприклад, на тему «Птах Сирін» тощо).

ВИГОТОВЛЕННЯ НАРОДНОЇ ЛЯЛЬКИ (ДМ/09/О, ознайомчий курс)

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

II півріччя, ознайомчий курс. Завдання: вивчення основних матеріалів та інструментів для виготовлення народної ляльки; ознайомлення із особливостями прояву та застосування основних композиційних засобів; визначення загальних принципів конструктивної побудови форми; опанування елементарних технічних прийомів у створенні вузликової ляльки та її оздоблення; відтворення нескладного декоративного зразка (об'єкту) у матеріалі.

ДМ/09/О Вузликова лялька			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 6. Народна лялька		38	
6.1. Загальні відомості про народну ляльку	<p>Народна лялькова культура країн світу та України. Призначення народної ляльки: (оберегове, обрядове, ігрове).</p> <p>Класичний тип української вузликової ляльки, типові риси: («Лялька-немовля», «Лялька-наречена-княгиня», «Лялька-молодиця», «Лялька-мати», «Лялька-бабуся» з солярним сонячним хрестом на обличчі чи без нього).</p>	1	<p>Знає та називає призначення ляльки.</p> <p>Розрізняє вивчені класичні типи ляльок, називає та описує їх.</p>
6.2. Основні матеріали та інструменти	<p>Текстильні матеріали для створення народної ляльки: натуральні тканини (бавовна, льон, шовк, коноплі); кольорові стрічки; кольорові нитки (вовна, бавовна); бавовняні білі нитки; мереживо. Природні матеріали для створення народної ляльки: солома, трава, талаш, деревина (груша, липа) тощо.</p> <p>Оздоблювальні матеріали для створення народної ляльки: скляні або пластмасові намистинки, дрiт, бісер, гудзики тощо. Інструменти та приладдя для декорування: голки швацькі, ножиці, праска.</p>	1	<p>Називає основні вивчені види текстильних та природних матеріалів для створення народної ляльки.</p> <p>Описує вивчені оздоблювальні матеріали. Розрізняє вивчені інструменти та приладдя, дотримується правил безпечної роботи з ними.</p>

<p>6.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова форми</p>	<p>Композиційні особливості побудови народної вузликової ляльки: хрестоподібна внутрішня будова; силует – трапеція та прямокутник («стовпчик», циліндр); фактурність; кольорові сполучення.</p> <p>Символічне значення кольорів в українському народному мистецтві: <i>зелений</i> – здоров'я, багатство; <i>червоний</i> – життя, кохання; <i>жовтий</i> – сонце, пшениця, земля, фізичного світу; <i>синій</i> – творчість та саморозвиток; <i>фіолетовий</i> – мудрість; <i>золотий</i> – божа любов.</p> <p>Створення народної вузликової ляльки відбувається без голки та ножиць, обличчя не малюється, руки й ноги відсутні (чи умовні). Деталі ляльки з'єднуються з (трьома) вузликами.</p> <p>Нитки намотуються за рухом сонця. Одяг ляльки виконується з прямокутних шматків тканини та примотується до шиї чи тулубу нитками.</p> <p>Розподіл народних ляльок за оформленням голови (в хустках – побутово-повсякденний вигляд; в головних уборах – святкові; із солярним знаком на обличчі (плетений з кольорових ниток) та без нього).</p> <p>Каркасна основа народної ляльки (тканина, дріт, качан кукурудзи, паличка, шишка тощо).</p> <p>Навчально-творча робота на створення ескізу вузликової ляльки за народними мотивами</p> <p>Художні матеріали та інструменти: <i>папір А4, кольорові олівці.</i></p>	<p>2</p>	<p>Називає вивчені композиційні особливості побудови народної вузликової ляльки.</p> <p>Розрізняє та описує вивчену символіку кольорів в українському народному мистецтві.</p> <p>Описує як утворюється народна вузликова лялька.</p> <p>Розрізняє народні ляльки за оформленням голови.</p> <p>Називає вивчені каркасні матеріали для тулуба народної ляльки. Створює ескіз вузликової ляльки.</p>
<p>6.4. Ігрова вузликова лялька (елементарні прийоми створення)</p>		<p>34</p>	

<p>6.4.1. Лялька-стовпчик у техніці «з одного шматка тканини»</p>	<p>Варіанти послідовності дій для утворення об'ємної форми ляльки-стовпчика.</p> <p><i>Перший варіант:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – складання квадрата цупкої тканини в наклад, (з боків всередину), накручування одного краю в щільний рулон; – вивертання іншого кінця назовні; – згортання вивернутих країв, замотування їх ниткою, отримання сповитого немовля; – декорування кольоровими нитками. <p><i>Другий варіант:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – формування голови ляльки з квадрата білої тканини та кульки вати; – загортання та перев'язування її під шиєю; – підгортання решти тканини (утворення стовпчика); – загортання його в кольоровий клаптик тканини та перев'язування мотузкою; – декорування. <p>Навчально-творча робота на створення ляльки-немовля «з одного шматка тканини» (зразок розміром 6,0 – 9,0 см).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>квадратики бавовняної білої тканини (6,0 x 9,0 см), кольорові стрічки, нитки, оздоблюванні тканини.</i></p>	<p>2</p>	<p>Описує вивчені варіанти послідовності побудови форми ляльки з одного шматка тканини.</p> <p>Уміє утворити ляльку-немовля за допомогою елементарних прийомів роботи з текстилем та нитками.</p>
<p>6.4.2. Лялька «Кувадка»</p>	<p>Елементи жіночого українського народного строю:</p> <ul style="list-style-type: none"> – <i>натільний одяг</i> – сорочка додільна; – <i>нагрудний одяг</i> – керсетка; – <i>стегновий (поясний) одяг</i> – спідниця, запаска, фартух, крайка; – <i>головне вбрання</i> – пов'язка, чільце, брамка, вінок, очіпок, намітка, хустка; – <i>прикраси</i> – намисто, дукачі тощо. <p>Основна послідовність дій для утворення об'ємної форми ляльки «кувадки»:</p> <ul style="list-style-type: none"> – формування голови; – поміщення шматка вати (чи вовни) на середину смуги тканини (2 висоти ляльки); 	<p>4</p>	<p>Називає вивчені елементи жіночого українського народного строю.</p> <p>Описує вивчену послідовність побудови форми ляльки в техніці «кувадка».</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – скручування тугої скрутки; – перев’язування під кулькою вати скрутки (з одного боку) – утворення ший; – вкладання скрутки на середину пучка волосся (з ниток), розгортання його кінців у протилежну сторону; – перегинання скрутки навпіл та перев’язування її під шиєю; – зав’язування та підтягування хвостиків волосся; – скручування трубочки тканини для ручок, покладання її між частинами скрутки; – формування ніжок (для ляльки-чоловіка); – розділення частини скрутки тулуба й окреме обмотування ніжок; – примотування прямокутників тканини нижньої та верхньої спідниць до тулубу; – декорування ляльки. <p>Навчально-творча робота на створення ігрової ляльки в одязі (з ручками та ніжками, зразок розміром 10,0 – 12,0 см; наприклад, на тему «Лялька-дівчинка» тощо). <u>Лялька одягається за мотивами народного строю¹³.</u></p> <p>Робочі матеріали та інструменти: прямокутні клаптики білої та різнокольорової тканини (32,0 x 10,0 см), вата, стрічки, нитки, пряжа, праска, ножиці.</p>		<p>Уміє утворити ляльку «кувадку» у відповідному строї.</p>
<p>6.4.3. Лялька на паличці</p>	<p>Основна послідовність дій для утворення об’ємної форми ляльки на паличці (зокрема, для морозива):</p> <ul style="list-style-type: none"> – формування на одному кінці палички голови ляльки (вата, квадратик білої тканини); – створення згортки ручок з тканини, перемотування її кольоровою ниткою; – примотування одягу, хустки, поясу, фартуха, коси з пряжі тощо; – примотування ручок до палички хрест навхрест. 	<p>2</p>	<p>Описує вивчену послідовність побудови форми ляльки в техніці «на паличці».</p>

¹³ Тут і далі підкреслено ключові моменти / умови виконання.

	<p>Навчально-творча робота на створення ігрової ляльки на паличці, в одязі та з ручками (зразок розміром 9,0 – 12,0 см, залежно від розміру палички; наприклад, на тему «Лялька-молодиця» тощо).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: квадратики білої тканини (12,0 x 12,0 см), прямокутники різнокольорової тканини (30,0 x 12,0 см), вата, стрічки, нитки, пряжа, паличка для морозива, ножиці.</p>		Уміє утворити ігрову ляльку на паличці.
<p>6.4.4. Лялька з талашу (кукурудзяного листя)</p>	<p>Основна послідовність дій для утворення об'ємної форми за принципом солом'яної ляльки:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розмочування листків талашу; – формування голови, складання декількох листків, перев'язування їх та вивертання назовні; – додавання об'єму голови, згорнутими в кульку листям; – перев'язування під шиєю, покриття голови листяною хусткою; – приєднання до шиї листя-спідниці, закріплення їх мотузкою; – вставлення згортки ручок, перев'язування під грудьми крайкою, підрівнювання по низу; – створення маленької ляльки-немовля, прикріплення до рук ляльки-мами; – декорування ляльки готовими штампами (дерев'яними, з ПВХ, лінолеуму). <p>Навчально-творча робота на створення ігрової ляльки з талашу (зразок розміром 15,0 – 20,0 см, залежно від розміру листя; наприклад, на тему «Лялька-мати з немовлям»).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: талаш (з 1 – 2 качанів кукурудзи), нитки, ножиці, штампи, олійні фарби.</p>	3	<p>Описує вивчену послідовність побудови форми ляльки за принципом солом'яних ляльок.</p> <p>Уміє утворити ігрову ляльку з талашу та декорувати її готовими штампами.</p>
<p>6.4.5. Лялька на ложці</p>	<p>Основна послідовність дій для утворення об'ємної форми ляльки на ложці (макогоні):</p> <ul style="list-style-type: none"> – плетіння простого хреста на ложці-голові (обмотування голови ляльки 2 рази горизонтально, 2 вертикально до утворення хреста на обличчі); 	2	Описує вивчену послідовність побудови форми ляльки на дерев'яній ложці.

	<p>– намотування тканини, що імітує погрудний одяг, примотування спідниці, хустки, запаски та поясу;</p> <p>– створення маленької ляльки-немовля, прив'язування її до тулубу ляльки-мами.</p> <p>Навчально-творча робота на створення ігрової ляльки на дерев'яній ложці (зразок розміром 20,0 – 25,0 см; наприклад, на тему «Лялька з немовлям»).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>дерев'яна ложка, квадрат білої тканини (12,0 x 12,0 см), прямокутні шматки кольорових тканин, трикутні шматки для хусток (16,0 x 16,0 x 25,0 см), тоненькі стрічки, кольорові нитки, ножиці.</i></p>		<p>Уміє утворити ігрову ляльку на ложці із простим хрестом на обличчі.</p>
<p>6.4.6. Лялька з тонкої зеленої трави</p>	<p>Основна послідовність дій для утворення об'ємної форми ляльки з трави (за сезоном):</p> <p>– формування 5 пучків трави: великий для тулуба, один середнього розміру для голови, невеличкій для ручок й для коси;</p> <p>– плетення коси, примотування її всередину до пучків голови, вивертання пучків до низу, коса залишається назовні;</p> <p>– зав'язування пучків, формування голови та шиї;</p> <p>– примотування тулубу-спідниці до шиї;</p> <p>– вкладання пучку трави в середину між пучками тулубу для отримання ручок, перев'язування хрест навхрест;</p> <p>– декорування ляльки (фартушок з тканини, намисто з плодів / ягід, віночок з трави з колосками тощо).</p> <p>Навчально-творча робота на створення ігрової ляльки з трави (лялька з ручками, зразок розміром 30,0 – 40,0 см; наприклад, на тему «Лялька у віночку»).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>зелена трава, клаптики тканини для фартуха та обличчя, кольорова рафія, секатор.</i></p>	<p>4</p>	<p>Описує вивчену послідовність побудови форми ляльки в техніці «з зеленої трави».</p> <p>Уміє утворити ігрову ляльку з трави, безпечно користується секатором.</p>

<p>6.4.7. Лялька іграшка-забавка (торохтійка)</p>	<p>Матеріали для ляльки-торохтійки (голова – горіх, тулуб – скрутка з тканини чи шматок стебел фенхеля, соняшника чи кукурудзи). Основна послідовність дій для утворення об'ємної форми ляльки-торохтійки:</p> <ul style="list-style-type: none"> – утворення торохтійки (розчеплення горішка на дві половинки, покладення в середину маленьких камінчиків, квасольок чи металевих кульок, склеювання половинок); – обмотування горішка квадратиком білої тканини, перев'язування ниткою для отримання голови; – прив'язування голови до стовпчика, та обмотування його тканиною, посилювання низу цупкою тканиною, щоби лялька добре стояла; – одягання ляльки (пов'язування хустки, спідниці, фартушка, керсетки, крайки). <p>Навчально-творча робота на створення ігрової ляльки-торохтійки без ручок (зразок розміром до 12,0 см).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>горішок, паличка, квадратний клаптик білої тканини (10,0 x 10,0 см.), прямокутні кольорові клаптики (20,0 x 10,0 см), стрічки, нитки швацькі та червоні (муліне, ірис, вовняні) тощо.</i></p>	<p>6</p>	<p>Називає матеріали для ляльки-торохтійки.</p> <p>Описує вивчену послідовність побудови форми ляльки-торохтійки.</p> <p>Уміє утворити ігрову ляльку-торохтійку, правильно поєднуючи текстильні та природні матеріали.</p>
<p>6.4.8. Лялька з паперу</p>	<p>Основна послідовність дій для утворення об'ємної форми ляльки з паперу:</p> <ul style="list-style-type: none"> – формування голови та спідниці (розміщення міцної кульки вати всередину квадрату паперової серветки чи тонкого паперу, зав'язування під головою); – формування ручок (скручування трубочки з чверті паперового квадрату, зав'язування її с обох кінців та примотування під головою до спини хрест навхрест червоною ниткою); – плетінні коси з трьох смуг паперу, з'єднання її у віночок за розміром голови ляльки; – обрізання/вирівнювання по низу спідниці, одягання фартушка. 	<p>2</p>	<p>Описує вивчену послідовність побудови ляльки з паперу.</p>

	<p>Навчально-творча робота на створення ігрової ляльки з паперу (зразок розміром 8,0 – 10,0 см; наприклад, на тему «Дівчатко»).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: тонкий обгортковий папір чи тришарові серветки (кольорові), рафія, нитки, ножиці.</p>		Уміє утворити ігрову ляльку з паперу.
<p>6.4.9. Лялька з ниток</p>	<p>Основна послідовність дій для утворення об'ємної форми ляльки з ниток (дівчинка):</p> <ul style="list-style-type: none"> – намотування на книгу за годинниковою стрілкою ниток різної довжини (для тулубу й волосся – довгі пасма, для ручок – коротші); – розрізання пасм (для тулубу й волосся з одного боку, для ручок з обох боків); – складання пасм для ручок у двоє та обкручування їх червоною ниточкою на кінцях з двох боків; – складання пасм для волосся (один колір) та тулубу (інший колір) навхрест та об'єднання кінців кожної з пасм (коси вгору, тулуб донизу); – під місцем сплетіння пасм ниткою обкручуємо голову ляльки; – розділення тулубу навпіл, вставлення ручок, червоною ниткою зв'язування навхрест ручок з тулубом; – розділення волосся навпіл та плетення двох кіс, зв'язування їх на кінцях; – підрівнювання низу тулуба спідниці та ручок, пов'язування поясу. <p>Навчально-творча робота на створення з ниток ляльки-«дівчинка» (зразок розміром 8,0 x 3,0 см).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: пряжа двох кольорів, червоні нитки, книга, ножиці.</p> <p>Основна послідовність дій для утворення об'ємної форми ляльки з ниток (коник):</p>	<p>9</p>	<p>Описує вивчену послідовність побудови форми ляльки з ниток</p> <p>Уміє намотувати необхідну кількість ниток відповідної довжини, щільно поєднувати пасми ниток у формі.</p> <p>Уміє утворити з ниток ляльку-«дівчинка».</p>

	<p>– намотування на книгу за годинниковою стрілкою ниток для голови коня й передніх ніг; – перев’язування готової пасми посередині червоною ниткою та складання вдвічі (для утворення роту коня); – формування голови та шиї, перев’язування їх та перехід до передніх ніг коня; – розділення передніх ніг навпіл, прокручування червоною ниткою у місті колін, зв’язування, накручування копит; – намотування ниток для тулубу коника та його хвоста, розрізання пасми та охоплення нею у місті шиї коника, зв’язування шиї з тулубом; – намотування ниток для задніх ніг коника на меншу сторону книги, розрізання пасми, охоплення нею тулубу та закріплення ниткою, формування задніх ніг як і передніх; – нарізання коротеньких ниток для гриви та прив’язування їх по три пасми до шиї червоною ниткою, вирівнювання гриви, ніг та хвоста коника; – декорування коника попоною.</p> <p>Навчально-творча робота на створення з ниток ляльки-«коник» (зразок розміром 7,0 x 12,0 см).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>пряжа відповідного кольору, червоні нитки, книга, плівка / скотч, ножиці.</i></p> <p>Основна послідовність дій для утворення об’ємної форми ляльки з ниток (птах):</p> <p>– намотування пасми ниток на книгу для тулубу птаха, розрізання його з одного боку; – намотування пасми ниток для крил птаха, розрізання його з двох боків та складання разом; – складання однієї невеличкої пасми пряжі по середині навпіл, намотування дзьоба птаха червоною ниткою 1,0 – 2,0 см;</p>		<p>Уміє утворити з ниток ляльку-«коник».</p>
--	---	--	--

	<p>– складання навпіл пучка ниток для тулубу й зв'язування його з дзьобом; – формування голови птаха, червоною ниткою обмотування під шиєю; – поділення тулубу птаха на дві частини та вкладання в нього пучка ниток на крила, червоною ниткою обмотування поверх крил, хрест навхрест перев'язуємо груди; – декорування хвоста птаха (розділення хвоста птаха на 4 – 5 рівних частин, обмотування кожної частини ниткою (зліва направо декілька разів у шаховому порядку) до утворення стрічки бажаного розміру; додавання до основного кольору нитки ще 1 – 2 кольорів – кількість кольорів та самі кольори визначаються індивідуально); – декорування крил птаха (аналогічно хвосту).</p> <p>Навчально-творча робота на створення з ниток ляльки-«птаха» (зразок розміром 10,0 x 10,0 см). Робочі матеріали та інструменти: пряжа відповідного кольору, червоні нитки, нитки для декоративного обмотування, книга, ножиці.</p>		<p>Уміє утворити з ниток ляльку-«птаха».</p>
Загальна кількість годин другого півріччя:		38	

Під час виконання програми **підсумкового контролю ознайомчого курсу** за технікою виготовлення вузлової народної ляльки учень/учениця:

називає основні види матеріалів для вузликової ляльки, правильно та безпечно використовує інструменти для її створення;

застосовує вивчені композиційні засоби для утворення образної або сюжетної композиції;

відтворює конструктивну основу внутрішньої побудови вузликової ляльки;
створює робочий ескіз майбутньої декоративної форми;

уміє утворити нескладну вузликову ляльку елементарними прийомами роботи з текстилем та природними матеріалами (зокрема, скручуванням, мотанням, згортанням, зав'язуванням тощо) та декорувати її.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : «Світ», 1992. 272 с.
2. Герус Л. Українська народна іграшка. Львів : ПТВФ «АФША», 2004. 264 с.
3. Ковчег. Українське народне мистецтво : альбом-каталог. Львів : Коло, 2021. 432 с.
4. Матейко К. І. Український народний одяг. Київ : Наукова думка, 1977. 222 с.
5. Найден О. С. Українська народна лялька. Київ : Видавничий дім Стилос, 2007. 239 с.
6. Николаева Т. А. Украинская народная одежда. Київ : Наукова думка, 1988. 246 с.
7. Орлова Л. С., Найден О. С. Велика книга ляльок. Київ : Видавничий дім Стилос, 2019. 304 с.
8. Українська народна іграшка. Альбом-каталог всеукраїнської виставки / автор-упорядник Є. Шевченко. Київ : Народні джерела, 2006. 96 с.
9. Українська народна іграшка: Каталог. Київ : Видавничий дім Стилос, 2006. 48 с.
10. Шипілова І. Народні ляльки одеської області. Київ : Видавничий дім Стилос, 2020. 190 с.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ОЗНАЙОМЧОГО КУРСУ ЗА ТЕХНІКОЮ ВИГОТОВЛЕННЯ НАРОДНОЇ ВУЗЛИКОВОЇ ЛЯЛЬКИ

6.1. Загальні відомості про народну ляльку

<https://uamodna.com/articles/lyaljka-motanka-sakraljna-mistyka-igrashky/>

6.2. Основні матеріали та інструменти

6.4. Ігрова вузлова лялька (елементарні прийоми створення)

6.4.1. Лялька-стовпчик у техніці «з одного шматка тканини»

Навчально-творча робота на створення ляльки-немовля «з одного шматка тканини» (зразок розміром 6,0 – 9,0 см).

6.4.2. Лялька «Кувадка»

Навчально-творча робота на створення ігрової ляльки в одязі (з ручками та ніжками, зразок розміром 10,0 – 12,0 см; наприклад, на тему лялька-«дівчинка» тощо).

6.4.3. Лялька на паличці

Навчально-творча робота на створення ігрової ляльки на паличці, в одязі та з ручками (зразок розміром 9,0 – 12,0 см, залежно від розміру палички; наприклад, на тему лялька-«молодиця» тощо).

6.4.4. Лялька з талашу (кукурудзяного листя)

Навчально-творча робота на створення ігрової ляльки з талашу (зразок розміром 15,0 – 20,0 см, залежно від розміру листя; наприклад, на тему лялька-«мати з немовлям»).

6.4.5. Лялька на ложці

Навчально-творча робота на створення ігрової ляльки на дерев'яній ложці (зразок розміром 18,0 – 20,0 см; наприклад, на тему лялька з «немовлям»).

6.4.6. Лялька з тонкої зеленої трави

Навчально-творча робота на створення ігрової ляльки з трави (лялька з ручками, зразок розміром 30,0 – 40,0 см; наприклад, на тему «лялька у віночку»).

6.4.7. Лялька іграшка-забавка (торохтійка)

Навчально-творча робота на створення ігрової ляльки-торохтійки з ручками (зразок розміром до 12,0 – 14,0 см).

6.4.8. Лялька з паперу

Навчально-творча робота на створення ігрової ляльки з паперу (зразок розміром 8,0 – 10,0 см; наприклад, на тему «Дівчатко»).

6.4.9. Лялька з ниток

**Навчально-творча робота на створення з ниток ляльки-«дівчинка»
(зразок розміром 8,0 x 3,0 см).**

*Навчально-творча робота на створення з ниток ляльки-«коники»
(зразок розміром 7,0 x 12,0 см).*

*Навчально-творча робота на створення з ниток ляльки-«птахи»
(зразок розміром 10,0 x 10,0 см).*

Сюжетні композиції, утворені із різноманітних об'єктів

ВАЛЯННЯ
(ДМ/10/О, ознайомчий курс)

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

II півріччя, ознайомчий курс. Завдання: вивчення основних матеріалів та інструментів художнього валяння; ознайомлення із особливостями прояву та застосування основних композиційних засобів; визначення загальних принципів конструктивної побудови форми; опанування елементарних технічних прийомів сухого валяння та оздоблення валяних виробів; відтворення нескладного декоративного зразка (об'єкта) у матеріалі.

ДМ/10/О Валяння			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 6. Художнє валяння		38	
6.1. Загальні відомості про валяння	Валяння як спосіб утворення нетканого полотна або об'єму із непряденої вовни. Різновиди виробів у техніці валяння (пласкі та об'ємні). Техніки валяння (сухе (фільцевання) та мокре).	1	Описує, що таке «валяне» полотно. Називає вивчені пласкі та об'ємні валяні вироби. Розрізняє вивчені техніки валяння.
6.2. Основні матеріали та інструменти	Основні види вовни (овеча (груба, середньорунна, тонка); козина; альпака; верблюжа тощо). Форма вовни для валяння (гребінна стрічка (топс), кардочес, слівер, фліс, префельт). Декоративні волокна (шовк, льон, віскоза, бавовна, бамбук, соя тощо) та оздоблювальні матеріали (мереживо, тканина, скляні або керамічні кульки, дріт, непси, намистини, пряжа, гудзики тощо). Інструменти та приладдя для сухого валяння: набір голок із зазубринами, що включає № 25, № 36, № 38 (зірчаста та корончата), № 40 (трикутна); тримач для голок; підкладка	1	Називає основні вивчені види вовни для валяння та форму, в якій вона виробляється. Описує вивчені декоративні волокна та оздоблювальні матеріали. Розрізняє вивчені інструменти та приладдя для різних видів валяння, дотримується правил безпечної роботи з ними.

	<p>з пінопласту (товщиною 3,0 – 5,0 см); щітка для одягу; голки швацькі.</p> <p>Інструменти та приладдя для мокрого валяння:</p> <p>пузирчаста поліетиленова плівка; москітна сітка; рушник; мило (оливкове чи дитяче); ємність для води; губка; гумова груша; інструменти для ущільнювання повсті (віброшліфувальна машинка, пральна дошка або бамбуковий чи гумовий килимок); електрична нагрівальна плитка.</p> <p>Правила безпечної роботи в майстерні.</p>		
<p>6.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова форми</p>	<p>Композиційні особливості об'ємних валяних виробів (усталеність та врівноваженість форми, відповідність пропорцій та розмірів елементів образу, фактурність, кольорові сполучення).</p> <p>Характер та виразність форми (грузна, легка, струнка, лінива, напружена тощо).</p> <p>Сплутування / зціплення волокон як принцип утворення повсті (об'єму або полотна).</p> <p>Каркасна основа об'ємних валяних виробів (пластик, фольга, дрiт тощо).</p> <p>Асоціативно-образне вирішення валяних виробів (рослини, тварини, сюжетні композиції, казкові персонажі тощо).</p> <p>Навчально-творча робота на створення ескізу нескладного об'ємного валяного виробу (висота мотиву зображення 8,0 – 15,0 см, масштаб зображення 1:1; наприклад, на тему «Хитра лисичка»,</p>	<p>2</p>	<p>Називає вивчені композиційні особливості об'ємних валяних виробів.</p> <p>Описує як утворюється об'ємна або пласка валяна форма.</p> <p>Називає вивчені каркасні матеріали для об'ємних валяних виробів.</p> <p>Уміє створити робочий ескіз майбутнього об'ємного валяного зразка.</p>

	«Зацікавлений ведмедик», «Грайливий котик» тощо). Художні матеріали та інструменти: папір А4, кольорові олівці, ножиці.		
6.4. Елементарні прийоми техніки сухого валяння		34	
6.4.1. Прийом моделювання форми пробивними голками	Скручування шматка вовни (слівер) у тугу грудку. Втикання пробивної голки у вовну на пінопластовій підкладці. Довготривале ущільнення вовни голками з усіх боків. Нанесення тонкою голкою кольорової вовни на ущільнену кульку. Декорування кульок бісером. Навчально-творча робота на утворення валяного виробу за допомогою пробивних голок (зразок розміром 2,0 – 3,0 см; наприклад, «Намистинки», «Кольорові кульки» тощо). Робочі матеріали та інструменти: слівер (нефарбована цупка вовна), тонка різнокольорова вовна, набір пробивних голок, бісер, швацькі голки.	4	Описує та виконує елементарну послідовність дій, за яких виконується сухе валяння. Утворює нескладний валяний зразок за допомогою пробивних голок, декорує його бісером.
6.4.2. Площинна форма. Поєднання плоских та об'ємних елементів композиції	Створення плоскої валяної іграшки за допомогою голок різного типу. Пропорції форми та її художній образ (веселий, ніжний, прудкий тощо). Навчально-творча робота на утворення плоскої валяної іграшки (зразок розміром 7,0 x 3,0 см / 10,0 x 4,0 см; наприклад, на тему «Рибка», «Морська істота» тощо). Робочі матеріали та інструменти: слівер, різнокольорова вовна, нитки, очі (скляні), набір валяльних голок,	10	Уміє утворити невеликий плоский виріб, утримуючи чіткий силует форми.

	<p><i>пінопластова підкладка, швацька голка.</i></p> <p>Способи поєднання нескладних плоских та об'ємних валяних виробів (за допомогою ниток, ланцюжків, клею тощо). Утворення композиції із додаванням виразних деталей (зірочок, намистин, мушлі, каркасу даху каруселі тощо).</p> <p>Навчально-творча робота на утворення образної композиції (з поєднанням попередньо виготовлених зразків¹⁴; наприклад, на тему «Брошка», «Брелок» (індивідуальна робота), «Карусель» (колективна робота) тощо).</p>		<p>Знає та застосовує вивчені способи поєднання нескладних плоских та об'ємних валяних деталей.</p> <p>Уміє утворити нескладну просторову композицію з окремих елементів, зберігаючи та розвиваючи образне рішення (зокрема, за допомогою викладача).</p>
<p>6.4.3. Поєднання об'ємних елементів композиції</p>	<p>Створення об'ємного валяного виробу (за <u>мотивом, розробленим у підмодулі 6.3</u>).</p> <p>Виокремлення деталей мотиву / зображення для подальшої роботи в матеріалі – отримання лекал.</p> <p>Основна послідовність дій для утворення об'ємної форми:</p> <ul style="list-style-type: none"> - обмальовування маркером на пінопласті контурів всіх попередньо вирізаних деталей мотиву (фігурки) із віддзеркаленням парних деталей; - відщипування для кожної парної деталі однакових шматочків вовни (лапки чи вушка мають бути однакові); - заповнення вовною внутрішнього простору обведених контурів деталей; 	8	<p>Описує та виконує основну послідовність дій для утворення об'ємної форми.</p>

¹⁴ Тут і далі підкреслені ключові моменти / умови виконання навчальних завдань.

	<ul style="list-style-type: none"> - перегортання форми після досягнення необхідного об'єму; - подальше доопрацювання форми з іншого боку; - закруглення / вирівнювання країв деталей (вовну лишаємо незаваленою у місці кріплення деталей до основної частини форми, якщо такі деталі будуть нерухомими); - поєднання об'ємних елементів композиції за допомогою привалювання або зшивання вощеною цупкою ниткою; - приєднання (пришивання) всіх дрібних деталей: ніс, очі, вії тощо); - оформлення фігурки – замилювання форми; - оздоблення виробу (вишивка, розшивка тощо); - виготовлення аксесуарів, декорацій тощо. <p>Навчально-творча робота на утворення об'ємного валяного виробу. Робочі матеріали та інструменти: <i>слівер, різнокольорова вовна, нитки, набір пробивних ґолок, пінопластова підкладка, швацька голка.</i></p>		<p>Уміє набивати / ущільнювати об'ємні деталі форми, з'єднувати їх у нескладну цілісну валяну композицію та оздоблювати її згідно з образним рішенням.</p>
<p>6.4.4. Створення об'ємного валяного виробу з рухомими елементами</p>	<p>Опрацювання основної послідовності дій для створення об'ємних деталей.</p> <p>Вибір шарнірів для рухомих деталей (гудзик, намистина, спеціальні диски тощо).</p> <p>Встановлення та завалювання дисків-шарнірів (за допомогою викладача).</p> <p>Навчально-творча робота на утворення нескладного об'ємного валяного виробу</p>	<p>12</p>	<p>Називає, що може слугувати шарнірами для рухомих деталей та правильно їх обирає.</p> <p>Утворює нескладний об'ємний валяний виріб, встановлює за допомогою</p>

	<p>з рухомими деталями (зразок висотою 10,0 - 12,0 см; наприклад, на тему «Улюблена тваринка», «Чарівний птах» тощо). <u>Роботі передуює ескіз та отримання лекал його деталей.</u> Робочі матеріали та інструменти: слівер, різнокольорова вовна, нитки, набір пробивних голок, пінопластова підкладка, швацька голка, диски-шарніри).</p>		викладача шарніри для рухомих деталей.
Загальна кількість годин за друге півріччя:		38	

Під час виконання програми **підсумкового контролю ознайомчого курсу** за технікою «Валяння» учень / учениця:

називає основні види сировини для валяння, правильно та безпечно використовує прості інструменти для сухого валяння;

застосовує вивчені композиційні засоби для утворення абстрактної або сюжетної композиції;

описує конструктивну побудову форми як змішування та ущільнення волокон вовни;

створює робочий ескіз майбутньої декоративної форми (зокрема, лекала окремих деталей);

уміє утворити вивченими прийомами сухого валяння нескладний об'ємний зразок та декорувати його.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ОЗНАЙОМЧОГО КУРСУ ЗА ТЕХНІКОЮ «ВАЛЯННЯ»

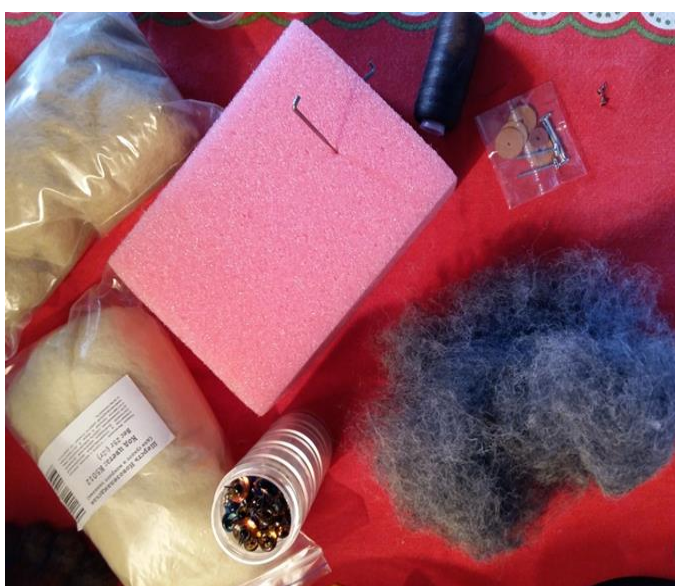
6.1. Загальні відомості про валяння

Все про техніку сухого валяння. URL: <http://surl.li/dlmmc>

Сухе валяння з вовни. Women.In.Ua. URL: <http://women.in.ua/suhe-valyannya-z-vovny.html>

Голки для валяння. Needle Felted Cat Head Series: Part 1 – Needle Felting a Cat Head Shape (3D wool cat face sculpture). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=TvipPZMs1fU>

6.2. Основні матеріали та інструменти

6.4.1. Прийом моделювання форми пробивними голками

Навчально-творча робота на утворення валяного виробу за допомогою пробивних голок (зразок розміром 2,0 – 3,0 см; наприклад, «Намистинки», «Кольорові кульки» тощо).

6.4.2. Площинна форма. Поєднання плоских та об'ємних елементів композиції

Навчально-творча робота на утворення плоскої валяної іграшки (зразок розміром 7,0 x 3,0 см / 10,0 x 4,0 см; наприклад, на тему «Рибка», «Морська істота» тощо).

(продовження)

Навчально-творча робота на утворення образної композиції (з доопрацюванням та поєднанням попередньо виготовлених зразків, наприклад, на тему «Брошка» / «Брелок» (індивідуальна робота), «Карусель» (колективна робота) тощо).

(продовження, приклад колективної роботи «Карусель»)

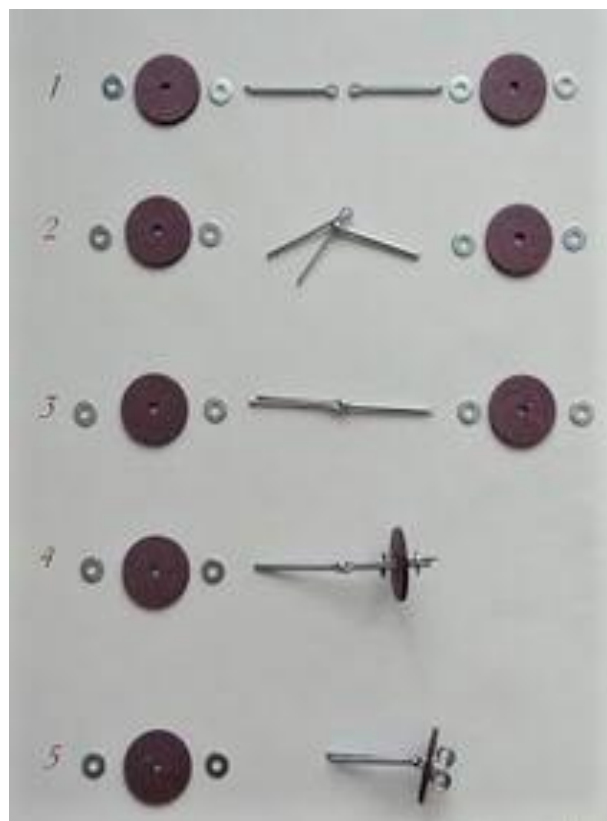
6.4.3. Поєднання об'ємних елементів композиції

**Навчально-творча робота на утворення об'ємного валяного виробу
(за мотивом, розробленим у підмодулі 6.3).**

6.4.4. Створення об'ємного валяного виробу з рухомими елементами

Навчально-творча робота на утворення нескладного об'ємного валяного виробу з рухомими деталями (зразок висотою 10,0 – 12,0 см; наприклад, на тему «Улюблена тваринка», «Чарівний птах» тощо).

(продовження)

ВИБІЙКА
(ДМ/11/О, ознайомчий курс)

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

II півріччя, ознайомчий курс. Завдання: вивчення основних матеріалів та інструментів для створення художньої вибійки; ознайомлення із особливостями прояву та застосування основних композиційних засобів; визначення загальних принципів конструктивної побудови форми; опанування елементарних технічних прийомів у створенні вибійки та її оздоблення; відтворення нескладного декоративного зразка (об'єкта) у матеріалі.

ДМ/11/О Вибійка			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 6. Вибійка		38	
6.1. Загальні відомості про вибійку	<p>Народна культура олійної вибійки країн світу та України (вибійка, вибиванка, набійка, друкованиця, мальованка, димка, синильниця). Види вибійки за способами вибивання (друку): зверхнє, надрук та кубове.</p> <p>Рельєф (з вибраним тлом) та контррельєф (з вибраним орнаментом) вибійчаних форм.</p>	1	<p>Називає вивчені осередки художньої вибійки в Україні та світі.</p> <p>Описує вивчені види вибійки.</p> <p>Розрізняє рельєф та контррельєф вибійчаних форм.</p>
6.2. Основні матеріали та інструменти	<p>Натуральні текстильні матеріали для друку / вибійки: бавовна, льон, шовк тощо. Оснащення для набивання малюнка (вибійчані форми, гумовий молоток, фарба). Матеріали та інструменти для виготовлення вибійчаних форм: деревина (груша, липа); ПВХ; гума; лінолеум; стамески; макетний ніж; ножиці. Фарби для друку:</p>	1	Описує вивчені матеріали, інструменти та приладдя, для вибійки.

	<p>олійні, офортні, по тканині (густі). Приладдя для нанесення фарби на форму: будівельний валик, губка на паличці. Правила безпечної роботи у майстерні.</p>		<p>Дотримується правил безпечної роботи у майстерні.</p>
<p>6.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова форми</p>	<p>Композиційні особливості побудови народної вибійки: ритмічність (повторення, рапорт), узгодженість мотиву та фону, масштабність мотиву та його елементів, кольорові сполучення. Види орнаментальних мотивів для вибійки: геометричні, рослинні, зооморфні, антропоморфні та сюжетні. Популярні орнаментальні мотиви: «сонечка», «калина», «рожі», «сім'я», «ромби», «коси хрестики», «квадрати» тощо. Розташування орнаментальних мотивів: стрічка, сітка, «шахи», концентрична композиція, букетна композиція тощо.</p> <p>Вибійка як процес друкування / отримання відбитку пофарбованої рельєфної форми (штампу, кліше, матриці) на площині текстильного матеріалу. Рапорт вибійки (монокомпозиція) включає мотив та заповнений / незаповнений інтервал. Рапорт може поширюватися / повторюватися по вертикалі / по горизонталі / по діагоналі / довільною траєкторією.</p>	<p>4</p>	<p>Називає вивчені композиційні особливості вибіячаного орнаменту.</p> <p>Розрізняє популярні орнаментальні мотиви вибійки та приклади їх розташування.</p> <p>Описує, що є принципом конструктивної побудови вибійки, з чого складається рапорт та як він поширюється на полотні.</p>

	<p>Навчально-творча робота на створення ескізу рапортної композиції в трьох кольорах (рапорт розміром 45,0 x 50,0 см, масштаб рапорту 1:1; наприклад, на тему «Прогулянка кота», «Метелики в садку» тощо).</p> <p>Художні матеріали та інструменти: <i>папір 45,0x50,0 см, графітні та кольорові олівці.</i></p>		Створює ескіз тематичного вибійчаного візерунка.
6.4. Ручна олійна вибійка (елементарні прийоми)		32	
6.4.1. Зверхня вибійка готовими штампами	<p>Створення патернів за допомогою повторення штамп / шаблону / зразка / моделі / лекала (за уявою з вільним розташуванням елементів).</p> <p>Основна послідовність дій для утворення вибійчаного візерунка:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розкладення полотна на товсту тканинну підкладку та змочування його водою; - натягування / вирівнювання полотна; - нанесення фарби на штамп губками (для кожного кольору окрема губка); - просушування та прасування полотна. <p>Навчально-творча робота на створення патерну готовими штампами (зразок розміром 25,0 x 15,0 см.; наприклад, на тему «Тканина ляльці на спідницю», «Прикраса на сумку» тощо).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти:</p>	2	<p>Описує вивчену послідовність створення вибійчаного орнаменту</p> <p>Уміє утворити вибійчаний орнамент за допомогою готових штампів.</p>

	<p><i>прямокутники бавовняної білої тканини (25,0 x 15,0 см), готові штампи, олійні фарби, мастихін, губки, розпорошувач з водою, товста тканинна підкладка, гумовий молоток.</i></p>		
<p>6.4.2. Рапортна зверхня вибійка штампами, виготовленими власноруч</p>	<p>Створення простих штампів у техніці лінориту (7-9 шт). Основна послідовність дій для утворення штампів: - переведення малюнка на пластину ПВХ; - вирізування малюнків стамесками. Утворення рапортного вибійчаного візерунка. Основна послідовність дій для утворення вибійки: - набивання спочатку вирізаними штампами кольорових елементів тла; - потім набивання основних елементів чорною фарбою. Оформлення роботи: - утворення куліски / отвору (підшивка верху роботи зі збільшеним припуском); - вставка каркасної (бамбукової) палички. Навчально-творча робота на створення вибійки з рапортним малюнком (зразок за принципом свитка розміром 45,0 x 150,0 см; <u>за мотивом, розробленим у підмодулі 6.3)</u>¹⁵. Робочі матеріали та інструменти: <i>ПВХ, стамески, бавовняна тканина розміром 45,0 x 150,0 см; гумовий молоток, олійна фарба, мастихін, губка на паличці.</i></p>	15	<p>Відтворює вивчену послідовність створення штампів для вибійки.</p> <p>Описує вивчену послідовність утворення вибійки.</p> <p>Уміє утворити простий зразок вибійчаного візерунка за власними штампами.</p>

¹⁵ Тут та далі підкреслено ключові умови / моменти виконання.

<p>6.4.3. Асиметрична зверхня вибійка</p>	<p>Основна послідовність дій для утворення динамічної вибійчаної монокомпозиції:</p> <ul style="list-style-type: none"> - створення ескізу форм / кліше (5-7 шт., масштаб 1:1); - переведення цих форм на пластину ПВХ; - вирізування кліше стамесками; - попереднє розкладання кліше на полотні у вигляді динамічної композиції; - фіксування їх олівцем; - друк на полотні; - сушка та прасування. <p>Оформлення роботи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - утворення куліски / отвору (підшивка верху роботи зі збільшеним припуском); - вставка каркасної (бамбукової) палички. <p>Навчально-творча робота на створення асиметричної вибійчаної композиції (зразок за принципом свитка розміром 45,0 x 150,0 см; наприклад, на тему «Тварини Африки», «Морські мешканці» тощо).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: прямокутник білої / гладкофарбованої тканини (льон) 45,0 x 150,0 см, власноручні кліше, олійні фарби, мастихін, розпорошувач з водою, губки, гумовий молоток, нитки, голка.</p>	<p>10</p>	<p>Описує вивчену послідовність утворення динамічної вибійчаної монокомпозиції.</p> <p>Уміє утворити нескладний вибійчаний зразок з асиметричним візерунком.</p>
<p>6.4.4. Трафаретна зверхня вибійка</p>	<p>Декорування текстильних об'єктів трафаретною вибійкою.</p> <p>Основна послідовність дій для утворення трафаретного малюнка:</p>	<p>5</p>	<p>Уміє створювати трафарет.</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - малювання елементів малюнка на цупкому папері в масштабі 1:1; - вирізування трафарету, так, щоби не було порушення цілісності аркуша папера; - накладання трафарету на потрібне місце на об'єкті (зокрема, одязі); - друк / відтиск губками; - просушування виробу та прасування. <p>Навчально-творча робота на декорування текстильних об'єктів трафаретною вибіркою (наприклад, «Фартух для себе», «Футболка для друга» тощо).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>технічний папір, макетний ніж, фартух / футболка, трафарети, олійні фарби, мастикін, розпорошувач з водою, губки, праска.</i></p>		<p>Уміє утворити нескладний зразок трафаретної зверхньої вибірки.</p>
Загальна кількість годин другого півріччя:	38		

Під час виконання програми **підсумкового контролю ознайомчого курсу** за технікою «Вибійка» учень / учениця:

називає основні види матеріалів для вибірки, правильно та безпечно використовує інструменти для її створення;

застосовує вивчені композиційні засоби для утворення абстрактної або сюжетної композиції;

володіє елементарними прийомами утворення орнаментального візерунка на полотні (зокрема, за допомогою штампів та трафаретів);

уміє створити нескладний зразок в техніці вибірки.

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонович Є. А., Захарчук-Чугай Р. В., Станкевич М. Є. Декоративно-прикладне мистецтво. Львів : «Світ», 1992. 272 с.
2. Байбула Л. Р. Колекція єврейських вибіжок в Львівському музеї етнографії та художнього промислу. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2010. № 8. Вип. 3. С. 191–198.
3. «Диво вибіжкове» Володимира Маркар'яна. URL: <https://rukotvory.com.ua/info/dyvo-vybijkove-volodymyra-markaryana/> (дата звернення: 25.09.2022).
4. Бойко В. Вибійчані мотиви в сучасних тканинах. *Народна творчість та етнографія*. 1967. № 4. С. 64–66.
5. Болюк О. Вибійчані матриці кінця ХІХ – першої третини ХХ ст. з фондів львівських музеїв : типи форм, види різьби, мотиви декору. *Проблеми збереження і популяризації культурної спадщини : формування музейних колекцій та зібрань*: ІІІ Міжн. наук.-практ. конф., 25–26 верес. 2019 р. Львів, 2019. С. 6–17.
6. Бриндіков О. (Брюндік). URL: <http://art.lvivonline.com/oleksandr-bryndikov-bryundik/> (дата звернення: 15.09.2022).
7. Дутка Р. М. Іван Франко про вибіжку. *Народознавчі зошити*. 2007. № 1–2 (73–74). С. 107–109.
8. Дутка Р. Технологія вибіжництва. *Мала енциклопедія українського народознавства* / ред. С. Павлюк. Львів : ІН НАН України, 2007. С. 588–591.
9. Дутка Р. Вибійка. Лемківщина : *Історико-етнографічне дослідження*: у 2 т. / ред. С. Павлюк. Львів : ІН НАН України; Афіша, 2002. Т. 2. Духовна культура. С. 274–278.
10. Ковчег. Українське народне мистецтво : альбом-каталог. Львів : Коло, 2021. 432 с.
11. Никорак О. Українська народна тканина ХІХ–ХХ ст. Львів, 2004. 560 с.
12. Майстерня вибіжки. URL: <https://www.facebook.com/pages/Майстерня-вибіжки/1527785520769310> (дата звернення: 15.09.2022).
13. Селівачов М. Р. Лексикон української орнаментики. Київ : Редакція вісника «АНТ», 2002. 340 с.
14. Сидорович С. Художня тканина західних областей УРСР. Київ : Наукова думка, 1979. Сидорович С. *Художня тканина західних областей УРСР*. Київ : Наукова думка, 1979. 153 с.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ОЗНАЙОМЧОГО КУРСУ ЗА ТЕХНІКОЮ «ВИБІЙКА»

6.1. Загальні відомості про техніку вибійки

Історія української народної вибійки по полотну. URL: <https://spadok.org.ua>
(дата звернення: 15.10.2022).

6.2. Основні матеріали та інструменти

6.4.1. Зверхня вибійка готовими штампами

Навчально-творча робота на створення патерну готовими штампами

(зразок розміром 25,0 x 15,0 см.; наприклад, на тему «Тканина ляльці на спідницю», «Прикраса на сумку» тощо).

(продовження)

6.4.2. Рапортна зверхня вибійка штампами, виготовленими власноруч
Навчально-творча робота на створення вибійки з рапортним
малюнком (зразок за принципом свитка розміром 45,0 x 150,0 см; за мотивом,
розробленим у підмодулі 6.3).

6.4.3. Асиметрична зверху вибійка

Навчально-творча робота на створення асиметричної вибіячної композиції (зразок за принципом свитка розміром 45,0 x 150,0 см; наприклад, на тему «Тварини Африки», «Морські мешканці» тощо).

6.4.4. Трафаретна зверхня вибійка

Навчально-творча робота на декорування текстильних об'єктів трафаретною вибійкою (наприклад, «Фартух для себе», «Футболка для друга» тощо).

ЧЕРПАНИЙ ПАПІР
(ДМ/14/О, ознайомчий курс)

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

II півріччя, ознайомчий курс. Завдання: вивчення основних матеріалів та інструментів художнього лиття паперу; ознайомлення із особливостями прояву та застосування основних композиційних засобів; визначення загальних принципів конструктивної побудови форми; опанування елементарних технічних прийомів черпаного паперу та оздоблення литих паперових виробів; відтворення нескладного декоративного зразка (об'єкта) у матеріалі.

ДМ/14/О Черпаний папір			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 6. Художнє лиття паперу		38	
6.1. Загальні відомості про папір ручного лиття	Утворення паперового аркуша – лиття полотна на деці методом черпання. Різновиди виробів паперу ручного лиття (пласкі та об'ємні). Осередки виготовлення паперу ручної роботи в країнах Східної Азії та в Європі.	1	Описує як утворюється «паперове полотно». Розрізняє вивчені зразки паперу ручного лиття. Називає вивчені осередки виготовлення паперу ручної роботи.
6.2. Основні матеріали та інструменти	Природна сировина для виготовлення паперу: <i>волокна тутового дерева та верби, пагони бамбука, солома, трава, мох, водорості, старе натуральне ганчір'я, конопляні очоси, фрагменти льону, крохмаль тощо.</i> Вторинне використання паперу та картону. Пластичні властивості основних матеріалів. Матеріали для декорування паперу: <i>суха шкаралупа насіння, дрібно нарізані нитки, непси, сіно, папір, ялинкові голки, квітки</i>	1	Називає основні вивчені види сировини для паперу ручного лиття, описує їх пластичні властивості. Описує вивчені декоративні волокна та оздоблювальні матеріали.

	<p><i>сухостоїв, волокна кропиви, шовку, льону, віскози тощо.</i></p> <p>Обмеження щодо застосування живих / «сирих» природних матеріалів (забруднення роботи та оточуючих речей, нетривала фіксація, псування матеріалу).</p> <p>Інструменти для лиття паперу: <i>дека / декель, контейнер для пульпи, тканина та папір для вбирання зайвої вологи, ємність для води, губка, стаканчики для пульпи, пряжа чорного кольору пінцет, ложки, міксер, блендер, гумова груша, праска, рушники, поліетилен.</i></p> <p>Правила безпечної роботи в майстерні.</p> <p>Фарбування виробів: <i>рослинні, харчові та штучні барвники, кулінарні спеції, кольорові серветки та папір тощо.</i></p>		<p>Розрізняє вивчені інструменти та приладдя для виготовлення паперу, дотримується правил безпечної роботи з ними.</p> <p>Називає вивчені барвники для фарбування ручного паперу.</p>
<p>6.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова форми</p>	<p>Композиційні особливості виробів (<i>усталеність та врівноваженість форми; відповідність пропорцій та розмірів елементів образу, що розробляється; виразна фактурність; кольорові сполучення</i>).</p> <p>Зціплення волокон сировини в результаті взаємодії води й целюлози (<i>принцип побудови форми</i>).</p> <p>Каркасна основа об'ємних паперових виробів (дріт, дерево, пінопласт тощо).</p> <p>Асоціативно-образне вирішення паперових композицій та об'ємних виробів (предмети інтер'єру, прикраси, світ тварин тощо).</p> <p>Навчально-творчі роботи (2 роботи, зображення</p>	<p>3</p>	<p>Називає вивчені композиційні особливості об'єктів з паперу ручного лиття.</p> <p>Описує за яким принципом будується об'ємна або пласка паперова форма.</p> <p>Називає вивчені каркасні матеріали для об'ємних паперових виробів.</p>

	<p><i>плаского та об'ємного об'єктів) на створення робочого ескізу (плаский зразок форматом А4, наприклад, абстрактна композиція; висота об'ємного мотиву 12,0-15,0 см, масштаб зображення 1:1; наприклад, на тему «Рибки», «Комахи», «Пташки» «Ялинкові кульки» тощо).</i></p> <p>Художні матеріали та інструменти: <i>папір А4, кольорові олівці.</i></p>		<p>Уміє створити робочий ескіз майбутнього зразка паперу ручного лиття.</p>
<p>6.4. Елементарні прийоми техніки черпаного паперу</p>		<p>33</p>	
<p>6.4.1. Паперове полотно ручного лиття</p>	<p>Основна послідовність дій для утворення полотна паперу:</p> <ul style="list-style-type: none"> - подрібнення сировини механічним способом (блендер / вручну); - утворення пульпи (змішування та перетирання розмоченої сировини в рідку волокнисту масу за допомогою міксеру); - ущільнення та зміцнення пульпи (додавання клею та крохмалю); - оздоблення робочої пульпи (додавання декоративних матеріалів та розмішування маси); - поєднання екрана (сітка на підрамнику) з декелем (рамка з високими бортами), під нахилом опускання їх разом в воду; - зачерпування швидким рухом рамкою пульпи; - піднімання рамки з води горизонтально, стікання зайвої води; - регулювання товщини паперу (разове зачерпування маси на форму утворює тонкий 	<p>6</p>	<p>Знає та описує елементарну послідовність дій, за яких виконується ручне лиття паперу.</p> <p>Уміє утворити робочу пульпу з включенням різних декоративних матеріалів.</p> <p>Уміє утворювати полотно необхідної товщини.</p>

	<p>папір, багаторазове – товстий);</p> <ul style="list-style-type: none"> - формування паперового полотна на сітці, знімання декеля, утворення кромки / країв паперу; - перегортання вологого полотна паперу на тканину («обличчям вниз»); - віджимання зайвої вологи з полотна через сітку губкою; - знімання сітки; пресування, сушка, прасування. <p>Навчально-творча робота на утворення паперового полотна за допомогою ручного лиття (фрагменти полотна та зразок розміром 15,0x20,0 см, заготівка для листівки).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: паперова пульпа, міксер, контейнер з водою, дека, ножиці, декоративні волокна, тканина, марля, технічний папір, праска.</p>		<p>Уміє утворити нескладний плаский зразок ручного лиття паперу.</p>
<p>6.4.2. Декорування черпаного паперу за допомогою фігурних сіток</p>	<p>Створення зображення за допомогою декеля й фігурних сіток на заготовленій основі (новому полотні черпаного паперу).</p> <p>Основна послідовність дій для утворення аркушу паперу з зображенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> - відливання основи; - вирізання з металевої сітки елементів композиції та занурювання їх в пульпу; - викладання вологих фігурок за ескізом на відлитий аркуш; - віджимання зайвої вологи з листа губкою; знімання фігурних сіток; - пресування та сушка; - прасування роботи; 	<p>6</p>	<p>Володіє прийомами лиття окремих елементів зображення на паперовому полотні за допомогою сітки.</p>

	<p>- доопрацювання сухого полотна графічними матеріалами; - оформлення паспарту. Навчально-творча робота на утворення декоративної композиції на папері ручного лиття (зразок форматом А4; наприклад, на тему «Місто», «Море» тощо). <u>Застосовується робочий ескіз з підмодуля 6.3.¹⁶</u> Робочі матеріали та інструменти: паперова пульпа, крохмаль, клей ПВА, міксер, контейнер з водою, дека, ножиці, металева сітка, тканина, рушники, москітна сітка, праска, технічний папір. Художні матеріали: акварель, туш, лайнери тощо.</p>		<p>Уміє утворити сюжетну композицію на папері ручного лиття, зберігаючи та розвиваючи образне рішення.</p>
<p>6.4.3. Набір полотна паперу пульпою різних кольорів (частками пульпи)</p>	<p>Техніки утворення зображення різнокольоровою пульпою (накладання пульпи на основу пінцетом, маленькою ложкою тощо; робота за попереднім ескізом або без нього). Основна послідовність дій для утворення паперу з малюнком: - створення виразної графічної форми за допомогою розділення кольорової пульпи (деталей композиції) чорною ниткою (пряжею) чи після завершення роботи чорною лінією; - сушка товстими серветками, рушниками; - перевірка кольорових втрат під час сушки (за наявності таких, підсилення кольору аквареллю / акрилом);</p>	<p>9</p>	<p>Описує приладдя для утворення зображення частинками пульпи.</p> <p>Уміє утримувати чіткий контур внутрішньої форми з пульпи різних кольорів.</p>

¹⁶ Тут та далі підкреслені ключові моменти / умови виконання.

	<p>- прасування роботи через тканину; - оформлення паспарту; - фінальне доопрацювання графічними матеріалами.</p> <p>Навчально-творча робота на утворення композиції з пульпи різних кольорів (зразок форматом А4/А3; наприклад, на тему «Рибки», «Комахи», «Пташки» тощо).</p> <p><u>Роботі передуює ескіз.</u></p> <p>Робочі матеріали та інструменти: паперова пульпа різних кольорів у стаканчиках, пластмасові ложки, міксер, ємність з водою, пінцет, ножиці, чорна пряжа, маркер, технічний папір, марля, праска, поліетилен, планшет.</p> <p>Художні матеріали: акварель / акрил, лінери.</p>		<p>Уміє утворити нескладну сюжетну композицію з пульпи різних кольорів.</p>
<p>6.4.4. Створення об'ємної форми ручного лиття паперу</p>	<p>Основна послідовність дій для утворення об'ємної форми:</p> <ul style="list-style-type: none"> - створення каркаса з м'якого дроту; - покриття його марлею та фіксування ниткою; - покриття поверх марлі товстим шаром пульпи; - декорування ще мокрої пульпи шматками тонкого паперу, тканиною, тришаровими серветками, мереживом, бісером тощо; - віджимання зайвої вологи губкою, тканиною; - сушка; - розпис аквареллю чи акрилом; <p>Навчально-творча робота на утворення об'ємного об'єкта з паперової пульпи (за мотивом, розробленим у підмодулі 6.3, висота мотиву 12,0-15, см; наприклад, на тему «Ялинкові прикраси»),</p>	<p>12</p>	<p>Описує та виконує основну послідовність дій для утворення об'ємної форми на каркасі.</p> <p>Уміє оздоблювати об'ємну форму згідно з образним рішенням.</p> <p>Утворює нескладний об'ємний об'єкт в техніці ручного лиття паперу.</p>

	<p><i>«Морські мешканці» тощо).</i></p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>паперова пульпа, міксер, ємність з водою, пінцет, ножиці, дріт, марля, нитки, голка, декоративні елементи за вибором.</i></p> <p>Художні матеріали: <i>акрил, акварель, лінери тощо.</i></p>		
Загальна кількість годин за друге півріччя:		38	

Під час виконання програми **підсумкового контролю ознайомчого курсу** за технікою «Черпаний папір» учень / учениця:

називає основні види сировини для ручного лиття паперу, правильно та безпечно використовує прості інструменти;

застосовує вивчені композиційні засоби для утворення абстрактної або сюжетної композиції;

описує конструктивну побудову форми як змішування та зціплення волокон пульпи;

створює робочий ескіз майбутньої декоративної форми (зокрема, окремих деталей);

уміє утворити вивченими прийомами лиття паперу нескладний зразок та декорувати його.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ОЗНАЙОМЧОГО КУРСУ ЗА ТЕХНІКОЮ «ЧЕРПАНИЙ ПАПІР»

6.1. Загальні відомості про папір ручного лиття

Відомі майстри ручного лиття паперу:

Джейн Айнграм Аллен, Тайвань (<https://janeingramallen.wordpress.com>).

Жан Мішель Летельє, Франція (<https://letellierjeanmichel@gmail.com>).

Вівіан Фонтейн, Франція (Les merveilles d'une artiste de papier, <https://www.youtube.com/watch?v=yME3-X3qnxg>).

Томомі та Хісаші Кено, Японія (Tomomi and Hisashi Kano, masters of Japanese paper making, <https://www.youtube.com/watch?v=AvdkD-euJRY>).

6.2. Основні матеріали та інструменти

(продовження)

6.4.1. Паперове полотно ручного лиття

Навчально-творча робота на утворення паперового полотна за допомогою ручного лиття (фрагменти полотна та зразок розміром 15,0x20,0 см, заготівка для листівки).

6.4.2. Декорування чорного паперу за допомогою фігурних сіток

Навчально-творча робота на утворення декоративної композиції на папері ручного лиття (зразок форматом А4; наприклад, на тему «Місто», «Море» тощо). Застосовується робочий ескіз з підмодуля 6.3.

(продовження)

6.4.3. Набір полотна паперу пульпою різних кольорів (частками пульпи).

Навчально-творча робота на утворення композиції з пульпи різних кольорів (зразок форматом А4/А3; наприклад, на тему «Рибки» «Комахи», «Пташки» тощо). Роботі передує ескіз.

(продовження)

(продовження)

6.4.4. Створення об'ємної форми ручного лиття паперу

Навчально-творча робота на утворення об'ємного об'єкта з паперової пульпи (за мотивом, розробленим у підмодулі 6.3, висота мотиву 12,0-15, см; наприклад, на тему «Ялинкові прикраси», «Морські мешканці» тощо).

(продовження)

СИНЕЛЬ
(ДМ/16/О, ознайомчий курс)

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

II півріччя, ознайомчий курс. Завдання: вивчення основних матеріалів та інструментів для синелі; ознайомлення із особливостями прояву та застосування основних композиційних засобів; визначення загальних принципів конструктивної побудови форми; опанування елементарних технічних прийомів синелі та оздоблення виробів; створення нескладного декоративного зразка (об'єкта) у матеріалі.

ДМ/16/О Синель			
Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 6. Синель		38	
6.1. Загальні відомості про техніку синель	Походження техніки синелі (Франція, Англія, США). Різновиди виробів у техніці синель (декор одягу, аксесуари, домашній текстиль тощо).	1	Знає та оповідає історію походження техніки синелі. Описує вивчені вироби, виконані в техніці синель.
6.2. Основні матеріали та інструменти	Основні види текстильних матеріалів для синелі (бавовна, льон, вовна, поліестр, акрил, лайкра, лавсан, віскоза, модал, бамбук тощо). Нитка для зшивання. Технічне оснащення для синелі: швейна машинка(ручна/механічна або електрична). Інструменти та приладдя (голка, булавки, нитки, лінійка, кравецька крейда, ножиці тощо). Правила безпечної роботи у майстерні.	1	Називає вивчені види текстильних матеріалів для синелі. Описує технічне оснащення для синелі. Розрізняє інструменти та необхідне приладдя, вміє безпечно їх застосовувати.
6.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова форми	Композиційні особливості виробів у техніці синель: замкнений лінійний контур мотиву; складна фактура, відповідні колірні сполучення. Основні орнаментальні мотиви (геометризовані, рослинні тощо). Навчально-творча робота на створення робочого ескізу	6	Знає та описує композиційні особливості виробів у техніці синель. Створює робочий ескіз до майбутнього

	<p>(наприклад, на тему «Ритми», «Діагоналі» тощо).</p> <p>Художні матеріали та інструменти: папір А4, лінійка, олівець, гумка тощо.</p> <p>Нашарування та прошивання тканин як конструктивна основа синелі. Послідовність накладання тканин (базова, внутрішні шари (1 – 7), верхня / декоративна). Нанесення / уточнення ліній, прокладання строчки. Напрямки прошивання полотна синелі (діагональ, горизонталь, вертикаль, довільний). Вимоги до якості прокладених швів (густота 2 – 3 мм, відстань між строчками 1,5 – 2,0 см). Прорізування верхнього шару зразка. Розпушування зрізів (щітка). Навчально-творча робота на створення декоративного двокольорового зразка (серветка розміром 10,0 x 10,0 см). Робочі матеріали та інструменти: швейна машинка, клаптики тканин (2 кольори відповідно до ескізу), нитки, голка, наперсток, лінійка, крейда, ножиці, щітка.</p>		<p>декоративного зразка.</p> <p>Називає елементи конструктивної основи синелі.</p> <p>Описує послідовність та основні вимоги виконання синелі.</p> <p>Відтворює нескладний зразок технікою синель з діагональним перешивом.</p>
<p>6.4. Синель в інтер'єрі та побуті</p>	<p>Ускладнення орнаментальних мотивів за допомогою додаткових елементів (геометричних, рослинних тощо). Застосування візерунчастого верхнього шару матеріалів. Збільшення шарів (4 – 9) тканин різних видів (фланель, штапель, поплін, батист тощо) та кольорів. Декорування виробу за допомогою простих матеріалів (шнур, бахрома тощо). Створення наволочки (чохла) на подушку (оброблені краї, полотнище складене навпіл). Навчально-творча робота на утворення чохла (полотно розміром 30,0x15,0 см / готовий виріб розміром 15,0x15,0 см на тему «Писанкові мотиви», «Ритми в природі» тощо). <i>Роботі передуює ескіз¹⁷.</i></p>	<p>8</p>	<p>Описує особливості створення орнаментальної синелі.</p> <p>Називає матеріали, за допомогою яких декоруються вироби в техніці синель.</p> <p>Уміє створити та декорувати предмет ужиткового призначення в техніці синель.</p>

¹⁷ Тут та далі підкреслено ключові моменти / умови виконання.

	Робочі матеріали та інструменти: <i>швейна машинка, клаптики тканин (4 – 5 клаптики), булавки, нитки, голка, лінійка, крейда, ножиці, щітка, папір, олівець тощо.</i>		
6.5. Джинсова синель	Особливості роботи з джинсовою тканиною (світлою, темною, принтованою тощо). Порядок нашарування тканин (базова / темна, внутрішні шари: світла / кольорова, верх / принтована). Декорування виробу бахромою (торочками з ниток, намистинами тощо). Створення пеналу, чохла, сумочки-клатчу із джинсової тканини (оброблені краї, полотнище складене навпіл, застібка). Навчально-творча робота на створення учнівського аксесуару (зразок розміром 20,0 x 20,0 см, готовий виріб 10,0 x 20,0 см; наприклад, на тему «Моя монограма», «Назва рідного міста / села» тощо). <u>Роботі передуює ескіз.</u> Робочі матеріали та інструменти: <i>швейна машинка, тканини (3 – 4 клаптики), швейні нитки, голка, наперсток, лінійка, крейда, ножиці, щітка, кольорові бавовняні нитки, намистини, гудзик, кнопка, галантерейна стрічка «липучка» тощо.</i>	10	Знає та описує особливості роботи з джинсовою тканиною. Уміє створити та декорувати в техніці синель аксесуар із джинсової тканини.
6.6. Підготовка до підсумкової творчої роботи	Текстильне панно (зокрема, на основі хустки 70,0 x 70,0 см / 90,0 x 90,0 см / 100,0 x 100,0 см). Розробка робочого ескізу (збір матеріалу). Робота в матеріалі, узгодження колірної гами, додавання об'єму та декору. Виконання індивідуальних зразків, які можуть об'єднуватися в одну композицію (наприклад, чверть хустки). Навчально-творча робота на утворення зразка за мотивами флори (наприклад, на тему «Мамина хустка», «Квіти бабусиною саду» тощо). Робочі матеріали та інструменти: <i>швейна машинка, тканини (4-6 клаптики) нитки, голка, наперсток, лінійка, крейда, ножиці, щітка, папір, олівець, різноманітні оздоблювальні матеріали (гудзики, намистини, бісер тощо).</i>	12	Створює зразок у техніці синель з додаванням декору образного характеру.
Загальна кількість годин за друге півріччя:			38

Під час виконання програми **підсумкового контролю ознайомчого курсу** за технікою «Синель» учень / учениця:

називає основні види текстильних матеріалів для синелі, правильно та безпечно використовує прості інструменти;

застосовує вивчені композиційні засоби для утворення виразного лінійного мотиву на текстильній формі;

описує конструктивну побудову форми як укладання та прошивання декількох шарів тканини із подальшим розрізанням верхнього;

створює робочий ескіз майбутньої декоративної форми;

уміє створити нескладний зразок у техніці синель та декорувати його.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Дивовижні речі в техніці синель : більше 20 ідей. Самотужки : *веб-сайт*. URL: <https://www.samotuzhky.com.ua/65683> (дата звернення: 15.09.2022).

2. Техніка декорування синель або як створити нову тканину власноруч. Порадниця. Всеукраїнська газета для всієї родини : *веб-сайт*. URL: <https://poradnica.com.ua/tehnika-dekoruvannya-sinel-abo-yak-stvoriti-novu-tkaninu-vlasnoruch> (дата звернення: 10.09.2022).

3. Helmkamp Amy Whalen. Simple chenille quilts : Block by Block, 2006. 96 p.

ІЛЮСТРАТИВНИЙ МАТЕРІАЛ ДО ОЗНАЙОМЧОГО КУРСУ ЗА ТЕХНІКОЮ «СИНЕЛЬ»

6.1. Загальні відомості про техніку синель (інформаційні матеріали в Інтернеті):

«Що таке синель» (How to Chenille):

URL: https://www.pinterest.com/pin/336784878378549732/?nic_v3=1a3gsSOvF

Синель в моді та побуті:

URL: <https://icraftgifts.com/blog/discover-faux-chenille-a-world-of-possibilities-868.php>

Прості інструкції:

URL: <https://www.threadandwhisk.com/blog/2017/02/10/2017-2-10-a-heart-warmer>

URL: <http://jilltaylor-thirdagemusings.blogspot.com/2011/04/teach-yourself-textiles-slashing-and.html>

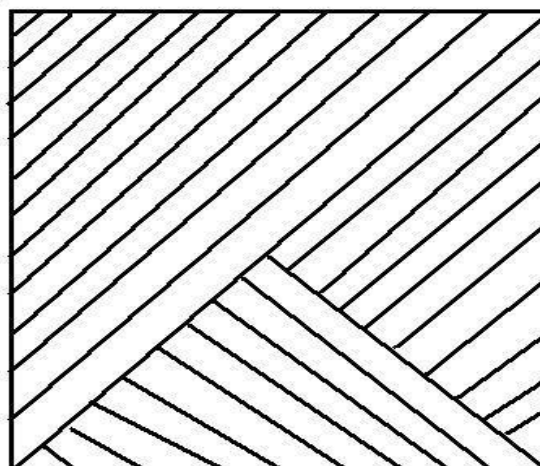
URL: <https://pl.hobbygaiety.com/10776015-chenille-technique-for-children>

6.2. Основні матеріали та інструменти

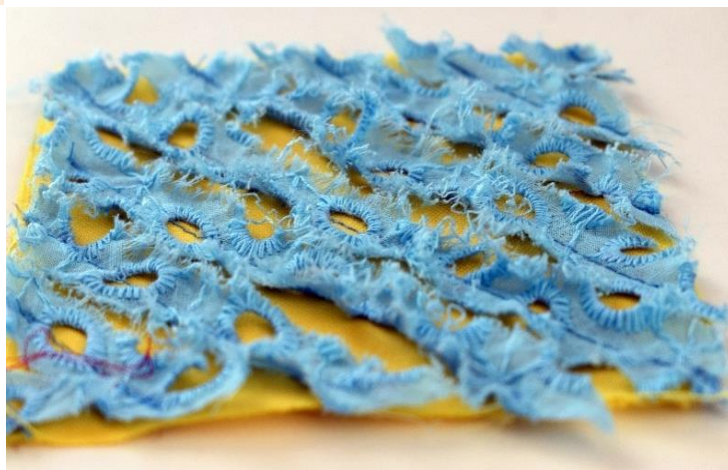
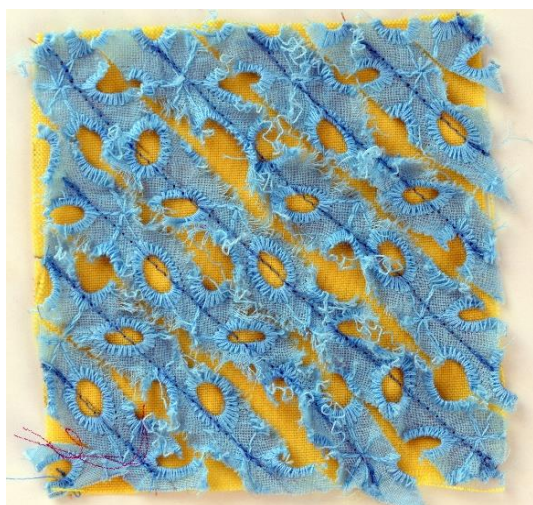

6.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова форми

Навчально-творча робота на створення робочого ескізу (наприклад, на тему «Ритми», «Діагоналі» тощо).

Навчально-творча робота на створення декоративного двокольорового зразка(серветка розміром 10 x 10 см).

6.4. Синель в інтер'єрі та побуті

Навчально-творча робота на утворення чохла (полотно розміром 30 x 15 см / готовий виріб розміром 15,0 x 15,0 см на тему «Сучасні ритми», «Писанкові мотиви» тощо). Роботі передує ескіз.

6.5. Джинсова синель

Навчально-творча робота на створення учнівського аксесуару (зразок розміром 20,0 x 20,0 см, готовий виріб 10,0 x 20,0 см; наприклад, на тему «Моя історія», «Монограма», «Назва рідного міста / села» тощо). Роботі передує ескіз.

6.6. Підготовка до підсумкової творчої роботи
Навчально-творча робота на утворення зразка за мотивами флори
(наприклад, на тему «Мамина хустка», «Квіти бабусиного саду» тощо).

НАЗВА ТЕХНІКИ
(ознайомчий курс – О)

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Завданнями ознайомчого курсу відповідно до виду декоративного мистецтва (декоративної техніки), що вивчається, **постають**: вивчення *основних матеріалів та інструментів*; ознайомлення із особливостями прояву та застосування *основних композиційних засобів*; визначення *загальних принципів конструктивної побудови форми*; опанування *елементарних технічних / технологічних прийомів роботи та оздоблення*; створення/відтворення *нескладного декоративного об'єкту (зразка) у матеріалі*.

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
<i>Перше півріччя</i>			
Модуль 1. Назва декоративної техніки ДМ/№/О		32	
<i>1.1. Загальні відомості про декоративну техніку¹⁸ (види виробів; відомі осередки)</i>	Різновиди виробів у певній декоративній техніці (_____). Регіональні осередки декоративної техніки в Україні. / і світі.	<i>1</i>	Описує вивчені види виробів, виконаних у певній декоративній техніці. Знає та називає найвідоміші осередки декоративної техніки в Україні / і світі.
<i>1.2. Основні матеріали та інструменти</i>	Основні матеріали (особливості заготівлі / підготовки / застосування). Інструменти/приладдя та безпечні правила їх використання.	<i>1</i>	Знає та описує основні матеріали, що забезпечують формоутворення. Називає приладдя, за допомогою якого утворюється декоративна форма, вміє безпечно його застосовувати.
<i>1.3. Композиційні засоби та конструктивна побудова форми</i>	Засоби художньої виразності та закономірності побудови декоративної композиції.	<i>a¹⁹</i>	Правильно обирає та застосовує відповідні композиційні засоби для передачі змісту, характеру та емоційності

¹⁸ Детальне вивчення декоративних технік відбувається у дисципліні «Українське народне декоративне мистецтво» протягом 1-5 років навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти (URL: <http://arts-library.com.ua/jspui/handle/123456789/1006>).

¹⁹ Розподіл та кількість годин на вивчення підмодуля (*a, б, в* тощо) визначається викладачем самостійно.

	<p>Варіанти конструктивної побудови декоративної форми.</p> <p>Навчально-творча робота на створення робочого ескізу (наприклад, на тему...).</p> <p>Художні матеріали та інструменти: <i>перелік</i>.</p>		<p>художнього образу, що створюється.</p> <p>Описує вивчені варіанти конструктивної побудови декоративної форми.</p> <p>Створює робочий ескіз до майбутнього декоративного зразка в матеріалі.</p>
1.4. Технологічні прийоми утворення та декорування форми.	<p>Елементарні технологічні прийоми утворення та декорування форми.</p> <p>Навчально-творча робота на створення декоративного зразка (наприклад, на тему...).</p> <p>Робочі матеріали та інструменти: <i>перелік</i>.</p>	<i>б</i>	<p>Застосовує вивчені елементарні технологічні та оздоблювальні прийоми.</p> <p>Утворює форму нескладного об'єкту за вивченою декоративною технікою.</p>
Загальна кількість годин за перше півріччя:		32	
Друге півріччя			
Модуль 2. Назва декоративної техніки ДМ/№/О		38	
2.1. Загальні відомості про декоративну техніку (види виробів; відомі осередки)	<p>Різновиди виробів у певній декоративній техніці (_____).</p> <p>Регіональні осередки декоративної техніки в Україні. / і світі.</p>	<i>1</i>	<p>Описує вивчені види виробів, виконаних у певній декоративній техніці.</p> <p>Знає та називає найвідоміші осередки декоративної техніки в Україні / і світі.</p>
2.2. Основні матеріали та інструменти	<p>Основні матеріали (особливості заготівлі / підготовки / застосування).</p> <p>Інструменти/приладдя та безпечні правила їх використання.</p>	<i>1</i>	<p>Знає та описує основні матеріали, що забезпечують формоутворення.</p> <p>Називає приладдя, за допомогою якого утворюється декоративна форма.</p>
2.3. Застосування композиційних засобів та визначення конструктивної побудови форми	<p>Засоби художньої виразності та закономірності побудови декоративної композиції.</p> <p>Варіанти конструктивної побудови декоративної форми.</p>	<i>в</i>	<p>Правильно обирає та застосовує відповідні композиційні засоби для передачі змісту, характеру та емоційності художнього образу, що створюється.</p>

	Навчально-творча робота на створення робочого ескізу (наприклад, на тему...). Художні матеріали та інструменти: перелік.		Описує вивчені варіанти конструктивної побудови декоративної форми. Створює робочий ескіз до майбутнього декоративного зразка в матеріалі.
2.4. Технологічні прийоми утворення та декорування форми	Елементарні технологічні прийоми утворення та декорування форми. Навчально-творча робота на створення декоративного зразка (наприклад, на тему...). Робочі матеріали та інструменти: перелік.	2	Володіє вивченими елементарними технологічними та оздоблювальними прийомами; Утворює форму нескладного об'єкту за вивченою декоративною технікою.
<i>Загальна кількість годин за друге півріччя:</i>		38	
Всього годин у навчальному році:		70	

Під час виконання програми **підсумкового контролю ознайомчого курсу за технікою «Назва»** (універсальні результати вивчення ознайомчого курсу):

знає та описує властивості вивчених матеріалів;

уміє правильно обирати та безпечно використовувати інструменти (обладнання);

застосовує вивчені композиційних засоби для утворення орнаментальної / сюжетної / абстрактної / сюжетно-орнаментальної композиції;

володіє основами конструктивної побудови форми;

створює робочий ескіз декоративної форми;

відтворює задуману форму у відповідному вивченому матеріалі / утворює нескладний зразок у вивченій декоративній техніці.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівні компетенції	Бали	Характеристика навчальних досягнень учнів
Початковий	1 – 3	Рівень виконання навчальних завдань не в повній мірі відповідає результатам навчання за програмою дисципліни «Формотворення та робота в матеріалі». Учні/учениці бракує власних думок/ідей для відтворення в ескізі творчого задуму, робота виконана неохайно та із численними зауваженнями щодо застосування відповідних інструментів, працює лише за допомогою викладача. Демонструє початковий рівень володіння вивченими матеріалами та технологічними прийомами.
Середній	4 – 6	Виконані навчальні завдання програми дисципліни мають значну кількість недоліків. Зазнає труднощів із генеруванням власних творчих думок/ідей, демонструє окремі елементи художньо-образного вирішення завдань, часто потребує підказок викладача, не завжди вміє самостійно завершити роботу та охайно її презентувати. Демонструє задовільний рівень володіння вивченими відповідними матеріалами та технологічними прийомами.
Достатній	7 – 9	Демонструє необхідні навички та уміння під час виконання практичних завдань програми. Досягає художньої виразності задуму в більшості навчальних творчих зразків/об'єктів, але мають місце незначні недоліки-порушення етапів їх виконання, інколи потребує підказок викладача. Добре володіє вивченими відповідними матеріалами та технологічними прийомами.
Високий	10 – 12	Впевнено та якісно виконує навчальні завдання програми дисципліни, що відповідають вимогам поточного етапу навчання. Втілює художній образ у відтворенні навчальних творчих зразків/об'єктів. Самостійно працює над завданням від початку до кінця, правильно та охайно веде роботу на всіх етапах виконання. Вільно та на високому рівні володіє опанованими відповідними матеріалами та технологічними прийомами.